

ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών

Τεύχος 5 | Μάιος 2022

Έτος 97^ο

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ
ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΙΚΙΛΙΑΣ:

**Ο Τουρισμός είναι
οικονομία άμεσης
απόδοσης**

10.000
ΔΡΑΣΕΙΣ
ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑΣ

100.000
ΜΕΛΗ

1.000.000
ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ
ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΗΓΕΣΙΑ

Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών

Ο τουρισμός ξεπερνά τις δυσκολίες και παραμένει εθνικός πλούτος

Ο τουρισμός έχει αποδείξει επανειλημμένα τα τελευταία χρόνια την κρίσιμη συμβολή του στην εθνική οικονομία. Είναι ο κλάδος που, ακόμα και κάτω από τις πιο δύσκολες συνθήκες, δεν έπαψε να δημιουργεί εθνικό πλούτο, θέσεις εργασίας και εισοδήματα. Ήταν μάλιστα αυτός που δέχθηκε το ισχυρότερο πλήγμα από την πανδημία. Και παρ' όλα αυτά, όχι μόνο άντεξε, αλλά κατάφερε να πρωταγωνιστήσει στην πορεία ανάκαμψης της οικονομίας το 2021.

Η φετινή χρονιά ξεκίνησε με ιδιαίτερα υψηλές προσδοκίες για τον κλάδο. Με την πανδημία να βρίσκεται σε ύφεση. Με την Ελλάδα να έχει ενισχύσει τη θέση της ως ασφαλής τουριστικός προορισμός στην Ευρώπη. Και με τις προκρατήσεις να κινούνται σε υψηλότερα επίπεδα, ακόμη και από το 2019. Έχουμε, ωστόσο, νέες ανατροπές, εξαιτίας της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία και της εκτίναξης των τιμών στην ενέργεια και τα τρόφιμα.

Ακόμη είναι νωρίς για να γίνουν εκτιμήσεις, ως προς την επίπτωση που θα έχουν οι εξελίξεις αυτές στην τουριστική κίνηση. Η έκθεση στη ρωσική αγορά είναι σχετικά περιορισμένη. Ωστόσο, υπάρχει ένας ευρύτερος προβληματισμός για την πορεία των αφίξεων από μεγάλες ευρωπαϊκές αγορές, οι οποίες πλήττονται από την άνοδο του πληθωρισμού.

Όλα αυτά μένει να τα δούμε στο επόμενο διάστημα. Έχουμε λόγους να αισιοδοξούμε ότι το «πάγωμα» που βλέπουμε σήμερα θα είναι προσωρινό. Εφόσον η κατάσταση στην Ουκρανία εξομαλυνθεί, μπορούμε να αναμένουμε μια ακόμη καλή τουριστική χρονιά για φέτος.

Τίποτα όμως δε θα επιτευχθεί με λειτουργία «αυτόματου πιλότου». Χρειάζεται προσεκτικός, στοχευμένος και μακρόπνοος σχεδιασμός. Ένας σχεδιασμός, που θα επιτρέψει τη μετάβαση, από το εν πολλοίς, αυτοσχέδιο – έως και άναρχο – μοντέλο του παρελθόντος, σε ένα νέο, οργανωμένο και συνεκτικό υπόδειγμα.

Γιάννης Μπρατάκος

A handwritten signature in black ink, consisting of several fluid, overlapping strokes that form a stylized representation of the name.

Πρόεδρος ΕΒΕΑ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ Ε.Β.Ε.Α.

ΜΠΡΑΤΑΚΟΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
Πρόεδρος
ΕΦΡΑΙΜΟΓΛΟΥ-ΚΟΥΝΕΝΑΚΗ ΣΟΦΙΑ
Α΄ Αντιπρόεδρος
ΚΑΦΟΥΝΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
Β΄ Αντιπρόεδρος
ΣΙΑΜΙΔΗΣ ΜΙΧΑΗΛ
Γ΄ Αντιπρόεδρος
ΜΩΡΑΪΤΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ
Γενικός Γραμματέας
ΤΣΟΓΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
Οικονομικός Επόπτης
ΓΕΩΡΓΑΚΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
Υπεύθυνος Γ.Ε.ΜΗ. &
Εξυπηρέτησης Επιχειρήσεων
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
Υπεύθυνος Συμβουλευτικής
Υποστήριξης Επιχειρήσεων
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
Υπεύθυνος Διεθνών Σχέσεων

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ Ε.Β.Ε.Α.

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

ΚΟΛΛΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
Πρόεδρος
ΛΟΥΔΑΡΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ
Αναπληρωτής Προέδρου

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΒΕΛΕΝΤΖΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΚΑΝΔΑΡΑΚΗΣ ΜΙΧΑΗΛ
ΚΑΥΚΑΛΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΚΑΦΟΥΝΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
ΚΟΥΡΤΑΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΡΟΛΟΣ
ΛΕΟΥΣΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
ΜΠΕΚΥΡΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
ΠΑΠΑΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
ΠΡΩΤΟΓΕΡΟΥ ΕΛΕΝΗ
ΣΟΦΙΑΝΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΤΣΑΓΚΑΛΙΔΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ
ΤΣΙΑΚΑΤΑΡΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΦΙΛΙΩΤΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

ΕΞΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

ΧΑΖΑΠΗ-ΠΙΤΤΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ
Πρόεδρος
ΓΙΑΒΡΟΓΛΟΥ ΜΑΡΙΝΑ
Αναπληρώτρια Προέδρου

ΜΑΤΣΟΠΟΥΛΟΣ ΘΕΟΦΑΝΗΣ-
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

ΚΙΟΛΕΪΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
Πρόεδρος
ΔΟΝΤΑΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ
Αναπληρωτής Προέδρου

ΑΛΕΞΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΑΣΛΑΝΙΔΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
ΒΕΝΤΟΥΡΗ-ΓΟΒΔΕΛΑ ΑΛΚΗΣΤΙΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΕΦΡΑΙΜΟΓΛΟΥ-ΚΟΥΝΕΝΑΚΗ ΣΟΦΙΑ
ΘΩΜΟΓΛΟΥ ΠΑΥΛΟΣ
ΚΟΥΡΤΑΛΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ
ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΙΛΑΟΣ
ΜΙΧΑΛΟΣ ΧΡΙΣΤΟΣ
ΜΩΡΑΪΤΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ
ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ
ΠΑΝΕΤΤΑΣ ΜΑΡΚΟΣ
ΡΩΜΟΣΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΣΙΑΜΙΔΗΣ ΜΙΧΑΗΛ

ΤΜΗΜΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

STRUECKER MARCO-ERICH-ΤΗΘ

Πρόεδρος
ΤΖΟΥΡΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
Αναπληρωτής Προέδρου

ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ
ΓΕΩΡΓΑΚΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
ΔΕΡΙΖΙΩΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΙΩΣΗΦΙΔΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ
ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ
ΚΑΡΑΜΟΛΕΓΚΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΑ
ΚΕΣΤΣΟΓΛΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΚΥΡΤΑΤΑ ΗΛΙΑΝΑ
ΜΙΝΕΤΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΜΠΡΑΤΑΚΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΡΟΥΛΙΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
ΣΙΣΚΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
ΤΣΟΓΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ

ΜΕΛΗ ΕΚ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΘΗΝΩΝ
Αθανάσιος Τσαγγάρης, Γενικός Γραμματέας

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ **ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΕΜΠΟΡΩΝ**

Τακτικός εκπρόσωπος:
Σαράντης Σερελέας, Πρόεδρος
Αναπληρωτής εκπρόσωπος:
Παναγιώτης Κολλάρος, Α΄ Αντιπρόεδρος

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΑΚΟ **ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ **ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ** **& ΔΙΑΝΟΜΕΩΝ ΑΘΗΝΩΝ**

Τακτικός εκπρόσωπος:
Ιωάννης Παπαγεωργάκης, Πρόεδρος
Αναπληρωτής εκπρόσωπος:
Δημήτριος Καραμαλάκος

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ **& ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ**

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ **ΕΞΑΓΩΓΕΩΝ**

Τακτικός εκπρόσωπος:
Χριστίνα Σακελλαρίδη, Πρόεδρος
Αναπληρωτής εκπρόσωπος:
Ευάγγελος Κολοκοτρώνης - Γ. Γραμ.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΩΣΗ **ΔΗΜΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ**

Μαρία Αραβαντινού
Δημοτική Σύμβουλος

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ
Αντιπεριφερειάρχης ΠΕ Κεντρικού Τομέα
ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΕΩΤΣΑΚΟΣ
Αντιπεριφερειάρχης ΠΕ Δυτικού Τομέα
ΔΗΜΗΤΡΑ ΝΑΝΟΥ
Αντιπεριφερειάρχης ΠΕ Νότιου Τομέα
ΛΟΥΚΙΑ ΚΕΦΑΛΟΓΙΑΝΝΗ
Αντιπεριφερειάρχης ΠΕ Βόρειου Τομέα
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ
Αντιπεριφερειάρχης ΠΕ Ανατολικής
Αττικής **ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΚΟΣΜΟΠΟΥΛΟΣ**
Αντιπεριφερειάρχης ΠΕ Δυτικής Αττικής

ΕΠΙΤΙΜΟΙ ΠΡΟΕΔΡΟΙ Ε.Β.Ε.Α.

ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΓΙΑΝΝΗΣ
(πρ. Υπουργός Οικονομίας &
Οικονομικών-πρ. Πρόεδρος Ε.Β.Ε.Α.)
ΦΟΥΝΤΟΥΚΑΚΟΣ ΔΡΑΚΟΥΛΗΣ
(πρ. Πρόεδρος Ε.Β.Ε.Α.)

ΕΠΙΤΙΜΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Ε.Β.Ε.Α.

ΣΥΓΓΕΛΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
(τ. Α΄ Αντιπρόεδρος Ε.Β.Ε.Α.)

ΕΠΙΤΙΜΑ ΜΕΛΗ

ΓΡΑΝΙΤΣΑΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
ΔΑΝΗΛΑΤΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
ΚΟΥΤΣΟΛΙΟΥΤΣΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
ΛΕΟΥΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΜΠΑΤΗΣ ΜΑΚΗΣ
ΣΑΛΛΙΑΡΕΛΗΣ ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ
ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
ΤΑΝΕΣ ΜΗΝΑΣ
ΤΣΙΜΠΟΥΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

REAL CONSULTING

Piloting the enterprise digital evolution

Silver Application Development
Gold Enterprise Resource Planning
Gold Cloud Platform
Gold Datacenter

Discover more at
www.realconsulting.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τεύχος 5 | Μάιος 2022 | Έτος 97^ο

- 08** - Ο επικεφαλής της επιτροπής Μακροπρόθεσμου Στρατηγικού Σχεδιασμού στο ΔΣ του ΕΒΕΑ
- 10** - Έκτακτο ΔΣ του ΕΒΕΑ με θέμα τις τρέχουσες γεωπολιτικές εξελίξεις
- 12** - Επιστολή ΕΒΕΑ προς τον υπουργό Οικονομικών για την ειδική εισφορά αλληλεγγύης
Πρόεδρος ΕΒΕΑ: Καίρια κυβερνητική παρέμβαση η αύξηση του κατώτατου μισθού
- 13** - Δήλωση προέδρου ΕΒΕΑ για τα νέα μέτρα για την ενεργειακή κρίση
- 14** - Εκδήλωση: Οι επιχειρηματικές ευκαιρίες στην Ιορδανία
- 15** - Ολομέλεια της 8ης ΜΔΕ Ελλάδας - Ινδίας
- 16** - Ο πρόεδρος του ΕΒΕΑ στο DEF 2022
- 18** - Συμμετοχή του προέδρου του ΕΒΕΑ στην ημερίδα "Growing Together"
- 19** - Το πρόγραμμα επιχειρηματικής επιτάχυνσης του έργου GAZELLE

ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

- 20** - Η νέα μορφή πλαστικής ρύπανσης και οι δράσεις κοινωνικής και εταιρικής ευθύνης - *Της Βελίκας Καραβάτσου*

ΘΕΑ

- 22** - ΕΕΔΕΓΕ - ΕΒΕΑ φέρνουν σε επαφή γυναικείες start up με εξειδικευμένους συμβούλους από τις ΗΠΑ

ΑΠΟΨΗ

- 24** - Η Συμβολή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ανάπτυξη και την Επιχειρηματικότητα
Του Σταύρου Γεωργάκη, υπεύθυνου Γ.Ε.ΜΗ. & Εξυπηρέτησης Επιχειρήσεων ΕΒΕΑ
- 26** - Και ξαφνικά οι πάντες ανακάλυψαν τον Τουρισμό - *Του Κωνσταντίνου Στ. Δεριζιώτη, μέλους ΔΣ ΕΒΕΑ*
- 28** - Επιχειρηματικότητα και πανεπιστήμια μαζί για το αύριο - *Του Δημήτρη Παπαλεξόπουλου, Προέδρου ΔΣ του ΣΕΒ*

ΑΦΙΕΡΩΜΑ: ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ 2022

- 30** - Συνέντευξη του υπουργού Τουρισμού, Βασίλη Κικίλια στον Δημήτρη Γιαννακόπουλο
- 34** - Ο τουρισμός, και το 2022, θα κερδίσει το μεγάλο στοίχημα προς όφελος της οικονομίας και της κοινωνίας
Της Σοφίας Ζαχαράκη, υφυπουργού Τουρισμού
- 36** - Συνέντευξη της τομεάρχου Τουρισμού ΚΟ ΣΥΡΙΖΑ - Προοδευτική Συμμαχία, Κατερίνας Νοτοπούλου στην Εύη Παπαδοσφάκη
- 40** - Εθνικός στόχος ένα πιο ανθεκτικό, βιώσιμο και καινοτόμο τουριστικό οικοσύστημα
Της Ολυμπίας Αναστασοπούλου, Γενικής Γραμματέως Τουριστικής Πολιτικής και Ανάπτυξης
- 42** - Ο τομέας του τουρισμού σε ρόλο πρωταγωνιστή στην οικονομία της χώρας
Της Βίκυς Λοΐζου, τέως Γενικής Γραμματέως Τουριστικής Πολιτικής και Ανάπτυξης
- 44** - Συνέντευξη της Προέδρου και του Διευθύνοντος Συμβούλου της Mitsis Hotels, Χριστίνας Μήτση και Σταύρου Μήτση, στον Θοδωρή Βαμβακάρη
- 48** - Συνέντευξη του προέδρου του ΣΕΤΕ, Γιάννη Ρέτσου στον Θοδωρή Βαμβακάρη
- 52** - Ελληνικό γιγώτινγκ: Ένα ακατέργαστο διαμάντι - *Του Γεράσιμου Γερολυμάτου, επικεφαλής της ONDECK Group*

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

- 54** - Αντοχές μεγαλύτερες των εκτιμώμενων δείχνει η ελληνική οικονομία - *Του Νίκου Φιλιππίδη*
- 56** - Ταμείο Ανάκαμψης: «Ένεση» ρευστότητας στις επιχειρήσεις για μεγάλες επενδύσεις - *Του Δημήτρη Χριστούλια*

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

- 58** - Το ημερολόγιο των συναυλιών του καλοκαιριού - *Της Νικολέτας Μακρή*

ΟΔΗΓΟΣ

- 60** - Πεδίο Εφαρμογής και Ποσοστά Ενισχύσεων του Νέου Αναπτυξιακού Νόμου - *Του Σταύρου Βαρδαλά*

Το Μυστικό
της Νίκης 2
Η Περιπέτεια
του Βίκτωρα

Στήριξε κι εσύ τον αγώνα για την πρόληψη
της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης
Ασφαλή είναι τα ενημερωμένα παιδιά.

www.enastapente.gr

EBEA

ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Μηνιαία έκδοση των
παραγωγικών τάξεων

Ιδιοκτήτης Έκδοσης
Εμπορικό &
Βιομηχανικό
Επιμελητήριο Αθηνών
Ακαδημίας 7-9,
τηλ.: 210 3604 815
Κωδικός: 2669

Εκδότης
Γάννης Μπρατάκος,
Πρόεδρος ΕΒΕΑ

Επιμέλεια Έκδοσης
Γραφείο Τύπου ΕΒΕΑ

Σύμβουλος Έκδοσης
Κωνσταντίνος Δεριζιώτης
Μέλος ΔΣ ΕΒΕΑ

Συντονισμός Έκδοσης -
Αρχισυνταξία
Θοδωρής Βαμβακάρης

Σχεδιασμός Εντύπου
Art Direction
Θοδωρής Πανάγου

Διαφημίσεις
τηλ.: 210 3646 043

Παραγωγή:
ΚΑΠΑ ΣΙΓΜΑ ΔΕΛΤΑ ΑΕ

*Τα επώνυμα άρθρα
εκφράζουν απόψεις των
συγγραφέων τους*

Η ΔΕΠΑ Εμπορίας επενδύει στη βιώσιμη ανάπτυξη

Στη ΔΕΠΑ Εμπορίας επενδύουμε στη βιώσιμη ανάπτυξη, με δράσεις που υποστηρίζουν την ενεργειακή μετάβαση. Ενσωματώνοντας τη φιλοσοφία ESG στη στρατηγική μας, συμβάλλουμε στην κοινωνία, βελτιώνουμε τον αντίκτυπό μας στο περιβάλλον, δημιουργούμε αξία για τους ανθρώπους και τους εταίρους μας. Με ένα ισχυρό πλαίσιο διακυβέρνησης, η ΔΕΠΑ Εμπορίας μετασχηματίζεται σε μια ολοκληρωμένη ενεργειακή επιχείρηση με στόχο τη διαφάνεια, την αποτελεσματικότητα και την υπευθυνότητα.

choose

ΤΟ 2020 ΣΤΗ ΔΕΠΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΕΠΙΤΥΧΑΜΕ:

- **Μείωση 26,4%**
στις εκπομπές ρύπων
- **Μείωση 5%**
στην κατανάλωση ενέργειας
- **Αύξηση 220,7%**
στην ανακύκλωση ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού
- **809 ώρες**
εκπαιδευτικών προγραμμάτων
- **Ισότητα**
μεταξύ των φύλων: 168 εργαζόμενοι
86 άνδρες - 82 γυναίκες
- **Στήριξη**
δημόσιας υγείας και κοινωνίας
€662,3 χιλ.

ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΠΟΥ ΜΑΣ ΠΑΕΙ ΜΠΡΟΣΤΑ.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Αναμνηστική φωτογραφία από την επίσκεψη του επικεφαλής της ειδικής επιτροπής Μακροπρόθεσμου Στρατηγικού Σχεδιασμού στο ΔΣ του ΕΒΕΑ. Από αριστερά ο κ. Γιάννης Μπρατάκος, ο κ. Γιάννης Μαστρογεωργίου, η κ. Σοφία Εφραίμογλου-Κουνενάκη και ο κ. Σταύρος Καρούνης

Ο επικεφαλής της επιτροπής Μακροπρόθεσμου Στρατηγικού Σχεδιασμού στο ΔΣ του ΕΒΕΑ

Παρουσία του επικεφαλής της ειδικής επιτροπής Μακροπρόθεσμου Στρατηγικού Σχεδιασμού **κ. Γιάννη Μαστρογεωργίου** πραγματοποιήθηκε στις 13 Απριλίου η **συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Αθηνών**.

Κατά την τοποθέτησή του, ο πρόεδρος του ΕΒΕΑ κ. Γιάννης Μπρατάκος τόνισε ότι η διερεύνηση των τάσεων που διαμορφώνουν το μέλλον της ανθρωπότητας, μέχρι πριν από λίγα χρόνια, ήταν περισσότερο θεωρητική και λιγότερο πρακτική. «Γνωρίζαμε ότι οι άνθρωποι θα βρεθούν αντιμέτωποι με τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και της περιβαλλοντικής υποβάθμισης, κάποια στιγμή στο μέλλον», σημείωσε χαρακτηριστικά.

Ο **κ. Μπρατάκος** υπογράμμισε ότι «Το τελευταίο διάστημα, βλέπουμε μια θεαματική επιτάχυνση των εξελίξεων, σε όλους σχεδόν τους τομείς. Η πανδημία που βρίσκεται σε εξέλιξη εδώ και δύο χρόνια, λειτούργησε σε μεγάλο βαθμό ως καταλύτης», προσθέτοντας ότι «οι εξελίξεις που ακολούθησαν τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία φαίνονται να επιταχύνουν ακόμη περισσότερο τόσο αυτές τις τάσεις, αναδεικνύοντας θέματα ενεργειακής επάρκειας και ασφάλειας, όσο και θέματα διάρθρωσης της παγκόσμιας εφοδιαστικής αλυσίδας. Το μεγάλο θέμα που προκύπτει είναι το πώς θα καταφέρουν οι κυβερνήσεις να τις διαχειριστούν».

Η πρόκληση, σύμφωνα με τον **κ. Μπρατάκο**, αφορά άμεσα και τις επιχειρήσεις, οι οποίες θα πρέπει να προ-

Στιγμιότυπο από την ομιλία του κ. Γιάννη Μαστρογεωργίου

σαρμωστούν ταχύτερα σε νέες συνθήκες και να μετατρέψουν τα επιστημονικά επιτεύγματα σε λύσεις, «αγκαλιάζοντας» την καινοτομία και τα οικοσυστήματα νεοφυούς επιχειρηματικότητας.

«Οι επιχειρήσεις είναι αυτές, που οφείλουν να υιοθετήσουν νέα, περισσότερο ευέλικτα και ανθεκτικά μοντέλα λειτουργίας. Να καταρτίσουν σενάρια άμεσης απόκρισης, σε έκτακτες καταστάσεις. Να οικοδομήσουν δυνατότητες για απομακρυσμένη εργασία, για γρήγορη αξιοποίηση της καινοτομίας. Να επενδύσουν στους ανθρώπους τους και στην ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων. Να διευρύνουν την έννοια της Εταιρικής Υπευθυνότητας, κάνοντας ένα βήμα πιο πέρα από τη συμβολή στην αντιμετώπιση έκτακτων κοινωνικών αναγκών. Να συμμετέχουν ενεργά στην αντιμετώπιση συστημικών προβλημάτων».

Στη συνέχεια, ο πρόεδρος του ΕΒΕΑ αναφέρθηκε στο κατάλληλο περιβάλλον το οποίο οι κυβερνήσεις είναι αρμόδιες να διαμορφώσουν, προκειμένου οι επιχειρήσεις να ανταποκριθούν στις νέες ευκαιρίες και τις προκλήσεις που φέρνει το μέλλον, παρέχοντας κίνητρα για νέες επενδύσεις, απομακρύνοντας εμπόδια, ενισχύοντας το «τρίγωνο της γνώσης» -την έρευνα, την ανάπτυξη και την καινοτομία- επενδύοντας σε θέματα κατάρτισης και επανακατάρτισης, αναβαθμίζοντας το ρυθμιστικό και νομοθετικό πλαίσιο, ώστε να ανταποκρίνεται ταχύτερα στις τεχνολογικές εξελίξεις.

«Το τιμόνι θα παραμείνει στα δικά μας χέρια. Αν θέλουμε ανθεκτικότητα και ανάπτυξη στα επόμενα χρόνια, πρέπει πρώτα να κατανοήσουμε τις δυνάμεις που αλλάζουν σήμερα τον κόσμο μας. Πρέπει να διαμορφώσουμε ξεκάθαρο όραμα, να προσδιορίσουμε τον σκοπό και τις προτεραιότητές μας. Πρέπει να προχωρήσουμε έγκαιρα, αφήνοντας πίσω προσεγγίσεις και πρακτικές που

γνωρίζαμε μέχρι πρότινος. Η προσπάθεια αυτή σίγουρα δεν είναι εύκολη. Γιατί πλέον γίνεται εν κινήσει. Είναι όμως μονόδρομος», είπε κλείνοντας την ομιλία του ο κ. Μπρατάκος.

Στην ανάγκη ενσωμάτωσης εναλλακτικών σεναρίων στη χάραξη της πολιτικής της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφέρθηκε στην τοποθέτησή του ο επικεφαλής της ειδικής επιτροπής Μακροπρόθεσμου Στρατηγικού Σχεδιασμού κ. Μαστρογεωργίου.

Συγκεκριμένα, ανέφερε ότι «Η πανδημία και ο πόλεμος, επιβεβαίωσαν με δραματικό τρόπο, ότι το μέλλον δεν έχει γραμμική εξέλιξη. Ποιος αλήθεια, θα πίστευε ότι η τελευταία φάση της πανδημίας θα συνδυαστεί με την έναρξη ενός πολέμου στην Ευρώπη;

Το αναπάντεχο έγινε πιθανό, το αδιανόητο πλέον μπορεί να εξελιχθεί σε βέβαιο. Κανείς δεν μπορεί να προβλέψει το μέλλον, μπορεί όμως να προετοιμαστεί εξετάζοντας εναλλακτικά σενάρια. Στο πλαίσιο αυτό, το έργο της Γραμματείας Μακροπρόθεσμου Σχεδιασμού αποσκοπεί στην ενσωμάτωση των εναλλακτικών σεναρίων στη χάραξη πολιτικής της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης και δε συνδέεται μόνο με την αντιμετώπιση του αναπάντεχου με τη μορφή κρίσεων αλλά και με την αντίχτυπο ευκαιριών.

Σημαντικός αρωγός στην προσπάθεια της προετοιμασίας της χώρας, επικοινωνούμε και συνεργαζόμαστε με τον ιδιωτικό τομέα και όχι μόνο. Σκοπός μας είναι να δημιουργηθεί μία συλλογική διαφορετική κουλτούρα σκέψης για το Μέλλον, έξω και πέρα από τα στεγανά της σκέψης του παρόντος, των προκαταλήψεων του παρελθόντος και των φόβων του “αύριο”. Αυτό ως concept υπάρχει ήδη στις εταιρίες και τις επιχειρήσεις. Άλλωστε, μην ξεχνάμε ότι το foresight σε μεγάλο βαθμό καλλιεργήθηκε και άνθισε μέσα από τον επιχειρηματικό κόσμο. Οι επιχειρήσεις έχουν στο DNA τους την ανάγκη και την επιθυμία για εξέλιξη, για στρατηγικό σχεδιασμό για μακροπρόθεσμο όραμα. Είναι από τη φύση τους εξελικτικοί οργανισμοί που δρουν μέσα σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον. Αυτό αποτελεί για εμάς μία πολύ σημαντική συμμαχία στην προσπάθεια συλλογικής αλλαγής σκέψης για το Μέλλον.

Ο ρόλος του ΕΒΕΑ και του προέδρου του κ. Μπρατάκου στην προσπάθεια εμπέδωσης μίας μελλοντοστραφούς σκέψης, προετοιμασίας και πρότασης για το μέλλον της χώρας και της οικονομίας είναι αναγκαία προϋπόθεση προς την κατεύθυνση αυτή», είπε καταλήγοντας στην τοποθέτησή του ο κ. Μαστρογεωργίου.

Στιγμιότυπο από την έκτακτη συνεδρίαση του ΔΣ του ΕΒΕΑ

Έκτακτο ΔΣ του ΕΒΕΑ με θέμα τις τρέχουσες γεωπολιτικές εξελίξεις

Οι τρέχουσες γεωπολιτικές εξελίξεις και οι οικονομικές τους συνέπειες ήταν το θέμα της έκτακτης συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου του ΕΒΕΑ, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 18 Απριλίου με προσκεκλημένους ομιλητές τον κ. **Δρ. Άγγελο Συρίγο**, υφυπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων, αναπληρωτή καθηγητή Διεθνούς Δικαίου και Εξωτερικής Πολιτικής του Παντείου Πανεπιστημίου και τον κ. **Δρ. Κωνσταντίνο Φίλη**, Εκτελεστικό Διευθυντή του Ινστιτούτου Διεθνών Σχέσεων του Παντείου Πανεπιστημίου και καθηγητή Διεθνών Σχέσεων στο Αμερικανικό Κολλέγιο της Ελλάδας. Προεδρεύουσα της έκτακτης Συνεδρίασης του ΔΣ ήταν η κ. **Σοφία Εφραίμογλου – Κουνενάκη**, Α΄ Αντιπρόεδρος του ΕΒΕΑ.

Ξεκινώντας τη συζήτηση, ο κ. **Δρ. Άγγελος Συρίγος**, υπογράμμισε τη σπουδαιότητα της εκδήλωσης, καθώς, όπως τόνισε, ο επιχειρηματικός κόσμος της χώρας είναι ο πρώτος που θα δεχτεί τις συνέπειες, όσων διαδραματίζονται αυτή την περίοδο. «Αυτό που έχουμε αυτή τη στιγμή είναι ένας οικονομικός πόλεμος της Δύσης εναντίον της Ρωσίας. Εξοντωτικός, σε τέτοιο σημείο που σε προβληματίζουν οι μακροπρόθεσμες συνέπειές του» είπε ο κ. Συρίγος, προσθέτοντας ότι «Στην Ελλάδα διανύουμε μία περίοδο, στην οποία το ζητούμενο θα είναι η

απεξάρτηση από το ρωσικό φυσικό αέριο. Αυτό σημαίνει ότι θα στραφούμε προς έρευνες για ελληνικούς υδρογονάνθρακες, προς δίκτυα τα οποία θα μεταφέρουν ηλεκτρικό ρεύμα από την Αφρική προς την Ευρώπη μέσω της Ελλάδος και προς ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Το μέλλον στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας είναι οι πλωτές ανεμογεννήτριες».

Αναφορικά με τις επιχειρηματικές ευκαιρίες, ο κ. **Συρίγος** έκανε την εκτίμηση ότι εντοπίζονται σε τρία σημεία. «Πρώτον, η Ευρώπη θα στραφεί προς τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και προς άλλα δίκτυα, στα οποία περιλαμβάνονται και ηλεκτρικά δίκτυα, που δε θα μεταφέρουν μόνο ηλεκτρικό ρεύμα από την Αφρική προς την Ελλάδα, αλλά θα μεταφέρουν και ρεύμα που παράγεται από πυρηνικά εργοστάσια, π.χ. από τη Βουλγαρία προς την Ελλάδα, κάτι που ήταν απαγορευμένο ως σκέψη πριν δυόμισι-τρεις μήνες. Δεύτερον, βιομηχανίες που έως τώρα ήταν σε ύφεση λόγω υψηλού κόστους πρώτης ύλης, π.χ. λιπάσματα, μπορεί να ανακάμψουν. Ενώ, τρίτον, η Ευρώπη το επόμενο χρονικό διάστημα θα στραφεί προς πρώτες ύλες, ακριβές μεν, που θα μειώνουν, όμως, την εξάρτησή της από χώρες της Άπω Ανατολής. Δηλαδή το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης, όπου ψάχνουμε να βρούμε ποιος έχει την φτηνότερη πρώτη ύλη

Ο Δρ. Κωνσταντίνος Φίλινς

Ο Δρ. Άγγελος Συρίγος

ή το φτηνότερο υλικό, θα περιοριστεί το επόμενο χρονικό διάστημα» ανέφερε μεταξύ άλλων ο κ. **Συρίγος**. Από την πλευρά του, ο κ. **Δρ. Κωνσταντίνος Φίλινς** αναφέρθηκε στη χρονική αβεβαιότητα του πολέμου και στις πολιτικές της διαστάσεις. «Αυτή τη στιγμή έχουμε έναν πόλεμο που μαίνεται από τις 24 Φεβρουαρίου και, ενώ όλα τα μέρη υπό κανονικές συνθήκες θα έπρεπε να θέλουν να λήξει το συντομότερο δυνατόν, βλέπουμε ότι αντιθέτως, τραβάει πολύ και ενδεχομένως να κρατήσει για ένα χρονικό διάστημα που κανείς δεν μπορεί να υπολογίσει με βεβαιότητα. Εάν όμως συνεχιστεί για μεγάλο χρονικό διάστημα, είμαι βέβαιος ότι θα αρχίσουμε να βλέπουμε ακόμα μεγαλύτερες ρωγμές στο δυτικό στρατόπεδο από όσες έχουμε δει μέχρι σήμερα. Διότι, οι ηγεσίες θα πιέζονται από κάτω προς τα πάνω».

Αναφορικά με το ενεργειακό ζήτημα και τις οικονομικές συνέπειες του πολέμου, ο κ. **Φίλινς** τόνισε ότι «η Ελλάδα έχει ευκαιρίες και μπορεί να γίνει κόμβος μεταφοράς. Ο στόχος, όμως, είναι να γίνει κόμβος διάθεσης. Έχουμε κάθετους άξονες από τον αγωγό που μας συνδέει με τη Βουλγαρία, έναν αγωγό μελλοντικά που θα μας συνδέει με την Βόρεια Μακεδονία, έχουμε τον αγωγό προς την Αλβανία, τον ΤΑΠ. Μπορεί αυτοί οι αγωγοί να φτάσουν μέχρι τις πιο ώριμες αγορές της Κεντρικής Ευρώπης, ή έστω της Ανατολικής Ευρώπης, και με την αναστροφή να έχουμε μία εξασφάλιση ως προς την ενεργειακή μας επάρκεια. Αλλά, εδώ, η λέξη-κλειδί είναι “liquidity”, δηλαδή να υπάρχει ρευστότητα. Θα πρέπει δηλαδή να

είμαστε σε θέση να συγκεντρώνουμε ποσότητες είτε φυσικού αερίου, είτε υδρογονάνθρακα, είτε ηλεκτρικής ενέργειας, ακόμα και ανανεώσιμων πηγών και όλα αυτά να μπορούμε να τα διαθέτουμε. Φιλόδοξο σχέδιο μεν, αλλά θεωρώ ότι πρέπει να είναι από τις προτεραιότητες της Ελλάδας», κατέληξε στην τοποθέτησή του ο κ. **Φίλινς**.

Στην τοποθέτησή του κατά τη διάρκεια της συζήτησης, ο πρόεδρος του ΕΒΕΑ, κ. Γιάννης Μπρατάκος, ανέφερε, μεταξύ άλλων, ότι «η Ελλάδα πρέπει και μπορεί να θωρακίσει τη θέση της, στο πλαίσιο μιας ισχυρής ενωμένης Ευρώπης. Αυτό θα γίνει μέσα από αποφάσεις και πολιτικές, που αρμόζουν στην κρισιμότητα των περιστάσεων. Που απαντούν στις προκλήσεις, αλλά και στις ευκαιρίες του νέου γεωπολιτικού περιβάλλοντος. Ανέναντι σε μια νέα κρίση, οι προσδοκίες του επιχειρηματικού κόσμου από την κυβέρνηση – αλλά και από το σύνολο των πολιτικών δυνάμεων – είναι υψηλές» είπε χαρακτηριστικά ο κ. **Μπρατάκος** και έκλεισε τονίζοντας ότι «είμαστε υπερήφανοι γιατί η Ελλάδα έχει επιλέξει, για μια ακόμη φορά, να βρεθεί στη σωστή πλευρά της ιστορίας. Να υπερασπιστεί ξεκάθαρα το δικαίωμα των λαών για ελευθερία, ανεξαρτησία και δημοκρατία. Αναμένουμε, όμως, και τις κινήσεις εκείνες που θα βοηθήσουν τη χώρα να διαχειριστεί αποτελεσματικά τις προκλήσεις. Που θα περιορίσουν τις αδυναμίες της και θα αξιοποιήσουν τα πλεονεκτήματα και τις δυνατότητές της».

Επιστολή ΕΒΕΑ για την ειδική εισφορά αλληλεγγύης

Την επέκταση του μέτρου της αναστολής καταβολής της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης στα εισοδήματα που προκύπτουν από την υπεραξία μεταβίβασης μετοχών, μερισμάτων και επιχειρηματικής δραστηριότητας και για το φορολογικό έτος 2022, ζήτησε ο πρόεδρος του ΕΒΕΑ κ. **Γιάννης Μπρατάκος** με επιστολή του, στις 28 Απριλίου, προς τον υπουργό Οικονομικών κ. **Χρήστο Σταϊκούρα**.

Όπως αναφέρει στην επιστολή του ο πρόεδρος του ΕΒΕΑ, «η αναστολή καταβολής της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης για τα φορολογικά έτη 2020, 2021 και 2022 και για συγκεκριμένες, ανά έτος, κατηγορίες εισοδήματος, καθώς και η πρόθεση της κυβέρνησης για οριστική κατάργησή της από το φορολογικό έτος 2023 αποτελεί, αναμφίβολα, ένα ιδιαίτερα θετικό μέτρο της οικονομικής της πολιτικής προς την κατεύθυνση μείωσης των φορολογικών επιβαρύνσεων».

Όμως, όπως επισημαίνει ο κ. Μπρατάκος, ειδικά για το φορολογικό έτος 2022, απαλλάσσονται από την ειδική εισφορά αλληλεγγύης αποκλειστικά και μόνο τα εισοδήματα που αποκτώνται από μισθωτή εργασία στον ιδιωτικό τομέα.

Σε αυτό το πλαίσιο, ο πρόεδρος του ΕΒΕΑ ζήτησε να εξεταστεί «το ενδεχόμενο επέκτασης του ευνοϊκού μέτρου αυτού, εφόσον διασφαλίζεται η δημοσιονομική ισορροπία, στο εισόδημα που προκύπτει από την υπεραξία μεταβίβασης μετοχών, μερισμάτων και επιχειρηματικής δραστηριότητας, όπως είχε προβλεφθεί για τα φορολογικά έτη 2020 και 2021».

Η ικανοποίηση του αιτήματος αυτού θα συμβάλει «στην ανάπτυξη της επενδυτικής δραστηριότητας και της ρευστότητας της οικονομίας και κατ' επέκταση στη στήριξη της επιχειρηματικής κοινότητας» σημείωσε ο κ. Μπρατάκος.

Γ. Μπρατάκος: Καίρια κυβερνητική παρέμβαση η αύξηση του κατώτατου μισθού

Ο πρόεδρος του ΕΒΕΑ κ. Γιάννης Μπρατάκος, μετά την ανακοίνωση του πρωθυπουργού κ. Κυριάκου Μητσοτάκη για την αύξηση του κατώτατου μισθού, προέβη στην ακόλουθη δήλωση:

«Η αύξηση του κατώτατου μισθού είναι μια καίρια κυβερνητική παρέμβαση για τη θωράκιση των νοικοκυριών. Το προσαυξημένο εισόδημα των εργαζομένων, όχι μόνο θα μειώσει την οικονομική τους επισφάλεια, αλλά και θα ενισχύσει την αγοραστική τους δύναμη, τονώνοντας τελικά την αγορά.

Οι προσπάθειες της κυβέρνησης δε θα πρέπει να σταματήσουν εδώ. Η μακροπρόθεσμη και βιώσιμη ανάπτυξη, που αποτελεί πάγιο αίτημα της επιμελητριακής κοινότητας, θα ευνοηθεί από την εφαρμογή επιπλέον μέτρων, που θα εξασφαλίσουν και τον κόσμο των επιχειρήσεων, έναντι των αρνητικών οικονομικών συνθηκών που έχουν προκύψει από τις πρωτοφανείς περιστάσεις.

Η μείωση των εργοδοτικών εισφορών, που έχει ήδη αναγγελθεί από τον πρωθυπουργό, όχι μόνο θα αντισταθμίσει την αύξηση στον κατώτατο μισθό, αλλά και θα οδηγήσει σε αμοιβαία οικονομικά οφέλη, τόσο για τους

εργαζόμενους, όσο και για τις επιχειρήσεις. Επιπροσθέτως, η ορθολογική διαχείριση των κριτηρίων επιδότησης για τους νεοπροσληφθέντες, αναλόγως του κλάδου και της έδρας του εργοδότη, μπορεί να λειτουργήσει προτρεπτικά στις νέες προσλήψεις, μειώνοντας την ανεργία και το φαινόμενο των πολλαπλών κενών θέσεων εργασίας και αναστέλλοντας τις τυχόν επιφυλά-

ξεις των εργοδοτών εξαιτίας του υψηλότερου εργοδοτικού κόστους.

Η κοινωνία και η οικονομία πρέπει να συνεχίσουν να συμβαδίζουν συμμετρικά και ισόρροπα. Με αυτόν τον τρόπο μόνο, θα επιτευχθεί ο κοινός στόχος για βιώσιμη και κοινωνικά δίκαιη ανάπτυξη».

Δήλωση προέδρου ΕΒΕΑ για τα νέα μέτρα για την ενεργειακή κρίση

Ο πρόεδρος του ΕΒΕΑ, Γιάννης Μπρατάκος, μετά την ανακοίνωση και την εξειδίκευση του πακέτου μέτρων που ανακοίνωσε ο Πρωθυπουργός, **Κυριάκος Μητσοτάκης**, για τη μείωση του κόστους ενέργειας, προέβη στην ακόλουθη δήλωση:

«Τα μέτρα που ανακοίνωσε ο πρωθυπουργός παρέχουν σημαντική στήριξη στα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις, προκειμένου να αντιμετωπίσουν την ενεργειακή κρίση και το κύμα ακρίβειας, που πλήττει εδώ και μήνες όλη την Ευρώπη.

Ειδικότερα, με τις επιδοτήσεις και το νέο μηχανισμό τιμολόγησης του ρεύματος απορροφάται το 80% των αυξήσεων στην ηλεκτρική ενέργεια και μάλιστα με αναδρομική ισχύ, για περισσότερες από 1.000.000 μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Πρόκειται για μια παρέμβαση γενναία και δίκαιη.

Είναι θετικό το ότι η κυβέρνηση σχεδίασε και προχωρά άμεσα στην εφαρμογή των συγκεκριμένων μέτρων, σε εθνικό επίπεδο. Είναι, ωστόσο λυπηρό το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν έχει καταφέρει μέχρι σήμερα να συμφωνήσει σε κοινή πολιτική διαχείρισης ενός προβλήματος, που αφορά το σύνολο των πολιτών της.

Προτεραιότητα για την Ελλάδα παραμένει, σε κάθε περίπτωση, η προσαρμογή της ενεργειακής πολιτικής στις ανάγκες και τις προκλήσεις της εποχής. Η ενίσχυση της ενεργειακής αυτονομίας της χώρας, η μετάβαση σε καθαρότερες μορφές ενέργειας και η εξασφάλιση χαμη-

λότερων τιμών για τους καταναλωτές, είναι τα κρίσιμα ζητούμενα για το αμέσως επόμενο διάστημα.

Σε αυτή την κατεύθυνση, η κυβέρνηση θα πρέπει να συνεχίσει την πολιτική σταδιακής απεξάρτησης από εισαγόμενες και ακριβές μορφές ενέργειας, προωθώντας ταυτόχρονα επενδύσεις και μέτρα για την ταχύτερη μετάβαση σε πράσινες και φθηνότερες πηγές.

Η περίοδος που διανύουμε είναι κρίσιμη, η κοινωνία και οι επιχειρήσεις χρειάζονται κάθε δυνατή στήριξη. Είναι, όμως, ώρα να μπει ένας φραγμός στον λαϊκισμό και στην πλειοδοσία παροχών, που υπερβαίνουν τις δημοσιονομικές δυνατότητες της χώρας. Την ώρα που σε όλο τον κόσμο τα επιτόκια αυξάνονται, η Ελλάδα έχει πρόσθετους λόγους να επιδιώκει τη δημοσιονομική ισορροπία και την απόκτηση επενδυτικής βαθμίδας, ώστε να διασφαλίσει βιώσιμο κόστος δανεισμού για το δημόσιο, τις επιχειρήσεις και τους πολίτες.

Η συγκυρία αυτή δεν πρέπει να εκτρέψει την πορεία της χώρας προς την ανάκαμψη και τη σταθερότητα. Οφείλει να αντιμετωπιστεί με γενναίες και υπεύθυνες αποφάσεις και όχι με την επιστροφή σε τακτικές που πληρώσαμε ακριβά στο παρελθόν».

Στιγμιότυπο από την εκδήλωση

Εκδήλωση ΕΒΕΑ, ΣΕΒ, ΣΕΒΕ και Enterprise Greece. Οι επιχειρηματικές ευκαιρίες στην Ιορδανία

Η ενίσχυση των εμπορικών σχέσεων της Ελλάδας με την Ιορδανία και η αναζήτηση ευκαιριών συνεργασίας σε τομείς όπως τα τρόφιμα, τα φάρμακα, τα δομικά υλικά, η ενέργεια και οι περιβαλλοντικές υπηρεσίες, ήταν το αντικείμενο της ενημερωτικής εκδήλωσης «Discover Jordan», η οποία πραγματοποιήθηκε την Τετάρτη, 27 Απριλίου 2022. **Η εκδήλωση συνδιοργανώθηκε από το ΕΒΕΑ, τον ΣΕΒ, τον ΣΕΒΕ και την Enterprise Greece, με τη χορηγία της Eurobank και την υποστήριξη της ελληνικής Πρεσβείας στην Ιορδανία και της ιορδανικής Πρεσβείας στην Ελλάδα.**

Οι ομιλητές είχαν την ευκαιρία να αναφερθούν στα πλεονεκτήματα που παρουσιάζει η αγορά της Ιορδανίας για τη χώρα μας. Ο ρυθμός ανάπτυξής της είναι πολύ υψηλότερος από τα πρότυπα της περιοχής, που ευνοείται από τη σημαντική παραγωγή φωσφορικών αλάτων και ποτάσας και από τον καλά ανεπτυγμένο τουριστικό τομέα. Επιπλέον, το κόστος απασχόλησης είναι ανταγωνιστικό σε σχέση με άλλες χώρες της MENA (Μέση Ανατολή και Βόρεια Αφρική), όπως η Τυνησία, το Μαρόκο και το Ιράν. Η Ιορδανία έχει αναπτύξει εξαιρετικές περιφερεια-

κές και διεθνείς συνδέσεις, οι οποίες διευκολύνουν τις εμπορικές ροές. Το καθεστώς ανοικτού εμπορίου και οι πολυάριθμες συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών που έχει υπογράψει, καθιστούν τη χώρα ελκυστικό προορισμό για τις επιχειρήσεις που ασχολούνται με το διεθνές εμπόριο. Επίσης, λόγω των συνεχών επενδύσεων σε ΑΠΕ, η Ιορδανία έχει αναδειχθεί σε περιφερειακό ηγέτη στην ανάπτυξη της ηλιακής ενέργειας. Τέλος, η δημοσιονομική επιβάρυνση για τις επιχειρήσεις είναι σχετικά χαμηλή και η τοπική φορολόγηση δεν αποτελεί σημαντικό εμπόδιο για τη λειτουργία των επιχειρήσεων.

Από πλευράς ΕΒΕΑ, χαιρέτησε ο κ. **Δημήτρης Δημητρίου**, Μέλος της Διοικητικής Επιτροπής του ΕΒΕΑ & Υπεύθυνος Συμβουλευτικής Υποστήριξης Επιχειρήσεων, ο οποίος υπογράμμισε ότι «η Ιορδανία είναι η πιο παγκοσμιοποιημένη χώρα της περιοχής, με ιδιαίτερα ανεπτυγμένο τραπεζικό τομέα και ανταγωνιστική οικονομία. Επίσης, τόνισε ότι το εξαιρετικό επίπεδο των διμερών πολιτικών σχέσεων Ελλάδας - Ιορδανίας αποτυπώνεται στη στενή συνεργασία των δύο χωρών στο πλαίσιο Διεθνών Οργανισμών, ενώ είναι αξιοσημείωτο

ότι μεγάλος αριθμός Ιορδανών είναι απόφοιτοι ελληνικών Πανεπιστημίων, γεγονός το οποίο συμβάλλει σημαντικά στην πολύ θετική εικόνα που έχουν οι Ιορδανοί για τη χώρα μας. Αναφορικά με το διμερές εμπόριο, κινείται σε πολύ χαμηλά επίπεδα, με τον όγκο συνολικού εμπορίου να προσεγγίζει μόλις τα €70 εκ. το 2021, συνεπώς, υπάρχουν μεγάλα περιθώρια βελτίωσης. Τέλος, είναι σημαντικό να τονίσουμε τις φιλικές σχέσεις μεταξύ των δύο χωρών και τη δυνατότητα δημιουργίας νέων επενδυτικών ευκαιριών και σχέσεων, εστιάζοντας στον τραπεζικό τομέα, στις υπηρεσίες, στον τομέα του IT αλλά και στις start ups, που ως ΕΒΕΑ δίνουμε ιδιαίτερη έμφαση, διαθέτοντας μία εξαιρετικά οργανωμένη δομή υποστήριξης start ups, τη Θερμοκοιτίδα νεοφυών Επιχειρήσεων Αθήνας (ΘΕΑ)».

Από την πλευρά του, ο κ. **Γιώργος Ξηρογιάννης**, Αναπληρωτής Γενικός Διευθυντής του ΣΕΒ, τόνισε ότι «το διμερές εμπόριο με την Ιορδανία δεν έχει αναπτυχθεί στο βαθμό που όλοι θέλουμε. Όμως τα περιθώρια βελτίωσης είναι σημαντικά μιας και τα ελληνικά προϊόντα είναι δημοφιλή για την ποιότητα όσο και τις καλές τιμές τους. Είναι σημαντικό να εντατικοποιηθούν οι εμπορικές διμερείς σχέσεις και οι ελληνικές επιχειρήσεις να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται».

Τον Σύνδεσμο Εξαγωγέων εκπροσώπησε ο κ. **Παναγιώτης Χασάπης**, Εκτελεστικός Αντιπρόεδρος, ο οποίος αναφέρθηκε στο γεγονός των μεγάλων ευκαιριών, αφού οι εξαγωγές της Ελλάδας προς την Ιορδανία αξίας μόλις 40εκατ. ευρώ είναι ελάχιστες συγκρινόμενες με τις συνολικές εισαγωγές της Ιορδανίας ύψους 15δισ. ευρώ. Τόνισε, δε, ότι η μετά Covid και μεταπολεμική κατάσταση στο παγκόσμιο εμπόριο και την παγκόσμια οικονομία καταδεικνύει την ανάγκη για ένα ευρύ χαρτοφυλάκιο συνεργασιών και στρατηγικών συμμαχιών με χώρες φιλικές και με υψηλές προοπτικές όπως η Ιορδανία.

Την Enterprise Greece εκπροσώπησε ο κ. **Γιώργος Φιλίππουλος**, Διευθύνων Σύμβουλος, ο οποίος δήλωσε ότι «η Ελλάδα και η Ιορδανία διατηρούν διαχρονικά, πολύ καλές διμερείς σχέσεις και αποτελούν πυλώνες σταθερότητας στην Ανατολική Μεσόγειο, προασπιζόμενες την ειρήνη, την ασφάλεια και το ελεύθερο εμπόριο στην περιοχή. Ειδικότερα, στη μετά Covid εποχή, υπάρχουν μεγάλα περιθώρια ενίσχυσης των εμπορικών δεσμών μεταξύ των δύο χωρών. Κυρίως όμως, παρουσιάζονται πολλές ευκαιρίες επέκτασης των ελληνικών εξαγωγών σε διάφορους τομείς και η προοπτική σημαντικής αύξησης των ελληνικών επενδύσεων στην Ιορδανία».

Αναμνηστική φωτογραφία από την εκδήλωση

Ολομέλεια της 8ης ΜΔΕ Ελλάδας – Ινδίας

Ο κ. **Φάνης Ματσόπουλος**, Μέλος ΔΣ ΕΒΕΑ και υπεύθυνος για το τμήμα της Ινδίας εκπροσώπησε το ΕΒΕΑ στην Ολομέλεια της 8ης ΜΔΕ Ελλάδας – Ινδίας, που πραγματοποιήθηκε στις 15 Απριλίου, στην Αθήνα, με επικεφαλής τον υφυπουργό Εξωτερικών για την Οικονομική Διπλωματία και την Εξωστρέφεια, κ. **Κώστα Φραγκογιάννη** και την υφυπουργό Εμπορίου και Βιομηχανίας της Ινδίας, κα **Anupriya Patel**. Ο κ. Ματσόπουλος μίλησε στο πάνελ Research & Innovation και αναφέρθηκε στη Θερμοκοιτίδα Νεοφυών Επιχειρήσεων του ΕΒΕΑ, τονίζοντας ότι οι νεοφυείς επιχειρήσεις μπορούν και πρέπει να ανοίξουν νέους δρόμους μεταξύ της χώρας μας και της Ινδίας.

Ο πρόεδρος του ΕΒΕΑ Γιάννης Μπρατάκος με τον δημοσιογράφο Γεώργιο Ευγενίδη

Γιάννης Μπρατάκος στο DEF 2022:

“Στόχος μας οι ελληνικές επιχειρήσεις να πρωταγωνιστήσουν στην επανεκκίνηση της επόμενης μέρας”

Για τα **ζητήματα και τις σύνθετες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν η ελληνική οικονομία και επιχειρηματικότητα** στο ραγδαία μεταβαλλόμενο παγκόσμιο οικονομικό περιβάλλον σήμερα, καθώς και τις **πρωτοβουλίες του ΕΒΕΑ για τη στήριξη των επιχειρήσεων-μελών** του, συνομίλησε ο πρόεδρος του ΕΒΕΑ κ. **Γιάννης Μπρατάκος** με τον δημοσιογράφο κ. **Γεώργιο Ευγενίδη**, στο πλαίσιο των εργασιών του 7ου Οικονομικού Φόρουμ των Δελφών.

«Για τις επιχειρήσεις, το περιβάλλον για μια ακόμη φορά είναι εξαιρετικά αντίξοο. Η μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος των πολιτών, εξαιτίας του πληθωρισμού, έχει άμεσο αντίκτυπο στους τζίρους. Η εκτίναξη των τιμών της ενέργειας επηρεάζει όλους τους κλάδους της οικονομίας. Και κάθε πτυχή της επιχειρηματικής δραστηριότητας: από το κόστος παραγωγής και μεταφοράς, μέχρι το κόστος λειτουργίας. Και μετά από μια διετία απωλειών εξαιτίας της πανδημίας, τα περιθώρια απορρόφησης

όλων αυτών των επιβαρύνσεων έχουν εξαντληθεί. **Είναι αναπόφευκτο λοιπόν ένα μέρος του κόστους να μετακυλιέται στις τελικές τιμές των προϊόντων και των υπηρεσιών**» είπε ο πρόεδρος του ΕΒΕΑ σχετικά με τον **αντίκτυπο της κρίσης πληθωρισμού για τις ελληνικές επιχειρήσεις**.

Ωστόσο, σύμφωνα με τα στοιχεία του ΓΕΜΗ – για το ΕΒΕΑ, αλλά και για την υπόλοιπη χώρα – οι επιχειρήσεις που άνοιξαν το 2021 ήταν συντριπτικά περισσότερες από αυτές που έκλεισαν. «Προβλήματα στην αγορά σαφώς υπάρχουν. Και παραμένουν πιεστικά, παρά τα μέτρα στήριξης που έχει εφαρμόσει η κυβέρνηση. **Όμως, στη μεγάλη τους πλειονότητα, οι ελληνικές επιχειρήσεις συνεχίζουν να δίνουν τη μάχη τους. Να προσαρμόζονται και να υλοποιούν νέα σχέδια**» σημείωσε ο κ. Μπρατάκος.

Σχετικά με τον **χρόνο μείωσης του κόστους ενέργειας**, ο πρόεδρος του ΕΒΕΑ είπε ότι αυτή τη στιγμή **δεν μπορούν να υπάρξουν αξιόπιστες προβλέψεις**, μιας και τα δεδομένα αλλάζουν καθημερινά. Όμως, χρειάζονται, άμεσες κινήσεις για τη διασφάλιση της επαρκούς τροφοδοσίας της χώρας και χαμηλότερες τιμές ενέργειας για τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις, όπως η ένταξη σε νέα ασφαλέστερα δίκτυα μεταφοράς ενέργειας, στην Ανατολική Μεσόγειο και την Αφρική, η κινητοποίηση μεγάλων επενδύσεων για την επέκταση της παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ και η δημιουργία επαρκών αποθηκευτικών χώρων, τόσο για την πράσινη ενέργεια όσο και για το υδροποιημένο φυσικό αέριο.

Απαντώντας σε **ερώτηση για ενδεχόμενη μείωση φόρων**, στο πλαίσιο των κυβερνητικών μέτρων στήριξης των επιχειρήσεων, ο κ. Μπρατάκος είπε ότι «Η ανάγκη για μέτρα ενίσχυσης των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων, απέναντι στο κύμα ακρίβειας, είναι αυτονόητη και επιτακτική. Η μείωση των φόρων είναι ένα πάγιο αίτημα της επιχειρηματικής κοινότητας και του ΕΒΕΑ συγκεκριμένα. Ήδη έχουμε δει αρκετά θετικά βήματα τα τελευταία χρόνια και αναμένουμε να δούμε περισσότερα στο επόμενο διάστημα. Όμως, στη φάση αυτή όλες οι σχετικές αποφάσεις θα πρέπει να καθοδηγούνται από την ανάγκη για αποκατάσταση της δημοσιονομικής ισορροπίας».

Στο ίδιο πλαίσιο, σχολιάζοντας την επικείμενη ανακρίβωση του **νέου κατώτατου μισθού** και την πρόταση για μια **νέα παρέμβαση στις ασφαλιστικές εισφορές** ώστε να είναι βιώσιμο το κόστος για τις επιχειρήσεις, ειδικά τις μικρομεσαίες, ο πρόεδρος του ΕΒΕΑ, μεταξύ άλλων, τό-

νισε: «Κάτω από τις παρούσες συνθήκες, είναι αναγκαία μια συνετή αύξηση του κατώτατου μισθού. Για να στηριχθεί το διαθέσιμο εισόδημα των εργαζομένων και κυρίως των χαμηλόμισθων, απέναντι στις πληθωριστικές πιέσεις. Βεβαίως, η αύξηση αυτή πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις δυνατότητες των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε ιδιαίτερα εξωστρεφείς κλάδους. Είναι σημαντικό το κόστος εργασίας να διατηρηθεί σε επίπεδα που δεν υποβαθμίζουν την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας, αλλά και να αποφευχθεί ένας φαύλος κύκλος μισθολογικών αυξήσεων και πληθωρισμού. Σε αυτό το πλαίσιο, είναι όντως σημαντικό να υπάρξουν περισσότερες παρεμβάσεις, για τη μείωση των ασφαλιστικών εισφορών».

Ακόμη, αναφερόμενος στη **δημοσιονομική πολιτική** του κράτους, ο κ. Μπρατάκος σημείωσε ότι «η Ελλάδα πρέπει να επιδιώξει τον περιορισμό του ελλείμματος για φέτος και την επιστροφή σε πρωτογενή πλεονάσματα το 2023. Πρέπει να επιμείνει στο στόχο για απόκτηση επενδυτικής βαθμίδας στη διάρκεια της επόμενης χρονιάς. Πρέπει να συνεχίσει να στέλνει το σωστό μήνυμα στις αγορές. Γιατί μόνο έτσι θα μπορούμε να εξασφαλίσουμε τη βιωσιμότητα του δημοσίου χρέους μακροπρόθεσμα. Και φθηνότερο κόστος δανεισμού, για το κράτος και για τις επιχειρήσεις».

Τέλος, σε ό,τι αφορά τον **ρόλο του ΕΒΕΑ και τις πρωτοβουλίες που αναλαμβάνει για τη στήριξη των επιχειρήσεων**, ο κ. Μπρατάκος είπε ότι στόχος του ΕΒΕΑ είναι να βοηθήσει τις ελληνικές επιχειρήσεις να διαχειριστούν τις τρέχουσες προκλήσεις, αλλά και να πρωταγωνιστήσουν στην επανεκκίνηση της επόμενης μέρας. «Θέλουμε να προωθήσουμε ένα ευνοϊκότερο οικοσύστημα, που επιτρέπει στις επιχειρήσεις να βρεθούν στην κόψη του κύματος των αλλαγών στην ελληνική και στην παγκόσμια οικονομία, μέσα από χρήσιμες ανταποδοτικές υπηρεσίες, ειδικά για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, μέσα από αποτελεσματική εκπροσώπηση και συνεργασίες με ένα ευρύ φάσμα φορέων, μέσα από τον ρόλο μας, ως θεσμικός σύμβουλος της Πολιτείας σε θέματα ανάπτυξης».

Συμμετοχή του προέδρου του ΕΒΕΑ στην ημερίδα “Growing Together”

Στην εκδήλωση “Growing Together”, που πραγματοποιήθηκε στο Ζάππειο Μέγαρο στις 4 Απριλίου και συνδιοργανώθηκε από τη Γαλλική Αναπτυξιακή Τράπεζα Bpifrance, την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα (ΕΑΤ) και την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΑΤΕ, πρώην ΤΑΝΕΟ), συμμετείχε ο πρόεδρος του ΕΒΕΑ κ. Γιάννης Μπρατάκος.

Στην ομιλία του, ο πρόεδρος του ΕΒΕΑ, τόνισε ότι στόχος είναι η θεσμική ενδυνάμωση των επιμελητηρίων και η ουσιαστική συμμετοχή τους στη χάραξη και την εφαρμογή πολιτικών που αφορούν την επιχειρηματικότητα και την ανάπτυξη.

Συγκεκριμένα για το ΕΒΕΑ, ο κ. Μπρατάκος δήλωσε ότι ζητούμενο είναι ένα επιμελητήριο που προσθέτει αξία στα μέλη του μέσα από χρήσιμες ανταποδοτικές υπηρεσίες, ειδικά για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, πρωτοπόρο στον ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας και της οικονομίας. Παράλληλα, στόχος είναι ο ενεργός και εποικοδομητικός ρόλος του θεσμικού συμβούλου της Πολιτείας με προτάσεις καινοτόμες, τεκμηριωμένες και τεχνικά ολοκληρωμένες.

Ο πρόεδρος του ΕΒΕΑ στάθηκε στη διαμόρφωση μιας σύγχρονης επιχειρηματικής κουλτούρας την οποία επιδιώκει να διαμορφώσει το επιμελητήριο, αναδεικνύοντας καλές πρακτικές σε θέματα βιώσιμης ανάπτυξης, περι-

βαλλοντικής υπευθυνότητας, ισότιμης αντιμετώπισης, ηθικής διακυβέρνησης και ενισχύοντας έμπρακτα τη γυναικεία επιχειρηματικότητα, συνδέοντάς την και με την καινοτομία.

«Η ψηφιακή μετάβαση του επιμελητηρίου και των μελών του είναι μία από τις κεντρικές προτεραιότητες. Για αυτό τον σκοπό, το ΕΒΕΑ δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στην επέκταση των υφιστάμενων αλλά και την υλοποίηση νέων ψηφιακών διαδραστικών πλατφορμών. Στη βελτιστοποίηση των Μητρώων του και σε μία νέα υπηρεσία ψηφιακής υποστήριξης της απασχόλησης, που θα αντιστοιχίζει την προσφορά ανθρώπινου δυναμικού, με τη ζήτηση», τόνισε.

«Το δεύτερο μεγάλο στοίχημα, είναι η ανάπτυξη του Κέντρου Επιχειρηματικότητας στο εμβληματικό κτίριο του ΕΒΕΑ επί της οδού Αμερικής. Και ο μετασχηματισμός της ΘΕΑ από θερμοκοιτίδα μικρών startups, σε επιταχυντή. Σε ένα hub καινοτομίας και νεοφυούς επιχειρηματικότητας. Σκοπός είναι να δημιουργηθεί μία “ομπρέλα”, που θα περιλαμβάνει εταιρίες επιχειρηματικών συμμετοχών (venture capital και private equity funds), πιθανούς επενδυτές, συμβούλους, φοιτητές, ερευνητές και ακαδημαϊκή κοινότητα. Στόχος είναι η δραστική και αποφασιστική συμβολή στη δόμηση του οικοσυστήματος καινοτομίας και νεοφυούς επιχειρηματικότητας της χώρας», είπε καταλήγοντας στην τοποθέτησή του ο κ. Μπρατάκος.

Το πρόγραμμα επιχειρηματικής επιτάχυνσης του έργου GAZELLE

Ξεκίνησε πρόσφατα το πρόγραμμα επιχειρηματικής επιτάχυνσης στο πλαίσιο του έργου “GAZELLE: orGAniZing accELaration for high-potentiaL innovativE SMEs” του EBEA, με στόχο να βοηθήσει τις 10 καινοτόμες ΜμΕ – Startups (‘Γαζέλες’) που συμμετέχουν σε αυτό να αναζητήσουν «έξυπνα χρήματα», να συνεργαστούν με πανεπιστήμια, να συμμετέχουν σε διεθνή επενδυτικά φόρουμ και να αναζητήσουν συνεργασία με άλλες startups.

Ένα πλέγμα δράσεων που θα ωθήσει τις ‘Γαζέλες’ του έργου να «τρέξουν πιο γρήγορα και πιο μακριά» έχει ήδη αναπτυχθεί:

- Λειτουργία Support Center στο κτίριο Κέντρο Επιχειρηματικότητας Κωνσταντίνος Μίχαλος του EBEA. Αποστολή του είναι να λειτουργεί ως καταλύτης στη διασύνδεση παραγωγών γνώσης, επενδυτικών κεφαλαίων και αναγκών της αγοράς, να δημιουργεί νέες βιώσιμες και ταχέως αναπτυσσόμενες εταιρείες που θα παρέχουν υψηλής ποιότητας και χρήσιμα προϊόντα και υπηρεσίες.
- Kick-off Meeting
- 3 μνηνο πρόγραμμα επιχειρηματικής επιτάχυνσης/acceleration program που ξεκίνησε αμέσως μετά το kick-off meeting, με παροχή εξατομικευμένης συμβουλευτικής, με μεταφορά και υιοθέτηση βέλτιστων πρακτικών, με ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης μεθοδολογίας, με ενθάρρυνση συνεργασίας με ενδιαφερόμενους φορείς και δυνατότητα επαφής με επιχειρηματικούς агγέλους.
- Επιχειρηματική εκπαίδευση και υποστήριξη από την εταιρεία People for Business, η οποία στο πλαίσιο δράσεων Κοινωνικής Ευθύνης υποστηρίζει το πρόγραμμα αφιλοκερδώς
- Τρεις ομάδες συμμετείχαν στο πρώτο Διεθνές Επενδυτικό Φόρουμ που διοργανώθηκε στο πλαίσιο του έργου GAZELLE στα Σκόπια (13 Απριλίου 2022). Κατά τη διάρκεια του Φόρουμ, 12 καινοτόμες ΜμΕ από τις 4 χώρες που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα (Βόρεια Μακεδονία, Ελλάδα, Κύπρος και Βουλγαρία), είχαν την ευκαιρία να παρουσιάσουν τις καινοτόμες εφαρμογές τους και να πραγματοποιήσουν B2B συναντήσεις με επιχειρηματικούς агγέλους, υποψήφιους επενδυτές, τράπεζες, πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα, με σκοπό τη διεξόδωση σε εθνικές, περιφερειακές και διεθνείς αγορές.
- Νεοφυείς γυναικείες επιχειρήσεις του έργου συμμετείχαν σε εργαστήρια συζήτησης και ανταλλαγής απόψεων (round table discussions) σε θέματα καινοτόμου

γυναικείας επιχειρηματικότητας και γυναικείας ηγεσίας στο εταιρικό περιβάλλον, με εξειδικευμένους συμβούλους από το US Market Access Center και το Prospera Women, σε συνεργασία με τη Θερμοκοιτίδα Νεοφυών Επιχειρήσεων Αθήνας - ΘΕΑ του EBEA και το ΕΕΔΕΓΕ.

- Διοργάνωση Lean Startup εκπαιδευτικού σεμιναρίου από τον δρ. Αντώνη Λιβιεράτο, Επίκουρο Καθηγητή του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων και Οργανισμών του ΕΚΠΑ και τη συμμετοχή ομάδων από το πρόγραμμα επιτάχυνσης της Ελλάδας και της Κύπρου.

Τι είναι το έργο Gazelle

Το έργο «orGAniZing accELaration for high-potentiaL innovativE SMEs– GAZELLE» είναι ένα διακρατικό έργο που υλοποιείται στο πλαίσιο του Προγράμματος INTERREG Balkan Mediterranean 2014-2020 και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και εθνικούς πόρους των εταίρων.

Στο εταιρικό σχήμα του έργου GAZELLE συμμετέχουν οι παρακάτω φορείς :

- 1 EBEA, Ελλάδα
- 2 Πανεπιστήμιο Αθηνών, Ελλάδα
- 3 ENTERPRISE GREECE, Ελλάδα
- 4 Επιμελητήριο Ruse, Βουλγαρία,
- 5 Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, Κύπρος
- 6 Οικονομικό Επιμελητήριο, Βόρεια Μακεδονία

Project co-funded by the European Union and National Funds of the participating countries

Αναμνηστική φωτογραφία από το 1ο Διεθνές Επενδυτικό Φόρουμ στα Σκόπια

ΕΤΑΙΡΙΚΗ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

Η νέα μορφή πλαστικής ρύπανσης και οι δράσεις κοινωνικής και εταιρικής ευθύνης

Της Βελίκας Καραβάτσιου

«Όχι Σκουπίδια, Όχι Πλαστικά σε Θάλασσες και Ακτές», έλεγε ο Γλάρος, το σήμα κατατεθέν της επιτυχημένης διαφήμισης της δεκαετίας του '90. Τριάντα χρόνια μετά, στους πυθμένες των ωκεανών του πλανήτη εξακολουθούν να βρίσκονται **14 εκατομμύρια τόνοι πλαστικό**. Σακούλες, μπουκάλια και καλαμάκια ήταν η εικόνα μέχρι σήμερα. Την εποχή του κορονοϊού, η εικόνα άλλαξε. Πλέον, σε θάλασσες και ακτές, απορρίπτονται προστατευτικές μάσκες, χειρουργικά γάντια, ζελατίνες αλλά και θετικά ή αρνητικά self test. Πρόκειται για τη νέα μορφή πλαστικής ρύπανσης.

120.000 εκατομμύρια μάσκες μίας χρήσης, βάρους 4 γραμμαρίων η καθεμία, απορρίπτονται μηνιαίως σε ολόκληρο τον κόσμο. Περίπου το **5% καταλήγει στις θάλασσες**. Η ρύπανση του θαλάσσιου περιβάλλοντος έχει άμεσες επιπτώσεις και στην υγεία του ανθρώπου, αφού, σύμφωνα με έρευνες, η πλαστικοποίηση του φυσικού περιβάλλοντος, έχει ως αποτέλεσμα τον εντοπισμό μικροπλαστικών στον ανθρώπινο οργανισμό.

Ορόσημο αποτέλεσε η συμφωνία που επετεύχθη τον προηγούμενο μήνα από τα Ηνωμένα Έθνη, με βάση την οποία δημιουργήθηκε η πρώτη παγκόσμια συνθήκη για τη μείωση της πλαστικής ρύπανσης. Όπως δήλωσε ο πρόεδρος της Περιβαλλοντικής Συνέλευσης του ΟΗΕ: **«Η πλαστική ρύπανση έχει εξελιχθεί σε επιδημία. Με το νέο ψήφισμα βρισκόμαστε επίσημα σε καλό δρόμο για θεραπεία».**

Στη χώρα μας, ιδρύματα, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις αλλά και γνωστές επιχειρήσεις, στο πλαίσιο της εταιρικής και κοινωνικής ευθύνης, αναπτύσσουν κάθε χρόνο δράσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και τον καθαρισμό ακτών και θαλασσών.

Henkel Hellas:

Καθάρισε σε βάθος... Καθάρισε στην πηγή

Ως ένας παγκόσμιος παίκτης και πρωτοπόρος στο κομμάτι της αειφορίας, η Henkel Hellas βάζει στόχους προς υλοποίηση έως το 2025. Στο πλαίσιο της πλατφόρμας #giakalogreece, το Dixon εφαρμόζει τα τελευταία χρόνια το περιβαλλοντικό πρόγραμμα «Καθάρισε σε βάθος» και πραγματοποιεί παράκτιους και υποθαλάσσιους καθαρισμούς στις παραλίες της Ατικής και στα νησιά. Το πλαστικό το οποίο συγκεντρώνεται από τις δράσεις ανά την Ελλάδα στέλνεται στο εξειδικευμένο Ινστιτούτο "Circular Economy & Eco Innovation Center (CEEI)" στη Σουηδία, κοκκοποιείται και μετατρέπεται σε χρήσιμα αντικείμενα.

Από την έναρξη του προγράμματος, πριν από δύο χρόνια, μέχρι σήμερα, έχουν υλοποιηθεί **29 παράκτιοι και υποθαλάσσιοι καθαρισμοί** σε όλη τη χώρα, κατά τη διάρκεια των οποίων απομακρύνθηκαν **20,4 τόνοι απορριμμάτων**, εκ των οποίων, οι **4,6 ήταν πλαστικό**. Από το πλαστικό που μαζεύτηκε την πρώτη χρονιά του προγράμματος δημιουργήθηκαν χρήσιμα αντικείμενα δημόσιας χρήσης, όπως για παράδειγμα ανακυκλωμέ-

να παγκάκια και κάδοι, αντικείμενα τα οποία παραχωρήθηκαν στους συνεργαζόμενους Δήμους.

Η σκέψη της εταιρίας για φέτος είναι να δημιουργηθεί μία ολόκληρη **παιδική χαρά από ανακυκλωμένο πλαστικό**. Ενώ, το μεγάλο στοίχημα, δεδομένων των προκλήσεων της κλιματικής αλλαγής, είναι, μακροπρόθεσμα, **οι συσκευασίες των προϊόντων να φτιάχνονται από 100% ανακυκλωμένα υλικά**, κι αυτό, να αποτελεί αιτία επιλογής των προϊόντων από τους πελάτες. Αυτή τη στιγμή, οι συσκευασίες των προϊόντων φτιάχνονται από **100% ανακυκλώσιμα υλικά και 25-50% ανακυκλωμένα υλικά**.

Το επιτυχημένο πρόγραμμα του DIXAN και της Henkel Hellas που στηρίζεται στις αρχές της κυκλικής οικονομίας μπαίνει φέτος σε νέα φάση. Το «Καθάρισε σε Βάθος» εξελίσσεται σε «Καθάρισε στην Πηγή» και αφορά -εκτός από τις θάλασσες- τον καθαρισμό και την προστασία πολύτιμων υδάτινων οικοσυστημάτων της χώρας μας, όπως ποτάμια, λίμνες και υδροβιότοπους.

ΜΑΣΟΥΤΗΣ

Σε συνεργασία με την εταιρία ΜΑΣΟΥΤΗΣ Α.Ε. η πρώτη δράση είναι γεγονός.

Εργαζόμενοι των supermarket της εταιρείας στην Πάτρα και η τοπική περιβαλλοντική οργάνωση Project Κα.Πα. φόρεσαν γάντια και άρχισαν να απομακρύνουν πλαστικά και άλλα απορρίμματα από τον ποταμό Γλαύκο. Οι εθελοντές συγκέντρωσαν συνολικά **823 κιλά απορρίμματα, από τα οποία τα 245 ήταν ανακυκλώσιμα πλαστικά**.

Στον καθαρισμό ακτών, θαλασσών και ποταμών συμμετέχουν **ομάδες εθελοντών**, καθώς, όπως λέει στο περιοδικό «Ανάπτυξη», η General Manager Henkel Hellas, Laundry & Home Care, Ελλάδας και Κύπρου, Μαίρη Βαλοσαμά, ζητούμενο είναι η προαγωγή της αξίας

του εθελοντισμού, η καλλιέργεια ατομικής ευθύνης και η ενίσχυση της περιβαλλοντικής συνείδησης. Συμμετέχουν, επίσης, οι υπάλληλοι της Henkel Hellas και οι υπάλληλοι των πελατών της εταιρίας. Πάντα μαζί με τις οικογένειες και τα παιδιά τους, αφού ο καθαρισμός έχει και έναν ρόλο εκπαιδευτικό.

Metro – My market

Επόμενος σταθμός του προγράμματος «Καθάρισε στην Πηγή», σε συνεργασία, αυτή τη φορά, με την εταιρία «Metro» και τα «My market» είναι ο καθαρισμός της **λίμνης των Ιωαννίνων**. Τα My Market είναι ήδη γνωστά από την επιτυχημένη δράση **«Πάμε Μπροστά, δίνουμε Πίσω»**, κατά την οποία εργαζόμενοι, μαζί με τις οικογένειές τους, σήκωσαν τα μανίκια και εργάστηκαν με ζήλο προκειμένου να παραδώσουν στους κατοίκους, κοντά στα καταστήματά τους, ανανεωμένες και καθαρές παιδικές χαρές. Έβαψαν τοίχους και παγκάκια, φύτεψαν λουλούδια, επιδιόρθωσαν κάδους σκουπιδιών και μάζεψαν σακούλες γεμάτες πλαστικά. Προσεχώς, η εταιρία επεκτείνεται και στην Ήπειρο για τον καθαρισμό της λίμνης Παμβώτιδας, επιστρατεύοντας εργαζόμενους και εθελοντές.

Στο πλαίσιο της κοινωνικής και εταιρικής ευθύνης, η Henkel Hellas πραγματοποιεί παράλληλα και εκπαιδευτικά προγράμματα σε σχολεία, καθώς, και επιμορφωτικές ημερίδες. Συνεργάζεται, επίσης, και με το πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, βοηθώντας τους φοιτητές στη δημιουργία **ρομπότ κατάδυσης από ανακυκλωμένο πλαστικό** που αναπτύσσονται στον βυθό και εντοπίζουν υποθαλάσσια μόλυνση.

Το πρωτοποριακό Περιβαλλοντικό πρόγραμμα του Dixan «Καθάρισε σε Βάθος» τελεί **υπό την αιγίδα του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας**.

ΕΕΔΕΓΕ - ΕΒΕΑ φέρνουν σε επαφή γυναικείες start up με εξειδικευμένους συμβούλους από τις ΗΠΑ

Το ΕΕΔΕΓΕ και η Θερμοκοιτίδα Νεοφυών Επιχειρήσεων Αθήνας-ΘΕΑ του ΕΒΕΑ, σε συνεργασία με το US Market Access Center και το Prospera Women διοργάνωσαν, στο Κέντρο Επιχειρηματικότητας Κωνσταντίνος Μίχαλος του ΕΒΕΑ, δύο εργαστήρια συζήτησης και ανταλλαγής απόψεων (round table discussions), σε θέματα καινοτόμου γυναικείας επιχειρηματικότητας και γυναικείας ηγεσίας στο εταιρικό περιβάλλον.

Σκοπός των εργαστηρίων ήταν η ανταλλαγή απόψεων και η συζήτηση με παραδείγματα και πρακτικές συμβουλές, μεταξύ επτά γυναικείων νεοφυών επιχειρήσεων και επιχειρηματιών και δύο εξειδικευμένων συμβούλων από την αγορά της Αμερικής, σε θέματα γυναικείας επιχειρηματικότητας και μεθόδων ανάπτυξης των επιχειρήσεών τους και διεξόδους σε νέες αγορές.

Ειδικότερα, κατά τη διάρκεια των δύο εργαστηρίων συνολικής διάρκειας 4 ωρών, συζητήθηκαν θέματα σχετικά με τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες επιχειρηματίες και τον μεταβαλλόμενο ρόλο που έχει πλέον μια γυναίκα επιχειρηματίας. Επίσης, αναδείχθηκε το ενδιαφέρον που έχουν και οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες επιχειρηματίες για την υιοθέτηση

νοοτροπίας Παγκόσμιας Ανάπτυξης, ενώ έγινε ιδιαίτερη μνεία σε θέματα ενδοεπιχειρηματικότητας και Ανοιχτής Καινοτομίας. Τέλος, εκδηλώθηκε το ενδιαφέρον για ενδεχόμενη δικτύωση με ηγέτες του οικοσυστήματος της Silicon Valley.

Οι δύο εκπρόσωποι του Prospera Women, κύριος **Alfredo Coppola**, Co-CEO of US Market Access Center και κυρία **Amy Peck**, Co-Chair of Prospera Women, Founder of ENDEAVOR VR, ενημέρωσαν, επιπλέον, τις συμμετέχουσες για το Πρόγραμμα Γυναικών Ηγετών του Prospera Women σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο του Στάνφορντ.

Η Πρόεδρος του ΕΕΔΕΓΕ και Α΄ Αντιπρόεδρος του ΕΒΕΑ κυρία Σοφία Κουνενάκη Εφραίμογλου επεσήμανε χαρακτηριστικά: «Η γυναικεία επιχειρηματικότητα οφείλει να χαράσσει δρόμους εξωστρέφειας και το ΕΕΔΕΓΕ και το ΕΒΕΑ στέκονται αρωγοί της, φέρνοντας σε επαφή Ελληνίδες επιχειρηματίες με ειδικούς στην αγορά της Αμερικής που έχουν εντυφώσει στις δυσκολίες αλλά και στις ευκαιρίες που υπάρχουν για τις γυναικείες start-up επιχειρήσεις, καθιστώντας τις ανταγωνιστικές και βιώσιμες».

Αναμνηστική φωτογραφία από τη συνάντηση

D.D. SYNERGY
ADAPT TO RAPID CHANGES

www.ddsynergy.gr

Του Σταύρου Γεωργάκη, Μέλους της Δ.Ε. του ΕΒΕΑ και υπεύθυνου Γ.Ε.ΜΗ. & Εξυπηρέτησης Επιχειρήσεων, Αντιδημάρχου Ανάπτυξης & Επιχειρηματικότητας Δήμου Ηλιούπολης

Η Συμβολή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ανάπτυξη και την Επιχειρηματικότητα

Η συμβολή που μπορεί να έχει η Τοπική Αυτοδιοίκηση στην ενεργοποίηση του ενδογενούς δυναμικού θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική, μέσα από την επιχειρηματικότητα και την τοπική ανάπτυξη.

Στις δύο τελευταίες δεκαετίες με την κρίση του κυρίαρχου μοντέλου ανάπτυξης και αναδιανομής, αναδιατάσσεται η σχέση κεντρικού - τοπικού κράτους και ενδυναμώνονται οι τάσεις αποκέντρωσης αρμοδιοτήτων και πόρων προς περιφερειακούς και τοπικούς θεσμούς.

Ειδικότερα, αυτό που απαιτείται να γίνει αφορά:

1. Τον καθορισμό και εφαρμογή των αρμοδιοτήτων και των λειτουργιών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με βάση ένα σύγχρονο και λειτουργικό θεσμικό-διοικητικό πλαίσιο.
2. Την εξέταση του πλέγματος σχέσεων και ροών πληροφοριών ανάμεσα στο κεντρικό και τοπικό επίπεδο.
3. Την κωδικοποίηση και τυπολογία αρμοδιοτήτων και λειτουργιών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, σε σχέση με την ενεργοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού.
4. Την παρουσίαση σε συστημικό μοντέλο αποφάσεων των αρμοδιοτήτων και ροών σε διάφορες βαθμίδες,

επίπεδα και τύπους φορέων.

5. Την διερεύνηση των πολιτικών και δράσεων ενεργοποίησης του ενδογενούς δυναμικού (ολοκληρωμένος προγραμματισμός, συμβουλευτικές υπηρεσίες σε παραγωγικές πρωτοβουλίες, διάχυση καινοτομιών και τεχνολογίας, αξιοποίηση ανθρωπίνων πόρων, δίκτυα πληροφόρησης).

Παράλληλα, οι πολιτικές που ασκούνται από Τοπικούς Φορείς πρέπει να αξιολογηθούν με κριτήρια αποτελεσματικότητας, συνοχής, συμπληρωματικότητας και αποδοτικότητας.

Ιδιαίτερη σημασία έχει ο εκσυγχρονισμός των θεσμών στην προσπάθεια των μικρομεσαίων επιχειρήσεων για την ανάπτυξη και την ευημερία τους.

Με την κοινωνική οικονομία και την κοινωνική επιχειρηματικότητα, σκοπός μας είναι η διερεύνηση του κατά πόσο οι οργανώσεις της κοινωνικής οικονομίας και οι κοινωνικές επιχειρήσεις, ειδικότερα, μπορούν να συμβάλλουν στην ενίσχυση της απασχόλησης και την τοπική ανάπτυξη στην Ελλάδα, με την υποστήριξη των ευρωπαϊκών θεσμών.

Πέρα από τη διεύρυνση των πλαισίων επιχειρηματικής δράσης της τοπικής αυτοδιοίκησης, με βάση τις αρχές ότι κάθε μεταβίβαση στην τοπική αυτοδιοίκηση πρέπει να συνοδεύεται και από τη διάθεση προς αυτήν των αναγκαίων οικονομικών πόρων, καθώς και ότι η υλοποίηση από την τοπική αυτοδιοίκηση ειδικών αναπτυξιακών στόχων πρέπει να συνδυάζεται με οικονομική επιχορήγησή της από την κεντρική διοίκηση, δίνονται στις επιχειρήσεις της τοπικής αυτοδιοίκησης πρόσθετες επιχορηγήσεις, πέρα από αυτές που παρέχονται σε καθαρά ιδιωτικούς φορείς.

Απαιτείται δηλαδή η συστηματική επισήμανση και ανάλυση των κοινωνικών αναγκών και αναπτυξιακών δυνατοτήτων της κάθε περιοχής και ο καθορισμός ορισμένων προτεραιοτήτων που να ανταποκρίνονται στις προτιμήσεις του τοπικού πληθυσμού.

Η πολιτική αυτή έχει τρεις συνιστώσες:

- α) τον εκσυγχρονισμό της υποδομής τόσο σε υλικό όσο και σε ανθρώπινο κεφάλαιο,
- β) τον εκσυγχρονισμό της αγοράς μέσω της προώθησης του κατάλληλου ανταγωνιστικού πλαισίου και

γ) τον εκσυγχρονισμό των θεσμών στήριξης των επιχειρήσεων σε ειδικούς τομείς, όπως η χρηματοδότηση και οι εξαγωγές.

Με την εκπαίδευση, την επιμόρφωση, την έρευνα και την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών συμβάλλουμε όχι μόνο στη γνώση, αλλά και στη δημιουργία εκσυγχρονιστικής νοοτροπίας στην εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων οργάνωσης και διοίκησης, καθώς και στην αξιοποίηση νέων τεχνολογιών.

Πίσω από τη νοοτροπία, τους θεσμούς, τις διαδικασίες βρίσκεται ο ανθρώπινος παράγοντας και σε αυτόν ακριβώς επενδύουμε. Η επένδυση στη γνώση είναι δύναμη. Η επένδυση στην επιχειρηματικότητα είναι ανάπτυξη και πρόοδος της οικονομίας και της κοινωνίας μας.

Τα σημαντικότερα προβλήματα που βιώνουμε καθημερινά δεν πρέπει να μας πτοήσουν, ούτε πρέπει να μας δημιουργήσουν εσωστρέφεια απορρίπτοντας οτιδήποτε νέο και καινοτόμο.

Και ξαφνικά οι πάντες ανακάλυψαν τον Τουρισμό

Το «σιγά μην γίνουμε τα γκαρσόνια της Ευρώπης» δεν είναι πολύ παλιό. Χρησιμοποιήθηκε ευρύτατα -και πολιτικά-, για να λοιδορήσει έναν από τους πλέον σημαντικούς -και εκ του αποτελέσματος- τομείς της ελληνικής Οικονομίας.

Τι έγινε, λοιπόν, ξαφνικά και η απαξία για τα γκαρσόνια μεταβλήθηκε εν μία νυκτί σε πρωτοφανές ενδιαφέρον για τον Τουρισμό;

Η απάντηση είναι απλή: follow the money.

Οι πρωτοφανείς κρίσεις που έχει περάσει η Ελλάδα την τελευταία δεκαετία ανέδειξαν τον σπουδαίο ρόλο του Τουρισμού, όχι μόνο συνολικά στην ελληνική Οικονομία, αλλά και στην περιφερειακή ανάπτυξη και την τόνωση των τοπικών οικονομιών.

Ειδικά δε με την πανδημία Covid 19, η απουσία της τουριστικής δραστηριότητας ανέδειξε και στους πλέον δύσπιστους τον πολύ σημαντικό ρόλο του τομέα, επαναλαμβάνω όχι μόνο στην Οικονομία συνολικά, αλλά και στην περιφερειακή ανάπτυξη, στην οικογένεια του ορεινού χωριού της άλλης Ελλάδας, στους φαράδες του ακριτικού νησιού, στις εσχατιές του ελληνικού αρχιπελάγους.

Όμως, ως γνωστόν, η Ελλάδα είναι η χώρα της υπερβολής.

Αίφνης λοιπόν ο Τουρισμός έγινε το φάρμακο διά πάσαν νόσον.

Κουτσοί, στραβοί -επιτρέψτε μου την έκφραση- στον Άγιο Παντελεήμονα, συγγνώμη, στον Τουρισμό ήθελα να πω...

Σε αυτό βοηθά και το υπουργείο Τουρισμού, βεβαίως βεβαίως: Εδώ και δεκαετίες τέτοιο πρόγραμμα διαφήμισης για τον ...εσωτερικό Τουρισμό - αφού ως γνωστόν στον Έλληνα πρέπει να διαφημίσεις την Ελλάδα

για να προγραμματίσει διακοπές στην χώρα του- δεν έχει υπάρξει.

Και γεμίσαμε και ειδικούς: Υπερτουρισμός, μνημόνια, συμφωνίες, ρεκόρ πτήσεων, διαχείριση προορισμών, καμπάνιες και άλλα ων ουκ έστιν αριθμός, αναλύονται από τους πάντες, οι οποίοι έχουν άποψη επί παντός επιστητού.

Στην πραγματικότητα, όλοι πασχίζουν να πουλήσουν την πραγματεία τους...

Για να δούμε, όμως, το μέλλον του Τουρισμού -σ.σ. δεν μας αφορά η πραγματεία του καθενός-, πρέπει να δούμε πώς έφτασε ως εδώ.

Ο ελληνικός Τουρισμός έφθασε ως εδώ, λοιπόν, από τη δημιουργικότητα, την εργασία και την ευρηματικότητα του ιδιωτικού τομέα, που σε κρίσιμες φάσεις στηρίχθηκε από οριζόντιους αναπτυξιακούς νόμους, χωρίς συγκεκριμένες τομεακές – κλαδικές ενισχύσεις. Και βέβαια από τη μοναδικότητα της Ελλάδας, την ομορφιά του ελληνικού τοπίου και την ασύγκριτη αίσθηση φιλοξενίας του Έλληνα.

Ως εκ τούτου, την επιτυχημένη συνταγή την έχουμε. Αν σε αυτή «προσθέσουμε» βελτιώσεις στις δημόσιες υποδομές, την οργάνωση της χώρας και την ασφάλεια δικαίου (σ.σ. για τις επενδύσεις), τότε το «τουριστικό μέλλον» της Ελλάδας θα είναι ακόμη πιο λαμπρό.

Τα κέρδη από την κρίση

Στην προηγούμενη δεκαετία η Ελλάδα βρέθηκε σε μια σειρά διαδοχικών κρίσεων, τις οποίες βιώνουμε ακόμη. Αν υπάρχει ένα κέρδος από αυτές, είναι η συνειδητοποίηση του μεγέθους της συμβολής του Τουρισμού στην ελληνική Οικονομία.

Είναι, όμως, τελικά τόσο απλά τα πράγματα;

Απλά δεν ξέρω αν είναι, σίγουρα όμως κινούνται νομοτελειακά.

Και εξηγούμαι: Η μεγάλη ανάπτυξη του ελληνικού Τουρισμού και δη της ξενοδοχίας, από τα μέσα της δεκαετίας του 2010 και μετά έως σήμερα, οφείλεται στον εξαιρετικό αναπτυξιακό νόμο της προηγούμενης δεκαετίας, που ψήφισε η τότε κυβέρνηση της ΝΔ, και οδήγησε στον εκσυγχρονισμό των παλαιών ξενοδοχείων και στην ανέγερση νέων. Αν εξετάσει κάποιος τους δείκτες ικανοποίησης από τα ξενοδοχεία στη Μεσόγειο, τα ελληνικά βρίσκονται στην πρώτη θέση, μπροστά από τα ισπανικά και τα τουρκικά, όλα τα τελευταία χρόνια.

Φοβάμαι ότι με τον αναπτυξιακό νόμο που ψηφίστηκε πρόσφατα, που είναι «μίζερος» και χαμηλών προσδοκιών, το 2030 -γιατί τις συνέπειες κάθε αναπτυξιακού τις βλέπουμε μετά από μια 10ετία- θα δούμε τα ελληνικά ξενοδοχεία να υποχωρούν σε ανταγωνιστικότητα...

Και τώρα τι;

Η φετινή τουριστική περίοδος, όταν ξεκινήσει -γιατί ακόμη είμαστε στην «προθέρμανση»-, θα είναι δύσκολη. Όπως μου είπε πρόσφατα κορυφαίος ξενοδόχος, από τους πιονέρους του Τουρισμού, «όποιος κάνει προβλέψεις φέτος ή έχει πολιτικό ενδιαφέρον ή είναι εκτός κλάδου και δεν γνωρίζει τα βασικά».

Οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις θα δουλέψουν και φέτος με τιμές 2019, όταν η πραγματικότητα είναι: Η γεωμετρική αύξηση του κόστους της ενέργειας, η αύξηση όλων των συντελεστών παραγωγής, η αύξηση του κόστους εργασίας, η δυσκολία εξεύρεσης προσωπικού και η «πλειοδοσία» αμοιβών, η -απολύτως ανεξέλεγκτη- βραχυχρόνια μίσθωση, οι ελλείψεις πρώτων υλών και αγαθών, ο πόλεμος στην Ουκρανία, η «αγώγία» της Τουρκίας να καλύψει το κενό των 6 εκατομμυρίων τουριστών από Ρωσία και Ουκρανία -προφανώς με προσφορές στις αγορές της Δυτικής Ευρώπης-, οι

ρυθμίσεις του ΕΦΚΑ, η αποπληρωμή των δανείων του ΤΕΠΙΧ ΙΙ, κ.ο.κ..

Στην «παράταση» δε κυριολεκτικά η κυβέρνηση παράτεινε για το δίμηνο Απριλίου - Μαΐου, την ισχύ του προγράμματος «ΣΥΝ-ΕΡΓΑΣΙΑ», που αποτελεί στην πράξη το μόνο πρόγραμμα ενίσχυσης των επιχειρήσεων και αξίζει ένα μεγάλο μπράβο στους αρμόδιους κυβερνητικούς παράγοντες και υπουργούς για την απόφασή τους αυτή, που αποτελεί σημαντική βοήθεια, μέχρις ότου εκινήσει η τουριστική περίοδος προς τα τέλη του Μαΐου, εκτός απροόπτου...

Τούτων δοθέντων και η εφετινή τουριστική περίοδος θα είναι last minute και οποιαδήποτε πρόβλεψη είναι παρακινδυνευμένη.

Όλες οι έρευνες δείχνουν ότι οι τουρίστες στην Ευρώπη θέλουν να ταξιδέψουν, όπως και οι Αμερικανοί. Ως εκ τούτου, η έλλειψη απροόπτων κατά τη διάρκεια της τουριστικής περιόδου, κυρίως στον πόλεμο στην Ουκρανία και στον κορονοϊό, θα δώσει τον τόνο.

Και βέβαια οι επιπτώσεις στις ταξιδιωτικές επιλογές των τουριστών της ακρίβειας...

Το μόνο δεδομένο είναι ότι οι μέχρι στιγμής κρατήσεις -όση αξία έχουν κρατήσεις που μπορεί να ακυρωθούν λίγες ώρες πριν την πτήση και χωρίς προκαταβολή στις περισσότερες περιπτώσεις-, κινούνται σε υψηλά επίπεδα και κοντά στα επίπεδα του 2019, για την υψηλή περίοδο, καθώς ακόμη η σεζόν δεν έχει ουσιαστικά ξεκινήσει.

Καλή σεζόν στον ελληνικό Τουρισμό, την οποία «χρειάζονται» τα δημόσια οικονομικά, η κοινωνία, οι πολίτες, ΟΛΟΙ μας.

Γιατί ο Τουρισμός με συνέπεια και συνέχεια, στηρίζει την πατρίδα.

Του Δημήτρη Παπαλεξόπουλου, Προέδρου ΔΣ του ΣΕΒ

Επιχειρηματικότητα και πανεπιστήμια μαζί για το αύριο

Στον δημόσιο διάλογο πολύ συχνά διατυπώνεται η θέση ότι στη σημερινή εποχή των ραγδαίων τεχνολογικών εξελίξεων, της κλιματικής κρίσης και των σύνθετων αλληλέγγυων προκλήσεων που αντιμετωπίζουμε, το ανθρώπινο δυναμικό της χώρας μας είναι δυνητικά ένα από τα μεγαλύτερα πλεονεκτήματά μας προκειμένου να τις αντιμετωπίσουμε αποτελεσματικά. Και πράγματι είναι έτσι, με μία προϋπόθεση. Να δημιουργούμε συστηματικά τις συνθήκες, ώστε το ανθρώπινο δυναμικό μας να είναι συνεχώς σε διαδικασία ενδυνάμωσης και να διαθέτει τις σύγχρονες γνώσεις και δεξιότητες που χρειάζεται η οικονομία του σήμερα και του αύριο. Σ' αυτή την πορεία για μια συνεχώς ανταγωνιστική οικονομία και τελικά μια κοινωνία που ευημερεί, το εκπαιδευτικό και ερευνητικό μας οικοσύστημα και η επιχειρηματικότητα είναι υποχρεωτικά κρίκοι της ίδιας αλυσίδας.

Μέχρι σήμερα αυτό το ζητούμενο δεν το έχουμε κατακτήσει. Οι περισσότερες επιχειρήσεις στη χώρα μας δεν επενδύουν όσο οι ίδιες χρειάζονται στην κατάρτιση, τη δια βίου μάθηση και την ανάπτυξη των εργαζομένων τους, ενώ ο αριθμός των επιχειρήσεων που επενδύουν σε Έρευνα-Ανάπτυξη-Καινοτομία, αν και αυξανόμενος, παραμένει περιορισμένος. Την ίδια στιγμή, ενώ οι Έλληνες επιστήμονες συμμετέχουν σε πολύ μεγάλο βαθμό στα ευρωπαϊκά ανταγωνιστικά προγράμματα και στις αιτήσεις για διπλώματα ευρεσιτεχνίας, στους διεθνείς δείκτες καινοτομίας η Ελλάδα κατατάσσεται ακόμα χαμηλά, γεγονός που επιδεινώνει το brain drain και περιορίζει, παράλληλα, τη δυναμική που χρειάζονται οι επιχειρήσεις για να αναπτύξουν νέα προϊόντα, να απευθυνθούν σε καινούριες αγορές και να αποκτήσουν το κρίσιμο μέγεθος που απαιτεί ο διεθνής ανταγωνισμός. Σε ό,τι αφορά τη διδακτορική βαθμίδα σπουδών, αυτή

δεν αποτελεί προνομιακό πεδίο αλληλεπίδρασης μεταξύ τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και επιχειρήσεων, παρά το υψηλό επίπεδο επιστημονικής αριστείας του ερευνητικού δυναμικού. Και σε όρους απόκτησης ουσιαστικής εμπειρίας στην εργασία για τους νέους μέσω του θεσμού της πρακτικής άσκησης, η γέφυρα μεταξύ εκπαίδευσης και επιχειρήσεων παραμένει υποβαθμισμένη, δυσκολεύοντας τη μετάβαση των νέων από την εκπαίδευση στην ποιοτική απασχόληση.

Ωστόσο, η αναγκαία προσέγγιση μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων ωριμάζει σταδιακά και στις δύο πλευρές, αφού αναγνωρίζεται ολοένα και περισσότερο απ' όλους πως η απόσταση μεταξύ επιχειρήσεων – ΑΕΙ αποτελεί πρόβλημα όχι μόνο για την απασχόληση, το χάσμα δεξιοτήτων και την επαγγελματική προοπτική των νέων, αλλά και για την ικανότητα της οικονομίας μας να καινοτομεί, την πράσινη μετάβαση και τον ψηφιακό μετασχηματισμό επιχειρήσεων και κοινωνίας.

Θεωρώντας ότι οι συνθήκες είναι εξαιρετικά ώριμες, στον ΣΕΒ έχουμε θέσει στο επίκεντρο των πρωτοβουλιών μας τη διασύνδεση εκπαίδευσης και επιχειρηματικότητας, αναλαμβάνοντας σχετικές πρωτοβουλίες, με στόχο να αποκτήσουν οι νέοι μας σύγχρονες δεξιότητες και άρα πολλές περισσότερες ευκαιρίες, να γεφυρωθεί το χάσμα μεταξύ έρευνας και επιχειρηματικότητας, να ενισχύσουμε το οικοσύστημα καινοτομίας και να επιταχύνουμε τον μετασχηματισμό της οικονομίας μας. Άλλωστε, ακριβώς το ίδιο συμβαίνει δεκαετίες τώρα σε όλες τις κοινωνικά και οικονομικά προηγμένες χώρες εντός και εκτός Ευρώπης, όπου αυτή η αυτονόητη συμπόρευση Πανεπιστημίων και οικονομίας λειτουργεί καταλυτικά για την ευημερία τους.

Μέσα από τη σύναψη συμφωνιών συνεργασίας με σημαντικά πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα της χώρας όπως το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, το ΕΚ Δημόκριτος, το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο, το Πανεπιστήμιο Πατρών και το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας επιδιώκουμε να αυξήσουμε την εφαρμοσμένη έρευνα, τα βιομηχανικά διδακτορικά, την αξιοποίηση της καινοτομίας που παράγεται στα εξαιρετικά τους εργαστήρια αλλά και τη διασύνδεση με την απασχόληση και την αγορά εργασίας μέσα από ένα σύγχρονο πλαίσιο πρακτικής άσκησης. Φιλοδοξούμε αυτή η συνεργασία με τα Πανεπιστήμιά μας να διερευνάται διαρκώς, ώστε όλο και περισσότεροι νέοι φοιτητές και ερευνητές να αποκτούν την ευκαιρία να συνδέονται με την παραγωγή.

Κλειδί για την επιτυχία του εγχειρήματος είναι και η αλλαγή της στρατηγικής και της κουλτούρας των ίδιων των επιχειρήσεων. Γι' αυτό, ο ρόλος που αναλαμβάνου-

με μέσω των πρωτοβουλιών μας στον ΣΕΒ είναι αμιγώς συνδεδετικός και συμπληρωματικός στις συνεργασίες που πολλές επιχειρήσεις, ήδη, έχουν ξεκινήσει με τα Πανεπιστήμια, ώστε αυτή η τάση να διευρυνθεί και να εγγραφεί στο γενετικό υλικό της επιχειρηματικότητας και στην Ελλάδα. Πιστεύουμε πως όσο εμβαθύνει η αμοιβαία προσέγγιση πανεπιστημίων, ερευνητικών κέντρων και επιχειρήσεων, τόσο μεγαλύτερο θετικό αντίκτυπο θα έχει για ολόκληρη την ελληνική κοινωνία.

Η προσπάθεια όμως δε θα ευοδωθεί χωρίς μια μεγάλη συστράτευση δυνάμεων της επιχειρηματικότητας και των πανεπιστημίων, για να δείξουν μαζί το δρόμο, με πρακτικές δράσεις αλλά και συμβολή στην αλλαγή της κουλτούρας για να χτίσουμε ένα μέλλον με ανθεκτικότητα και ευημερία σε ένα κόσμο που αλλάζει.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ: ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ 2022

Συνέντευξη στον Δημήτρη Γιαννακόπουλο

Βασίλης Κικίλιας: Ο Τουρισμός είναι οικονομία άμεσης απόδοσης

«Η ειδοποιός διαφορά της τουριστικής βιομηχανίας είναι ότι τα χρήματα από τον τουρισμό περνούν απευθείας στην πραγματική οικονομία, δίνοντας μια βαθιά ανάσα οξυγόνου σε όλους» δηλώνει με συνέντευξή του στο περιοδικό «Ανάπτυξη» ο υπουργός Τουρισμού Βασίλης Κικίλιας. Το κείμενο της συνέντευξης του κ. Κικίλια έχει ως εξής:

Κύριε υπουργέ, πώς εξελίσσεται η τουριστική περίοδος στην Αθήνα και την περιφέρεια;

Τα μέχρι τώρα στοιχεία για τις αφίξεις τουριστών στην Ελλάδα είναι πολύ ενθαρρυντικά και σε αυτό πρέπει να συμπεριλάβουμε και τις διακοπές του Πάσχα, όπου η Ελλάδα γέμισε με κόσμο από το εξωτερικό, ενώ αρκεί μία βόλτα στην Αθήνα και στους αρχαιολογικούς χώρους ώστε να καταλάβει κανείς τι πραγματικά συμβαίνει. Το brand name της χώρας αναβαθμίστηκε παγκοσμίως. Η εικόνα άλλαξε προς το καλύτερο και αυτό έχει ως αποτέλεσμα να έχουμε ισχυρό τουριστικό ρεύμα. Ζούμε, όμως, ακόμα σε περιβάλλον πανδημίας και δυστυχώς έχουμε σε εξέλιξη έναν τραγικό πόλεμο στην καρδιά της Ευρώπης, που φυσικά επηρεάζουν διεθνώς τον τουρισμό. Θα συνεχίσουμε να εργαζόμαστε σκληρά και θα κάνουμε ταμείο στο τέλος του 2022.

Σε ποιους τομείς δίνετε κυριότερη έμφαση;

Ο Τουρισμός είναι ένα εθνικό εγχείρημα και στο εγχείρημα αυτό, στον αγώνα αυτό, πρωταγωνιστικό ρόλο έχουν οι εργαζόμενοι. Προσωπικά, στην πολιτική μου διαδρομή, στην ΕΛΑΣ και την Υγεία, επένδυσα στον

ανθρώπινο παράγοντα και τη στήριξη των εργαζομένων. Δεύτερον, είναι οι έμποροι, οι επιχειρηματίες της εστίασης, όσοι νοικιάζουν δωμάτια ή μέσα μεταφοράς, μιλώ για οικογενειακές επιχειρήσεις που για αυτούς ο τουρισμός φέρνει εισόδημα απευθείας στο «πορτοφόλι» τους. Τρίτον, είναι η πρωτογενής παραγωγή, το λάδι μας, η φέτα μας, τα φρούτα μας, όλα αυτά τα οποία παράγει η ελληνική γη και αποτελούν έναν πραγματικό θησαυρό για το τουριστικό μας προϊόν. Και να πω κάτι πάνω σε αυτό. Θα αναλάβουμε πρωτοβουλία ώστε τα ελληνικά ξενοδοχεία να έχουν ως επί το πλείστον ελληνικά προϊόντα. Εμείς θέλουμε να εκμεταλλευτούμε τα συγκριτικά μας πλεονεκτήματα και από αυτό να κερδίσουμε όλοι.

Ποια είναι η κύρια στόχευση, στο επίπεδο της ενίσχυσης της εθνικής οικονομίας και των νοικοκυριών;

Πρόσφατα, ο Πρωθυπουργός ανακοίνωσε τις οριζόντιες παρεμβάσεις του για την αναχαίτιση των ανατιμήσεων στους λογαριασμούς ρεύματος και την κάλυψη του μεγαλύτερου μέρους των απωλειών που υπέστησαν νοικοκυριά και επιχειρήσεις. Από την 1η Μαΐου, δε, ο βασικός μισθός ανέβηκε στα 713 ευρώ κι αυτό αν μη τι άλλο δείχνει ότι η στήριξη του λαϊκού εισοδήματος είναι όρος επιβίωσης των ανθρώπων, υποστήριξης του επιπέδου ζωής της ελληνικής κοινωνίας και αντοχής της ελληνικής οικονομίας. Το αποτελεσματικότερο εργαλείο για να πετύχουμε αυτό τον στόχο είναι ο τουρισμός, που φέρνει το 1 στα 4 ευρώ στην οικονομία -δηλαδή το 25% του ΑΕΠ- και αποτελεί τη βασική λαϊκή οικονομία της Ελλάδας.

Η ειδοποιός διαφορά της τουριστικής βιομηχανίας είναι ότι τα χρήματα από τον τουρισμό περνούν απευθείας στην πραγματική οικονομία, δίνοντας μια βαθιά ανάσα οξυγόνου σε όλους: στον επιχειρηματία της εστίασης, τον εργαζόμενο στον τουρισμό, τον ιδιοκτήτη ενοικιαζόμενων δωματίων, τον έμπορο, όσους εργάζονται στην εφοδιαστική αλυσίδα, τον μεταφορέα, τον ιδιοκτήτη ενός μίνι μάρκετ, τον αγρότη. Δουλεύουμε για σπηρίξουμε αυτούς που πλήττονται και τα βγάζουν δύσκολα πέρα. Η έννοια μας και η φροντίδα μας είναι να σπηρίχθούν οι πολλοί.

Από ποιες χώρες καταγράφονται οι κυριότερες τουριστικές ροές;

Έχουμε αριθμό ρεκόρ απευθείας πτήσεων από τις ΗΠΑ: 9 πτήσεις καθημερινά από τις μεγαλύτερες αμερικανικές πόλεις (Νέα Υόρκη, Ουάσιγκτον, Βοστώνη, Σικάγο, Ατλάντα, Φιλαδέλφεια), με περισσότερες από 460.000 διαθέσιμες αεροπορικές θέσεις, έως τον Οκτώβριο. Και είναι κρίσιμες οι ροές από τις ΗΠΑ, καθώς αφορούν ταξιδιώτες οι οποίοι μένουν πολλές μέρες στη χώρα μας, επισκέπτονται πολλούς διαφορετικούς προορισμούς και, κυρίως, ξοδεύουν πολλά χρήματα. Γιατί, όπως είναι αντιληπτό, σε αυτή την εκρηκτική συγκυρία χρειάζονται πραγματικά χρήματα, ρευστότητα, κατανάλωση. Επίσης, το 2022 είμαστε πρώτοι σε επισκεψιμότητα στους ταξιδιώτες από τη Γαλλία, δηλαδή φέτος οι Γάλλοι τουρίστες θα έρθουν πρώτα από όλα στην Ελλάδα, ενώ εντυπωσιακά είναι τα νούμερα από τη βρετανική αγορά, καθώς και από τη γερμανική.

Ποια σχέδια υλοποιείτε για την ανάδειξη νέων τουριστικών προορισμών με σκοπό να διατηρηθεί, πρωτίστως, στο διαφαινόμενο ιστορικό επίπεδο ο τουρισμός και το 2023, αλλά και να αυξηθεί έτι περαιτέρω;

Η ανάδειξη νέων προορισμών είναι ο λόγος που φέτος για πρώτη φορά στην ιστορία τους ο ΕΟΤ και το Υπουργείο Τουρισμού κάνουν καμπάνια καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Για χειμερινούς και ηπειρωτικούς προορισμούς, για city break σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη και άλλες πόλεις και φυσικά για όλους τους νησιωτικούς προορισμούς και ιδιαίτερα τους λιγότερο προβεβλημένους. Αυτή είναι η έννοια μας. Να φωτίσουμε τους λιγότερο προβεβλημένους προορισμούς, τις απaráμιλλες ομορφιές, άγνωστες σε πολλούς ταξιδιώτες, που βρίσκονται σε κάθε γωνιά της πατρίδας. Είναι εξίσου σημαντικό, πέραν της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης που αποτελούν στρατηγική μας στόχευση για την τουριστική ανάπτυξη, ότι ο τουρισμός αποτελεί το ισχυρότερο μέσο περιφερειακής ανάπτυξης και τόνωσης της οικονομίας. Στα

μικρά μας νησιά και στις ορεινές μας περιοχές συρρέουν επενδύσεις και αυξάνεται κατακόρυφα το εισόδημα που προέρχεται από τον τουρισμό. Στο ίδιο πλαίσιο, οι τουριστικές επενδύσεις που υλοποιούνται, πλέον, ανά την επικράτεια αναβαθμίζουν ποιοτικά το brand μας και συμβάλουν στην ανάδειξη νέων προορισμών.

Ποια η εκτίμησή σας για τον αντίκτυπο του πολέμου στην Ουκρανία στον ελληνικό τουρισμό;

Η συνεισφορά στα συνολικά έσοδα και στην εν γένει ταξιδιωτική κίνηση από την Ρωσία και την Ουκρανία, βγαίνει μειούμενη από το 2013 και μετά, ωστόσο αναγνωρίζουμε το πρόβλημα και δεν το υποτιμούμε. Για αυτό τον λόγο, σε συγκεκριμένες περιοχές και για επαγγελματίες του τουρισμού που είχαν ως κύρια πηγή εισοδήματός τους επισκέπτες από τις δύο αυτές χώρες, η κυβέρνηση επεξεργάζεται ένα ξεχωριστό σχέδιο στήριξής τους.

Εμείς, από την πρώτη στιγμή της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία, προτάξαμε πάνω από όλα τον ανθρωπισμό, την αλληλεγγύη και την έμπρακτη στήριξη μας. Ήδη υποδεχόμαστε, φροντίζουμε και φιλοξενούμε τους πρόσφυγες. Ως Υπουργείο Τουρισμού, κάνουμε ένα ακόμα βήμα, καθώς τους δίνουμε τη δυνατότητα να δουλέψουν στον ξενοδοχειακό κλάδο, σε θέσεις εργασίας που δεν καλύφθηκαν από το εγχώριο δυναμικό.

Ταυτόχρονα όμως, εργαζόμαστε καθημερινά για να υπερκεράσουμε αυτή τη δύσκολη συνθήκη. Ενισχύουμε αγορές, όπως η αμερικάνικη, με τη μεγαλύτερη και πιο δυναμική κατά κεφαλήν δαπάνη αλλά και χώρες των Βαλκανίων, όπως η ρουμανική, που πέρσι ήταν Νο1 στον οδικό τουρισμό και έχει ιδιαίτερη προτίμηση στη Βόρεια Ελλάδα. Το αναβαθμισμένο brand "Ελλάδα" θα φτάσει μέσα από τη καμπάνια του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού σε όλον τον κόσμο.

Ειδικά η ρουμανική αγορά είναι πολύ σημαντική για εμάς. Και για τον οδικό τουρισμό αλλά και για τις πτήσεις, που πλέον έρχονται από το Βουκουρέστι, που επισκέφτηκα προ ημερών, την Κλουζ και άλλες πόλεις στην Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη, σε ηπειρωτικούς προορισμούς που υπάρχουν αεροδρόμια και στα νησιά μας. Βλέπω ισχυρή αύξηση και των θέσεων και των προορισμών. Πάνω στη στρατηγική που έχουμε χαράξει για τους εναλλακτικούς προορισμούς, οι οποίοι μας ενδιαφέρουν για να σπηρίξουμε τη χώρα, οι Ρουμάνοι έρχονται στην Πιερία, στη Θάσο, στη Χαλκιδική, στα νησιά του Ιονίου, στην Εύβοια και φυσικά στους brandarisμένους προορισμούς όπως στην Κρήτη, τη Ρόδο και στα νησιά του Αιγαίου.

50
YEARS
KAFOUNIS
ENTERPRISES

AUTOMOTIVE SOLUTIONS AE

Your Reliable Business Partner

Electric Vehicles

Turf Equipment

Cleaning

Golf Accessories

Batteries

Service

GREECE • CYPRUS

71, Millerou str. 104 36 Athens, Greece T: (+30) 210 5232605 E-MAIL: info@kafounis.com

www.kafounis.com | www.automotivesolutions.gr

Της Σοφίας Ζαχαράκη, υφυπουργού Τουρισμού

Ο τουρισμός, και το 2022, θα κερδίσει το μεγάλο στοίχημα προς όφελος της οικονομίας και της κοινωνίας

Βρισκόμαστε σε μία κομβική στιγμή. Την ώρα που αφήνουμε πίσω τη δοκιμασία της πανδημίας, νέες παγκόσμιες προκλήσεις προστίθενται, με τη μορφή της ενεργειακής κρίσης και της ρωσικής εισβολής. Όμως, αν κάτι αποδείχθηκε περίτρανα τα δύο αυτά χρόνια, είναι η αντοχή του μεγάλου εθνικού συγκριτικού μας πλεονεκτήματος, του ελληνικού τουρισμού.

Το 2020, όταν το πλήγμα ήταν μεγαλύτερο, ο ελληνικός τουρισμός στάθηκε όρθιος, επιτυγχάνοντας ένα μεγαλύτερο μερίδιο, σε μία αναγκαστικά μικρότερη παγκόσμια αγορά. Παράλληλα, η κυβέρνηση στήριξε επιχειρήσεις και εργαζόμενους με ένα πρωτοφανές πακέτο 43 μέτρων δισ.€. Και το 2021, όταν ο τουρισμός άνοιξε, άνοιξε με σχέδιο, και ισορροπία μεταξύ ταξιδιωτικής ελευθερίας και της κόκκινης γραμμής της προστασίας της υγείας. Έτσι, μπορέσαμε να έχουμε αύξηση άνω του 140% σε σχέση με το '20 και να φτάσουμε το 60% των

εσόδων του 2019, έναντι αρχικού στόχου 50%.

Πέραν όμως της ποσοτικής, είχαμε και ποιοτική βελτίωση, με αύξηση της μέσης δαπάνης ανά εισερχόμενο επισκέπτη κατά 29% σε σχέση με πριν την πανδημία. Παράλληλα, πολλαπλασιάστηκαν οι επιλογές εναλλακτικού τουρισμού, συμβάλλοντας στη διαφοροποίηση και ποιοτική αναβάθμιση του τουριστικού μας προϊόντος.

Φέτος, παρά τη ρωσική εισβολή, ο τουρισμός βρίσκεται σε τροχιά ακόμα πιο δυναμικής ανάπτυξης. Εκατοντάδες χιλιάδες νέες αεροπορικές θέσεις προς Ελλάδα προστίθενται σε διεθνείς αερομεταφορείς, σε κάποιες περιπτώσεις ξεπερνώντας και τα προπανδημικά επίπεδα. Διεθνείς tour operators υπολογίζουν έως και διπλασιασμό των αφίξεων τους προς τη χώρα μας. Η κρουαζιέρα, η οποία πέρυσι γνώρισε μία αληθινή «έκρηξη» με αύξηση 1900%, φέτος στοχεύει για ακόμα υψηλότερες επιδόσεις, βασισμένη στο homerorting, που πολλαπλασιάζει

τα οικονομικά αποτελέσματα του τουρισμού κρουαζιέρας για τις τοπικές κοινωνίες. Οι ελληνικοί προορισμοί βρίσκονται στην κορυφή των αναζητήσεων πανευρωπαϊκά, και η χώρα μας αποτελεί την 1η προτίμηση σε ευρωπαϊκές χώρες όπως η Γαλλία ή η Ρουμανία. Ταυτόχρονα, ανοίγουν αγορές, όπως η Αυστραλία, και πολλαπλασιάζεται η κίνηση από τις ΗΠΑ, με 9 καθημερινές απευθείας πτήσεις και 460.000 θέσεις. Και, όπως είχαμε δεσμευθεί, ξεκινήσαμε την υψηλή τουριστική περίοδο πολύ νωρίτερα από πέρυσι, ενώ ήδη, οι προγραμματισμένες αεροπορικές αφίξεις για το πρώτο δεκαπενθήμερο του Μαΐου υπολογίζονται στο 1 εκατ.

Παράλληλα, κοιτάζουμε προς το μέλλον. Αξιοποιώντας τη μεγάλη ευκαιρία του Ταμείου Ανάκαμψης, επενδύουμε με κονδύλια ύψους άνω των 300 εκατ.€ στις υποδομές του τουρισμού, με έμφαση μάλιστα στους τουριστικούς λιμένες (άνω των 160 εκατ.€) αλλά και στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού (άνω των 100 εκατ.€). Σχεδιάζουμε δράσεις για κάθε πεδίο ειδικών μορφών τουρισμού (γαστρονομικό, οινοτουρισμό, αγροτουρισμό, τουρισμό υγείας και ευεξίας, καταδυτικό, θρησκευτικό, ορεινό, χειμερινό, κ.ά.) αλλά και τον εγχώριο τουρισμό, με ένα νέο πρόγραμμα 30 εκατ.€ για 200.000 συμπολίτες μας.

Στον σχεδιασμό του μέλλοντος, κεντρικό ρόλο έχει βεβαίως και η τουριστική εκπαίδευση, όπου έχουμε ήδη ξεκινήσει τις διαδικασίες για τη δημιουργία Τουριστικής Ακαδημίας, έχουμε διευρύνει τις επιλογές πρακτικής άσκησης -εισάγοντας 10 νέες κατηγορίες μετά από 10 χρόνια- καταβάλλουμε κάθε προσπάθεια για λειτουργική και ψηφιακή αναβάθμιση των σχολών μας και των προγραμμάτων τους, και τέλος υλοποιούμε ένα μαζικό πρόγραμμα αναβάθμισης δεξιοτήτων για 20.000 εργαζόμενους στον τουρισμό και ανέργους, με πόρους 46 εκατ.€ από το Ταμείο Ανάκαμψης.

Ο ελληνικός τουρισμός αυτά τα 2 χρόνια άντεξε στα δύσκολα και με την επιμονή του απέδειξε την τεράστια δύναμη που κρύβει μέσα του. Και ως κυβέρνηση, αυτή του τη δύναμη είμαστε αποφασισμένοι να την ενισχύσουμε. Στηρίζουμε ξανά επιχειρήσεις και εργαζόμενους, με νέα, γενναία μέτρα όπως αυτά που ανακοίνωσε πρόσφατα ο πρωθυπουργός, που απορροφούν το μεγαλύτερο μέρος των επιπτώσεων της παγκόσμιας ενεργειακής κρίσης. Και παρά τις αντιξοότητες, με σκληρή δουλειά και εμπιστοσύνη στην αποδεδειγμένη δύναμη του, ο ελληνικός τουρισμός, και το 2022, θα κερδίσει το μεγάλο στοίχημα προς όφελος της οικονομίας και της κοινωνίας.

Κατερίνα Νοτοπούλου: «Να δημιουργήσουμε έναν ενεργό μηχανισμό διαχείρισης κρίσεων στον τουρισμό»

Ο τουρισμός θα ανακάμψει, «αλλά η επόμενη ημέρα είναι μια νέα εποχή» σημειώνει, μεταξύ άλλων, σε συνέντευξή της στο περιοδικό «Ανάπτυξη» η Κατερίνα Νοτοπούλου, βουλευτής Α΄ Θεσσαλονίκης και τομεάρχης Τουρισμού ΚΟ ΣΥΡΙΖΑ - Προοδευτική Συμμαχία.

Η κυρία Νοτοπούλου υπογραμμίζει ότι είναι αδήριτη η ανάγκη να προσαρμοστούμε στη νέα πραγματικότητα για να αντιμετωπίσουμε με επιτυχία τις προκλήσεις που διαμορφώνονται, στο διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον. Αναφέρεται στις πρωτοβουλίες που θα πρέπει να ληφθούν, υπογραμμίζοντας ότι «είναι πλέον καιρός να ανοίξουμε περισσότερο τη βεντάλια των αγορών μας». Η ίδια προσθέτει ότι προκύπτουν προβληματισμοί στρατηγικής σημασίας, καθώς εκτιμάται ότι το μοντέλο ανάπτυξης του ελληνικού τουρισμού είχε φτάσει σε σημείο κορεσμού, ενώ συμπληρώνει πως πρέπει να διευρυνθεί η βάση των δανειοληπτών και πως «σε κάθε περίπτωση, οφείλουμε να θωρακίσουμε ιδιαίτερα τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις». Σε ό,τι αφορά στους εργαζόμενους στον τουρισμό σημειώνει ότι είναι βασικοί πυλώνες του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος και αναφέρεται στις προγραμματικές θέσεις του ΣΥΡΙΖΑ.

Αναλυτικά η συνέντευξη:

Κυρία Νοτοπούλου, η ενεργειακή κρίση, ο πόλεμος στην Ουκρανία, η ανοδική πορεία των τιμών και η πανδημία, που συνεχίζεται, κλονίζουν την τουριστική αγορά. Τι πιστεύετε ότι πρέπει να γίνει για να στηριχθούν οι επιχειρήσεις του κλάδου, ιδιαίτερα μάλιστα οι μικρομεσαίες οι οποίες, γενικότερα, αντιμετωπίζουν προβλήματα με τη χρηματοδότηση;

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις αποτελούν τη ραχοκοκλιά της ελληνικής οικονομίας. Εδώ και δυο χρόνια, το πλήγμα που έχουν δεχτεί είναι τόσο ισχυρό που για πολλές επιχειρήσεις τίθεται θέμα βιωσιμότητας. Μία στις

τέσσερις έχει μηδενικά ταμειακά διαθέσιμα και με τη ραγδαία αύξηση στα λειτουργικά κόστη, εξαιτίας του ενεργειακού κόστους, βρίσκονται σε δεινή θέση. Εννέα στις δέκα μικρομεσαίες επιχειρήσεις αποκλείστηκαν εξαιτίας των αυστηρών τραπεζικών κριτηρίων δανεισμού. Ο ΣΥΡΙΖΑ- ΠΣ έχει καταθέσει αναλυτική, κοστολογημένη πρόταση για το ιδιωτικό χρέος των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, για ρύθμιση σε 120 δόσεις με κούρεμα της βασικής οφειλής σε συγκεκριμένους κλάδους και με συγκεκριμένα κριτήρια – ένα μέτρο που θα τονώσει και τα έσοδα του Δημοσίου. Με τον πληθωρισμό και το ενεργειακό κόστος να έχει αλματώδη αύξηση, αποτελεί βασικό στοιχείο στρατηγικής να περιοριστούν τα κόστη με δημόσια εργαλεία για να μη μετακυλιστούν στους επισκέπτες μας και στον εσωτερικό τουρισμό, γεγονός που μπορεί να πλήξει καίρια τις μελλοντικές επιλογές τους.

Δεν πρέπει να επιζητούμε πρόσκαιρα κέρδη αλλά μακροπρόθεσμη προτίμηση των ξένων επισκεπτών και το δικαίωμα στην αναψυχή για τους Έλληνες πολίτες.

Είναι ανάγκη να διευρυνθεί η βάση των δανειοληπτών, να συρρικνωθεί το φαινόμενο του χρηματοοικονομικού αποκλεισμού αξιοποιώντας και διευρύνοντας δημόσια εργαλεία, όπως η Αναπτυξιακή Τράπεζα που δημιούργησε ο ΣΥΡΙΖΑ και το εργαλείο των μικροχρηματοδοτήσεων που παραμένει ανενεργό εδώ και 1,5 χρόνο, ενώ, σύμφωνα με τις καλές ευρωπαϊκές πρακτικές και με συνδυασμένη πολιτική εγγυοδοσίας, θα μπορούσε να παρέχει γρήγορη χρηματοδότηση χωρίς αυξημένα κόστη και με δημόσια κίνητρα ή διευκολύνσεις.

Είναι αναγκαίος ο ανασχεδιασμός των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης και του ΕΣΠΑ, προκειμένου να ενταχθεί στον σχεδιασμό χρηματοδοτήσεων η μικρομεσαία επιχειρηματικότητα. Είναι αναγκαία η μείωση του ΕΦΚ στα καύσιμα, πλαφόν στα τιμολόγια ηλεκτρικού ρεύματος και φυσικού αερίου, όπως πέτυχαν η Ισπανία και η

Πορτογαλία που επέμειναν στην τελευταία Σύνοδο Κορυφής. Είναι αναγκαίο το χτύπημα της αισχροκέρδειας, η μείωση του ΦΠΑ στα είδη πρώτης ανάγκης, η αύξηση του κατώτατου μισθού στα 800 ευρώ και η διατήρηση του μειωμένου ΦΠΑ στην εστίαση και στο τουριστικό πακέτο. Ειδικότερα για τις επιχειρήσεις του τουρισμού που έχουν δεχτεί βαρύ πλήγμα, γενναία μη επιστρεπτέα ενίσχυση μικρομεσαίων επιχειρήσεων και του κόσμου της εργασίας, επαναφορά του μεταφορικού ισοδύναμου στα νησιά.

Για το εργασιακό περιβάλλον στον τουρισμό πιστεύετε ότι χρειάζεται ιδιαίτερη μέριμνα και ποιες είναι οι προτάσεις σας;

Ο τουρισμός είναι κεντρικός πυλώνας της ελληνικής οικονομίας και επιδρά άμεσα στην απασχόληση. Ο καταρτισμένος και παράλληλα ικανοποιημένος εργαζόμενος θα προσφέρει ανάλογη ποιότητα υπηρεσιών στον περιηγητή, ενισχύοντας τη θετική εμπειρία που λαμβάνει.

Η εκπαίδευση των εργαζομένων και οι καλές εργασιακές συνθήκες αποτελούν βασική προϋπόθεση για τη δημιουργία μια εικόνας της Ελλάδος ως προορισμού με σημαντική υπεραξία στην παροχή υψηλού επιπέδου υπηρεσιών... και αυτό το διακύβευμα πρέπει να κερδηθεί.

Οι ικανοποιητικές συνθήκες εργασίας και η αποφυγή του burnout, η ανάπτυξη δεξιοτήτων, η ικανοποιητική αμοιβή, η μονιμότητα της απασχόλησης στον τουρισμό, βελτιώνουν την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών. Οι εργαζόμενοι στον τουρισμό είναι βασικοί πυλώνες του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος. Έχουμε συμπεριλάβει στις προγραμματικές μας θέσεις την αύξηση του κατώτατου μισθού στα 800 ευρώ, τη δοκιμαστική εφαρμογή του 35ωρου χωρίς μείωση μισθού, την επανασύσταση του ΣΕΠΕ και την επαναφορά των συλλογικών συμβάσεων για ένα σταθερό πλαίσιο δικαιοσύνης και ασφάλειας για τους εργαζόμενους.

Όπως έχετε δηλώσει «ο κόσμος αλλάζει, ο τουρισμός αλλάζει, πρέπει να αλλάξουμε και εμείς. Για να αντιμετωπίσουμε με επιτυχία τις προκλήσεις που διαμορφώνονται, σε αυτό το διαρκώς μεταβαλλόμενο και ανταγωνιστικό περιβάλλον, οφείλουμε να αλλάξουμε και εμείς την πολιτική μας. Τίθενται σοβαρά ερωτήματα και προβληματισμοί, στρατηγικής στόχευσης». Γενικότερα λοιπόν, πέρα από τα προβλήματα που προαναφέρθηκαν και πιέζουν για λύσεις, σε ποιες νέες πολιτικές κρίνετε ότι πρέπει, με μακροπρόθεσμη στόχευση, να αναληφθούν πρωτοβουλίες;

Η πανδημία έφερε μια πρωτόγνωρη κρίση στον κλάδο του τουρισμού, που θέτει σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων του κλάδου και ταυτόχρονα αναδιαμορφώνει τις συνθήκες της τουριστικής δραστηριότητας. Η τουριστική κίνηση είναι ευάλωτη στις διεθνείς κρίσεις και σήμερα έχει ανακúψει η κρίση της ακρίβειας και ο πόλεμος στην Ουκρανία. Ταυτόχρονα, παραμένει η απειλή της πανδημίας.

Ο τουρισμός θα ανακάμψει, διότι η ανάγκη για ταξίδι και αναψυχή γίνεται απαραίτητη για την καλή διαβίωση όλων μας. Όμως, είναι αδήριτη η ανάγκη να προσαρμοστούμε στη νέα πραγματικότητα για να αντιμετωπίσουμε με επιτυχία τις προκλήσεις που διαμορφώνονται, στο διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον. Οι πρωτοβουλίες που θα πρέπει να ληφθούν θα πρέπει να απαντούν στο τρίπτυχο: Βιωσιμότητα σε συνδυασμό με την αποδοτικότητα (προσαρμογή στα νέα δεδομένα που αφορούν στην οικονομική ευρωστία του τουρισμού, στην περιβαλλοντική και ενεργειακή διαχείριση και την κοινωνική συνοχή στον προορισμό), Τεχνολογική ετοιμότητα, Σύγχρονο μοντέλο διακυβέρνησης. Σε κάθε περίπτωση οφείλουμε να θωρακίσουμε ιδιαίτερα τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Ταυτόχρονα, όμως, προκύπτουν προβληματισμοί, στρατηγικής σημασίας. Το μοντέλο ανάπτυξης του ελληνικού τουρισμού είχε φτάσει σε σημείο κορεσμού. Η επόμενη ημέρα είναι μια νέα εποχή. Χρειαζόμαστε ένα ιεραρχημένο σχέδιο για υποδομές-υπηρεσίες, μεταφορές και δίκτυα με την αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων εργαλείων, ώστε να οδηγηθούμε σε ένα νέο μοντέλο βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης.

Να αναπτύξουμε νέα τουριστικά πεδία. Να επενδύσουμε σε «πράσινες» υποδομές που ενισχύουν την προσβασιμότητα και τη λειτουργικότητα των προορισμών. Να αναβαθμίσουμε την τουριστική εκπαίδευση. Να θωρακίσουμε θεσμικά το Υπουργείο Τουρισμού για τη διασύνδεση της τουριστικής πολιτικής με τους άλλους τομείς και να δημιουργήσουμε έναν ενεργό μηχανισμό διαχείρισης κρίσεων στον τουρισμό.

Η κυβέρνηση έχει δηλώσει ότι η Ελλάδα, παρά τις διεθνείς αντιξοότητες, στοχεύει σε σημαντικές επενδύσεις στον τομέα του τουρισμού, εστιάζοντας τόσο στην αναβάθμιση όσο και στον εμπλουτισμό του παραδοσιακού τουριστικού προϊόντος «Ήλιος και Θάλασσα» με έναν σημαντικό αριθμό περισσότερων εστιασμένων τουριστικών προϊόντων υψηλότερης αξίας. Με σειρά σπουδαιότητας, εσείς, ποια στοιχεία πιστεύετε ότι θα πρέπει να αναδειχθούν;

Το μοντέλο «Ήλιος και Θάλασσα» αποτελεί ανταγωνιστι-

κό πλεονέκτημα της χώρας μας, ωστόσο είναι ένα από τα πολλά πλεονεκτήματα που υπάρχουν. Οφείλουμε να προσδώσουμε συνδυαστικά προστιθέμενη αξία ενισχύοντας μορφές τουρισμού όπως ο πολιτισμικός, ο θρησκευτικός, ο θαλάσσιος, ο οινοτουρισμός, ο γαστρονομικός, αλλά και ειδικότερες μορφές τουρισμού όπως οι δημιουργικές βιομηχανίες, ο οικοτουρισμός, ο εκθεσιακός τουρισμός ή ο τουρισμός αστικού τύπου. Είναι σημαντικό οι φιλοξενούμενοί μας να κερδίζουν διαρκώς εμπειρίες.

Παράλληλα, να αυξήσουμε την τουριστική δαπάνη ενισχύοντας την ποιότητα των υπηρεσιών. Είναι πλέον καιρός να ανοίξουμε περισσότερο τη βεντάλια των αγορών μας με περιηγητές που θα έρθουν στη χώρα μας για να γνωρίσουν μια χώρα με μακραίωνη ιστορία, με μοναδικό γεωγραφικό ανάγλυφο, να γνωρίσουν τη δημιουργικότητα, την τοπική γαστρονομία, τη μοναδική βιοποικιλότητά της.

Λέξεις-κλειδιά είναι η διασύνδεση των οικονομικών δραστηριοτήτων με τον τουρισμό και η ενίσχυση προορισμών.

Για να επιτευχθούν οι στόχοι, χρειάζονται επενδύσεις σε υποδομές, ενίσχυση της τουριστικής εκπαίδευσης, εντατικοποίηση συλλογής δεδομένων που αφορούν στον τουρισμό, δημιουργία ενός αξιόπιστου μηχανισμού αποτύπωσης της τουριστικής δραστηριότητας στην εθνική οικονομία, δημιουργία αξιόπιστων οργανισμών πρόωθησης και διαχείρισης προορισμών, ψηφιακός μετασχηματισμός του κλάδου.

Τι θα λέγατε σε κάποιον επιχειρηματία που θέλει να επενδύσει τουριστικά στη χώρα μας;

Η απάντηση είναι σύντομη και έχει δυο σκέλη. Το οικονομικό-επιχειρηματικό σκέλος και το σκέλος που αφορά στην πληρότητα και το κάλλος των τουριστικών πόρων. Στο πρώτο σκέλος, η κυβέρνηση Μητσοτάκη φαίνεται να γυρνάει την πλάτη στον Έλληνα επενδυτή, να γυρνάει την πλάτη στον Έλληνα επιχειρηματία που θέλει να δραστηριοποιηθεί στον χώρο. Παρόλα αυτά, όμως, η χώρα μας έχει ένα μοναδικό πλεονέκτημα πέραν του κάλλους: Μια δυναμική που δε φαίνεται να ανακόπτεται παρά τις διεθνείς δυσμενείς συγκυρίες. Ας μην ξεχνάμε ότι σε 131 χιλιάδες τετραγωνικά χιλιόμετρα «χωράνε» 15.000 ακτογραμμής, εκατοντάδες νησιά και βραχονησίδες και ορεινοί όγκοι μέσου υψόμετρου 600 μέτρων... αυτή η βιοποικιλότητα δεν είναι εύκολο να απαντηθεί στην υπήλιο.

Ένα δίκτυο ενέργειας για όλους.

deddie.gr

*Της Ολυμπίας Αναστασοπούλου,
Γενικής Γραμματέως Τουριστικής Πολιτικής και Ανάπτυξης*

Εθνικός στόχος ένα πιο ανθεκτικό, βιώσιμο και καινοτόμο τουριστικό οικοσύστημα

Η χώρα μας κατόρθωσε την προηγούμενη χρονιά ως ασφαλής προορισμός εν μέσω οικουμενικής ανασφάλειας λόγω της πανδημίας να αναβαθμίσει τη θέση της έναντι ανταγωνιστικών χωρών, ειδικότερα στην περιοχή της Μεσογείου.

Δεν είναι τυχαίο ότι οι τουριστικές εισπράξεις από το εξωτερικό κατά το σύνολο της χρήσης του 2021 διαμορφώθηκαν στα 10,653 δισ. ευρώ. Ποσό σημαντικά υψηλότερο από αυτό που είχαν προβλέψει στο πρώτο μισό του 2021 οι μεγάλοι ξένοι οίκοι.

Πλέον ένας άλλοτε αδιανόητος πόλεμος στην Ευρώπη ρίχνει την γκρίζα σκιά του, δυστυχώς, στην κοινωνία, την οικονομία και το περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένου φυσικά και του τουρισμού, αν και είναι ακόμα πολύ νωρίς για να αναζητήσουμε τις μακροπρόθεσμες συνέπειες αυτού.

Σε κάθε περίπτωση, το brand name της χώρας έχει αναβαθμιστεί παγκοσμίως, η εικόνα μας έχει αλλάξει προς το καλύτερο και αυτό έχει ως αποτέλεσμα να έχουμε ισχυρό τουριστικό ρεύμα, που δημιουργεί σημαντικές προοπτικές ώθησης της ελληνικής οικονομίας μέσω του Τουρισμού.

Ύστερα από την τεράστια κρίση της παγκόσμιας δημόσιας υγείας, ο κόσμος επιθυμεί να ταξιδέψει, να απολαύσει

τις διακοπές του και πιστεύουμε ότι η Ελλάδα είναι σε ευνοϊκή θέση εκκίνησης.

Άλλωστε, 140 εκατομμύρια ευρώ μπήκαν ήδη στο τουριστικό καλάθι, τα πρώτα χρήματα για φέτος. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, για το ισοζύγιο πληρωμών του Ιανουαρίου, οι αφίξεις μη κατοίκων ταξιδιωτών και οι σχετικές εισπράξεις σημείωσαν τριψήφιο ποσοστό ανόδου, 256,7% και 309,8% αντίστοιχα.

Ωστόσο, πριν μιλήσουμε για τα προσδοκώμενα κέρδη της εν λόγω τουριστικής περιόδου, θα πρέπει να γίνει σαφές ότι δεν μπορούμε να οραματιζόμαστε το μέλλον του ελληνικού τουρισμού, εάν δε θωρακίσουμε το παρόν του.

Τούτων λεχθέντων, η ευκαιρία που μας δίνει το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάκαμψης από τις συνέπειες της πανδημίας είναι μοναδική, καθώς έχουμε στη διάθεσή μας 320 εκατ. ευρώ για να ξεκινήσουμε τον ουσιαστικό και μακρόπνοο μετασχηματισμό του ελληνικού τουρισμού με έναν συνδυασμό επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων, σε δύο κεντρικούς άξονες: Την Πράσινη και τη Γαλάζια ανάπτυξη.

Αναφορικά με την Πράσινη ανάπτυξη, έχουμε ήδη σχεδιάσει και προχωρούμε τάχιιστα σε μια δέσμη στρατηγικών επενδύσεων, οι οποίες αφορούν, κατ' αρχάς, στον θεσμό των Οργανισμών Διαχείρισης και Προώθησης Προ-

ορισμών (DMMOs). Παράλληλα, πολύ μεγάλη έμφαση δίνουμε στην ανάπτυξη του Ορεινού Τουρισμού, στον Τουρισμό Ευεξίας, όπως και στον αγροτουρισμό και τη γαστρονομία.

Αντίστοιχα, η Γαλάζια ανάπτυξη έχει να κάνει με τη μεγάλη πηγή ζωής για την πατρίδα μας, τον θαλάσσιο τουρισμό. Στηρίζουμε έμπρακτα την αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό υποδομών όπως οι τουριστικοί λιμένες και οι μαρίνες, ενώ θέτουμε σε νέες βάσεις τον υποθαλάσσιο τουρισμό, με καταδυτικά πάρκα και σχεδιάζουμε από την αρχή τον χάρτη με τις προσβάσιμες παραλίες. Ταυτόχρονα προχωρούμε στην εφαρμογή μιας νέας συνολικής φιλοσοφίας, με προσανατολισμό τη βιώσιμη ανάπτυξη, τον ψηφιακό μετασχηματισμό και τη φροντίδα για τις νεότερες γενιές, οι οποίες θα στελεχώσουν ένα περισσότερο ανθεκτικό, βιώσιμο και καινοτόμο τουριστικό οικοσύστημα στη χώρα μας.

Ειδικά για τις ιδιωτικές τουριστικές επιχειρήσεις, το Υπουργείο Τουρισμού έχει ξεκινήσει μια σειρά από ενέργειες με άλλα υπουργεία, όπως το Υπουργείο Ανάπτυξης με το οποίο μελετούμε τις επιδοτήσεις των επιχειρήσεων και το Υπουργείο Περιβάλλοντος με το Πρόγραμμα «Εξοικονομώ».

Βέβαια, υπάρχει ήδη ο προκαταρκτικός σχεδιασμός ώστε να βοηθήσουμε τις τουριστικές επιχειρήσεις να αξιοποιήσουν τις οριζόντιες επιδοτήσεις στο πλαίσιο των προγραμμάτων ΕΣΠΑ έως το 2027.

Επίσης, συνεργαζόμαστε στενά και με το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης για τον ψηφιακό μετασχηματισμό των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, ενώ για τη χάραξη νέων πολιτιστικών διαδρομών, οι οποίες θα προσελκύσουν τουρίστες σε νέους προορισμούς, προχωρούμε συντονισμένα με το Υπουργείο Πολιτισμού.

Επιπρόσθετα, as μη λησμονούμε ότι ο τουρισμός συμβάλλει στην περιφερειακή ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή, την αποφυγή της ερημοποίησης, ενώ στηρίζει εκτός από τις επενδύσεις και το ισοζύγιο μας. Είναι ένας τομέας ο οποίος ενισχύει διπλά την οικονομική δραστηριότητα. Αποτελεί την ατμομηχανή της ελληνικής οικονομίας, καθώς 1 στα 4 ευρώ του ΑΕΠ της χώρας προέρχεται, έμμεσα ή άμεσα, από την τουριστική δραστηριότητα. Συνεπώς, η προώθηση του ελληνικού τουριστικού brand διεθνώς, η ενίσχυση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου παράγοντα στον τουρισμό, η διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος σε συνδυασμό με τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας συνιστούν εθνικούς στόχους που υπερβαίνουν κόμματα και κυβερνήσεις.

Εν κατακλείδι, πρέπει να γίνει κατανοητό ότι οι προκλήσεις που έχουμε μπροστά μας, η στροφή στη βιωσιμότητα, οι αλλαγές σε τομείς όπως η προσβασιμότητα, η ψηφιοποίηση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και ένα νέο πλαίσιο συνεργασίας του τουρισμού με το οικοσύστημα των νεοφυών επιχειρήσεων είναι ένα εγχείρημα, το οποίο μόνο με τις κοινές προσπάθειες όλων μας θα στεφθεί από επιτυχία.

Της Βίκυς Λοΐζου

τέως Γενικής Γραμματέως Τουριστικής Πολιτικής και Ανάπτυξης

Ο τομέας του τουρισμού σε ρόλο πρωταγωνιστή στην οικονομία της χώρας

Ο τουρισμός είναι ο τομέας της οικονομίας που σε παγκόσμιο επίπεδο επλήγη περισσότερο από κάθε άλλον κατά την περίοδο της πανδημίας. Οι πρωτοβουλίες της κυβέρνησης σε συνδυασμό με τον επαγγελματισμό του ιδιωτικού τομέα κατάφεραν ο τουρισμός όχι μόνο να επιβιώσει, αλλά να χτίσει και ένα όνομα που οδήγησε στη βελτίωση της διεθνούς εικόνας και αξιοπιστίας της χώρας.

Αξιοποιώντας αυτό το καλό όνομα, ο τουρισμός και το ευρύτερο οικοσύστημά του απέδειξε ότι μπορεί να είναι η κινητήριος δύναμη για την ανάκαμψη συνολικά της οικονομίας της χώρας και ελπίζουμε ότι ο πόλεμος στην Ουκρανία δε θα ανακόψει αυτή την πορεία.

Η παύση που προκάλεσε η κρίση έδωσε την ευκαιρία να συνειδητοποιήσουμε ότι μόνο με στρατηγική και σχέδιο θα μπορέσουμε να πετύχουμε τον στόχο μιας βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης που θα αξιοποιεί τα πλεονεκτήματα χωρίς να υποθηκεύει το μέλλον.

Η Ελλάδα έχει καταφέρει να αναγνωρίζεται ανάμεσα στους καλύτερους προορισμούς στο παραδοσιακό προϊόν «ήλιος-θάλασσα» και πλέον ως ώριμη αγορά στοχεύει στην ποιότητα έναντι της ποσότητας. Ταυτόχρονα, όμως, μπορεί να θεωρηθεί και αναπτυσσόμενος προορισμός για δευτερεύουσες αγορές, αφού τα περιθώρια ανάπτυξης θεματικών μορφών και, κυρίως, του τουρισμού εμπειρίας είναι μεγάλα.

Ο φυσικός πλούτος, η γεωμορφολογία, η τεράστια ακτογραμμή και τα αμέτρητα νησιά μας σε συνδυασμό με τα μοναδικά μας προϊόντα, τις γεύσεις, τον πολιτισμό μας και τους ανθρώπους συνθέτουν ένα μοναδικό πλαίσιο για ένα αναβαθμισμένο τουριστικό προϊόν και την προσέλκυση επισκεπτών με μεγάλη κατά κεφαλήν δαπάνη.

Περιοχές της νησιωτικής και ηπειρωτικής Ελλάδας μπορούν να εμπλουτίσουν το τουριστικό προϊόν με υπαίθριες δραστηριότητες, αλλά και γαστρονομικά προϊόντα μοναδικής ποιότητας, μετατρέποντας τη διαμονή στη χώρα μας σε μία αξέχαστη εμπειρία όλο τον χρόνο. Η σύνδεση του πρωτογενούς τομέα και της μεταποίησης με το τουριστικό προϊόν μπορεί να λειτουργήσει ως «όχημα» που θα προωθεί τα προϊόντα και τις υπηρεσίες μας στους δυνητικούς καταναλωτές τους, τους επισκέπτες – αυξάνοντας ουσιαστικά τις εξαγωγές μας.

Αντίστοιχα, ο τουρισμός ευεξίας μπορεί να προσελκύσει επισκέπτες συνδυάζοντας το υπέροχο κλίμα, τις ιαματικές πηγές, τα ελληνικά βότανα αλλά και την πνευματικότητα αξιοποιώντας στοιχεία του πολιτισμού μας, όπως η αρχαία ελληνική φιλοσοφία και η χριστιανική θρησκεία.

Αναξιοποίητος μένει σε μεγάλο βαθμό ο θαλάσσιος τουρισμός, αφού το δίκτυο τουριστικών λιμένων και οι προσφερόμενες υπηρεσίες υπολείπονται των δυνατοτήτων μιας νησιωτικής χώρας, όπως η Ελλάδα.

Η πρόσφατη θεσμοθέτηση των οργανισμών διαχείρισης και προώθησης προορισμών δίνει έμφαση στη στρατηγική σε τοπικό επίπεδο, ώστε να αναδειχθεί η ταυτότητα και τα δυνατά σημεία κάθε τόπου και μέσα από ένα οργανωμένο σχέδιο να αντιμετωπισθούν οι όποιες αδυναμίες.

Ο δύσκολος στόχος είναι να πετύχουμε την ανάπτυξη χωρίς να καταστρέψουμε το βασικό μας προϊόν, που είναι η ταυτότητά μας, η αρχιτεκτονική, τα γραφικά στοιχεία, το φυσικό περιβάλλον, οι τοπικές συνταγές και αυτό μπορούμε να το πετύχουμε μόνο με συγκεκριμένο σχέδιο που βασίζεται σε δεδομένα και κανόνες.

Η άναρχη δόμηση και ο υπερτουρισμός είναι κίνδυνοι που έχουν αντιμετωπίσει άλλοι διεθνείς προορισμοί και πλησιάζουν και κάποια από τα νησιά μας.

Μια στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη του τουρισμού και η εφαρμογή της θα μπορέσει να αξιοποιήσει όλες τις δυνατότητες του οικοσυστήματος, που συμπεριλαμ-

βάνει εκτός από τη φιλοξενία, την εστίαση και τις μεταφορές και τομείς όπως ο πολιτισμός, οι δημιουργικές βιομηχανίες, το εμπόριο και ο κατασκευαστικός κλάδος και να δώσει ώθηση στην καινοτομία και την υγιή επιχειρηματικότητα.

Αν αντιληφθούμε τον τουρισμό ως ένα οικοσύστημα, θα μπορέσουμε να αξιοποιήσουμε και καλύτερα τα εργαλεία που είναι διαθέσιμα μέσα από τη χρηματοδότηση του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και της νέας Προγραμματικής Περιόδου του ΕΣΠΑ 2021-2027 δημιουργώντας συνέργειες και συμπληρωματικότητα. Με βασικές επιλογές ένα πιο πράσινο, πιο ψηφιακό και πιο προσβάσιμο τουριστικό προϊόν η συνεργασία κυβέρνησης, τοπικής αυτοδιοίκησης, ιδιωτικού τομέα και κοινωνίας των πολιτών μπορεί να μας οδηγήσει σε μια βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη που θα λαμβάνει υπόψη της όλες τις επιμέρους διαστάσεις: την οικονομική, την περιβαλλοντική αλλά και την κοινωνική.

Χριστίνα Μήτση – Σταύρος Μήτσος: «Ο ελληνικός τουρισμός θα λάμψει και πάλι!»

«Υποδεχόμαστε την επόμενη ημέρα του ελληνικού τουρισμού έχοντας ως συμμάχους μας ευαισθητοποιημένους επισκέπτες, ενημερωμένους υπαλλήλους, οργανωμένη κρατική δομή, πλήθος επενδύσεων που συμβάλλουν στην ανάπτυξη και στην εξέλιξη του ελληνικού τουρισμού και την καλύτερη δυνατή επαγρύπνηση από πλευράς μας». Η Πρόεδρος και ο Διευθύνων Σύμβουλος του Ομίλου Mitsis Hotels Group, Χριστίνα Μήτση και Σταύρος Μήτσος σε συνέντευξή τους στο περιοδικό «Ανάπτυξη» αναφέρονται στις προοπτικές του 2022 για τον ελληνικό τουρισμό, σημειώνοντας μεταξύ άλλων ότι «Από την οικονομική κρίση της χώρας έως την τρέχουσα υγειονομική κρίση της πανδημίας, ο ελληνικός τουρισμός έχει καταφέρει να προσαρμοστεί με ευελιξία στις εξελίξεις και να ξεπεράσει τις δυσκολίες, ισχυροποιώντας τη θέση του και το προσφερόμενο προϊόν του στο πέρασμα του χρόνου».

Η τουριστική περίοδος του 2022 χαρακτηρίζεται από τις αβεβαιότητες που δημιουργούν ο πόλεμος στην Ουκρανία και οι ανατιμήσεις σε καύσιμα και αγαθά. Υπάρχει η αισιοδοξία ότι ο ελληνικός τουρισμός θα καταφέρει να ξεπεράσει και αυτό το εμπόδιο;

Ο ελληνικός τουρισμός έχει αποδείξει ότι αποτελεί στυλοβάτη της ελληνικής οικονομίας και έναν από τους σημαντικότερους πυλώνες ανάπτυξης. Από την οικονομική κρίση της χώρας έως την τρέχουσα υγειονομική κρίση της πανδημίας, ο ελληνικός τουρισμός έχει καταφέρει να προσαρμοστεί με ευελιξία στις εξελίξεις και να ξεπεράσει τις δυσκολίες, ισχυροποιώντας τη θέση του και το προσφερόμενο προϊόν του στο πέρασμα του χρόνου. Ο πόλεμος στην Ουκρανία σίγουρα φέρνει νέες προκλήσεις και αλλαγές στον κλάδο. Είναι ακόμη νωρίς για να αξιολογηθεί ο ακριβής αντίκτυπος της ανθρωπιστικής κρίσης του πολέμου, όμως είμαστε αισιόδοξοι για την ανθεκτικότητα του ελληνικού τουρισμού.

Ποια είναι η εκτίμησή σας για το μέλλον του ξενοδοχειακού κλάδου μετά την πανδημία;

Ως Όμιλος εκφράζουμε την αισιοδοξία μας για την εξέλιξη της φετινής τουριστικής σεζόν, καθώς και την ανοδική πορεία του κλάδου τα επόμενα χρόνια. Η πολιτική της κυβέρνησης για το άνοιγμα και τη στήριξη του τουρισμού έχει αποδώσει και η Ελλάδα εξέρχεται σταδιακά από την πανδημία με ένα ισχυρότερο και πιο δυναμικό brand name. Η πολυετής εμπειρία, η ευελιξία και η εγρήγορσή μας στην κατανόηση των νέων συνθηκών και την υιοθέτηση νέων πρακτικών συνέβαλαν στην επιτυχή διαχείριση της κρίσης. Υποδεχόμαστε την επόμενη ημέρα του ελληνικού τουρισμού έχοντας ως συμμάχους μας ευαισθητοποιημένους επισκέπτες, ενημερωμένους υπαλλήλους, οργανωμένη κρατική δομή, πλήθος επενδύσεων που συμβάλλουν στην ανάπτυξη και στην εξέλιξη του ελληνικού τουρισμού και την καλύτερη δυνατή επαγρύπνηση από πλευράς μας.

Τα μέτρα για την πανδημία έχουν αρθεί σε πολύ μεγάλο ποσοστό, τουλάχιστον για την καλοκαιρινή περίοδο. Στα ξενοδοχεία σας θα υπάρξουν κάποια επιπλέον μέτρα προφύλαξης πέρα από τα όσα ορίζει η πολιτεία;

Η ασφάλεια των επισκεπτών και των εργαζομένων μας παραμένει η απόλυτη προτεραιότητά μας, ενώ ταυτόχρονα διασφαλίζουμε ένα περιβάλλον όπου οι επισκέπτες αισθάνονται άνετα να απολαύσουν ξέγνοιαστα τις διακοπές τους. Ανταποκρινόμενος στις προκλήσεις της πανδημίας, το 2020 ο Όμιλος ανέπτυξε ένα πρωτοποριακό Εγχειρίδιο για τον COVID-19, το οποίο εξακολουθούμε να εφαρμόζουμε αδιάκοπα για την προστασία της υγείας όλων μας. Ακολουθούμε πιστά τις οδηγίες της πολιτείας και εφαρμόζουμε επιπλέον μέτρα προφύλαξης, όπως αυστηρά πρωτόκολλα υγιεινής και τακτικές απολυμάνσεις σε κάθε σημείο επαφής στα 17 ξενοδοχεία μας. Η ραγδαία αύξηση των εμβολιασμένων σε συνδυασμό με τη μείωση των κρουσμάτων και την ηπιότερη νόσηση μπορούν πλέον να μας οδηγήσουν στη σταδιακή ελάφρυνση των μέτρων, που τόσο έχουν κουράσει τους επισκέπτες μας.

Το μεγάλο τουριστικό πλεονέκτημα της χώρας μας είναι ότι οι υπηρεσίες που απολαμβάνει ο τουρίστας στην Ελλάδα είναι πιο αναβαθμισμένες σε σύγκριση με άλλες ανταγωνιστικές χώρες και κυρίως δεν είναι ακριβές. Κρίνετε ότι θα καταφέρουμε να διατηρήσουμε για καιρό αυτό το πλεονέκτημα;

Η Ελλάδα αποτελεί έναν από τους δημοφιλέστερους τουριστικούς προορισμούς διεθνώς και βελτιώνει διαρκώς τη θέση και τη φήμη της στον παγκόσμιο τουριστικό χάρτη. Για δεκαετίες βασιζόμασταν στο παραδοσιακό τουριστικό μοντέλο «ήλιος-θάλασσα», όμως σταδιακά εμπλουτίζουμε το προσφερόμενο προϊόν με νέες εμπειρίες και υπηρεσίες όπως η ευεξία και η τοπική γαστρονομία, σε ένα πιο βιώσιμο πλαίσιο ανάπτυξης και λειτουργίας. Παρατηρούμε μία δυναμική μετατόπιση

προς τη στρατηγική αναβάθμιση του ελληνικού τουρισμού, όπου βασικά κριτήρια επιτυχίας είναι η προσέλκυση επισκεπτών με υψηλότερη αγοραστική δύναμη, η ανταγωνιστικότητα του προσφερόμενου προϊόντος, η κατάκτηση νέων αγορών, η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, ο ψηφιακός μετασχηματισμός και η αειφόρος ανάπτυξη του κλάδου.

Όπως έχετε δηλώσει, το 2021 ήταν μια χρονιά που ξεπέρασε τις προσδοκίες σας. Οι προσδοκίες σας για το 2022 ποιες είναι;

Το 2021 ήταν μία πολύ δυναμική χρονιά και οι προβλέψεις μας για το 2022 είναι ακόμη πιο φιλόδοξες, τόσο για την Ελλάδα όσο και για τον Όμιλό μας. Μέχρι στιγμής οι εκτιμήσεις μας είναι πολύ θετικές και κρίνουμε πως το 2022 θα μιλάμε για πλήρη ανάκαμψη του τζίρου του τουρισμού στη χώρα μας.

Ποια είναι τα μηνύματα που λαμβάνετε από τις κρατήσεις και τους tour operators;

Τα μηνύματα είναι πιο αισιόδοξα από ποτέ, ιδίως σε σύγκριση με τις χρονιές 2020 και 2021. Παρατηρούμε σημαντική αύξηση της ζήτησης και των κρατήσεων από χώρες της ΕΕ όπως η Γερμανία, η Ολλανδία, η Γαλλία, το Ηνωμένο Βασίλειο και το Ισραήλ. Το Ηνωμένο Βασίλειο δεν έχει πλέον περιορισμούς, ενώ η ανάπτυξη της Ανατολικής Ευρώπης μας δίνει τη δυνατότητα επέκτασης σε νέες αγορές. Ταυτόχρονα, ιδιαίτερα σημαντική φαίνεται να είναι η ζήτηση από τους κατοίκους των Ηνωμένων Πολιτειών, δεδομένης της αύξησης των απευθείας πτήσεων. Αντίστοιχη αναμένεται να είναι και η αύξηση των ταξιδιωτικών εισπράξεων από τις ΗΠΑ, σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος. Συνολικά, οι ρυθμοί ανάκαμψης του ελληνικού τουρισμού είναι ταχείς και θα συμβάλλουν καθοριστικά στη συνολική ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας.

Η Ελλάδα είναι ένας σημαντικός προορισμός και για τα επόμενα χρόνια χρειάζεται να ενισχυθεί περαιτέρω, γιατί δεν έχει αγγίξει ακόμα το ζενίθ των δυνατοτήτων της. Έχει ισχυροποιήσει τη θέση της και τη φήμη της διεθνώς και έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος, καθώς οι πολιτικές διμερών σχέσεων για θέματα διακρατικών συμφωνιών, οι νέες συνεργασίες, η διαχείριση της πανδημίας, η αναβάθμιση των υποδομών, τα νέα αεροδρόμια και πολλές άλλες ενέργειες έχουν πλέον τοποθετήσει την

Ελλάδα ψηλά στον τουριστικό χάρτη. Απαιτούνται ακόμα μεγαλύτερες επενδύσεις και συντονισμένες ενέργειες στο marketing και την επικοινωνία, καθώς και η καθολική υιοθέτηση των πρακτικών της στρατηγικής που προτείνουν το υπουργείο Τουρισμού και ο ΣΕΤΕ, όμως βρισκόμαστε σε έναν πολύ καλό δρόμο.

Οι μέχρι τώρα κρατήσεις δείχνουν ότι θα επιμηκυνθεί η τουριστική σεζόν;

Η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου αποτελεί προϋπόθεση για τη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη της χώρας. Είμαστε πολύ χαρούμενοι, καθώς για τον Όμιλό μας η σεζόν 2022 ξεκίνησε δυναμικά από τον Μάρτιο και προβλέπεται να διαρκέσει έως και τον Νοέμβριο. Αξίζει να σημειωθεί ότι διανύουμε τη μεγαλύτερη τουριστική σεζόν της τελευταίας δεκαετίας, με πρώτη άφιξη στο Ηράκλειο και τη Ρόδο στις 27/3 και τελευταία αναχώρηση στις 17/11... 230 ημέρες!

Στόχος μας, όμως, παραμένει να έχουμε τουρισμό όλο τον χρόνο, όπως συμβαίνει στην Αθήνα και στις περισσότερες χώρες που αποτελούν τον ανταγωνισμό μας. Ως χώρα και ως κλάδος πιστεύουμε πως τα επόμενα χρόνια μπορούμε να το επιτύχουμε με σωστές και καλά μελετημένες επενδύσεις σε υποδομές, μαρίνες, προώθηση του χειμερινού τουρισμού, γήπεδα γκολφ, ενίσχυση των αερομεταφορών, επιδοτήσεις αλλά και διαφήμιση και στοχευμένες ενέργειες marketing. Σε αυτή την προσπάθεια, καταλυτικό ρόλο έχει η οικοδόμηση δυνατών brands για τους προορισμούς μέσω των DMOs και η αρμονική συνεργασία όλων των ενδιαφερόμενων μερών.

Θεωρείτε ότι στη διάρκεια αυτής της διετούς υγειονομικής κρίσης, η πολιτεία αλλά και οι ευρωπαϊκοί θεσμοί έχουν στηρίξει όσο θα έπρεπε τον ξενοδοχειακό κλάδο;

Αυταπόδεικτα, ο τουρισμός ήταν από τους κλάδους που πλήγηκαν περισσότερο από την πανδημία του κορονοϊού, όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά παγκοσμίως. Παρόλα αυτά, τόσο η πολιτεία όσο και οι ευρωπαϊκοί θεσμοί στήριξαν στο μέγιστο τον ξενοδοχειακό κλάδο και οι αποτελεσματικοί χειρισμοί της κυβέρνησης συνέβαλαν καθοριστικά ώστε η Ελλάδα να πληγεί λιγότερο σε σύγκριση με άλλους ανταγωνιστικούς τουριστικούς προορισμούς. Η ελληνική κυβέρνηση έδρασε άμεσα και θέσπισε νομοθεσία που παρέχει ένα ευρύ φάσμα μέσων, απαραί-

τητων για την εγγύηση της προστασίας της υγείας και της ασφάλειας του πληθυσμού. Πλέον, η χώρα βγαίνει κερδισμένη από την πρωτόγνωρη υγειονομική κρίση των τελευταίων δύο ετών.

Η Ελλάδα είναι πλέον ψηλά στον διεθνή τουριστικό χάρτη και τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει πολλά στις διακρατικές συμφωνίες, στις πολιτικές για τις διμερείς σχέσεις αλλά και στις υποδομές όπως για παράδειγμα στα νέα αεροδρόμια. Κρίνεται ότι χρειάζονται ενέργειες και σε άλλους τομείς;

Η Ελλάδα χρειάζεται καλά συντονισμένες, μελετημένες και άρτιες επενδύσεις που θα αναβαθμίσουν τις υπηρεσίες της χώρας και θα εξυπηρετούν τόσο τον τουρισμό αλλά και τους ίδιους τους πολίτες του κράτους. Σίγουρα οι αερομεταφορές και η καλύτερη σύνδεση των προορισμών αποτελούν κλειδιά στην περαιτέρω ανάπτυξη της χώρας, όπως και οι επενδύσεις σε εναλλακτικές μορφές τουρισμού και πρακτικές που επικεντρώνονται στη βιωσιμότητα και στη σύγχρονη έννοια της πολυτέλειας, που πέραν της παροχής υψηλής ποιότητας υπηρεσιών πλέον ορίζεται και από την ευεξία, την εκλεπτυσμένη γαστρονομία και την επαφή με τη φύση. Όμως, πέραν και πάνω από τις τουριστικές επενδύσεις, απαραίτητη είναι η αναβάθμιση των υποδομών και των υπηρεσιών της εκπαίδευσης και της υγείας.

Οι τελευταίοι μήνες χαρακτηρίζονται από ένα «μπιράζ» εξαγορών από τον Όμιλο Μήτση. Ποια είναι τα επόμενα βήματα του ομίλου και οι στόχοι του;

Είμαστε πολύ υπερήφανοι που η πρόοδος αποτελεί εγγενές στοιχείο στο DNA του Ομίλου τα τελευταία 45 χρόνια. Κατά την τριετία 2019-2021 υλοποιήσαμε επενδυτικό πλάνο 100 εκατ. ευρώ, ενώ σήμερα προγραμματίζουμε την ανέγερση νέων ξενοδοχείων σε Ρόδο, Κω και Μύκονο. Παράλληλα, θέτουμε σε εφαρμογή ένα πολύ σημαντικό επενδυτικό πρόγραμμα για την ανακαίνιση του συνόλου των ξενοδοχείων μας, σύμφωνα με τις βέλτιστες διεθνείς τάσεις και πρακτικές.

Ποια είναι τα σχέδιά σας για την επένδυση στη Βόρεια Αφάντου, στη Ρόδο;

Η έκταση της Βόρειας Αφάντου προστίθεται στις 8 υπάρχουσες ξενοδοχειακές μονάδες του Ομίλου στη Ρόδο, ενισχύοντας περαιτέρω τη δυναμική παρουσία μας στο

νησί και εμπλουτίζοντας την τουριστική προσφορά του προορισμού. Η επένδυση αποσκοπεί στη δημιουργία ενός από τους μεγαλύτερους προορισμούς γκολφ στη Μεσόγειο και περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την ανάπτυξη νέων πολυτελών ξενοδοχείων, ιδιωτικών κατοικιών, μαρίνας και εμπορικού κέντρου.

Η τουριστική ανάπτυξη της Αφάντου αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα τουριστικά projects στη Μεσόγειο και ένα έργο πνοής για το νησί της Ρόδου, με το οποίο συνδέεται στενά η οικογένειά μας τα τελευταία 45 χρόνια. Αποτελεί το πρώτο από μια σειρά βιώσιμων στρατηγικών επενδύσεων που προγραμματίζει ο Όμιλός μας, οι οποίες θα ισχυροποιήσουν ακόμη περισσότερο τη θέση μας στην επόμενη ημέρα της ελληνικής φιλοξενίας.

Υπάρχει ενδιαφέρον και για μονάδες στο εξωτερικό;

Η 45ετής δυναμική μας πορεία έχει αποδείξει πως αξιοποιούμε στο έπακρο τις επενδυτικές ευκαιρίες που παρουσιάζονται και συζητάμε νέες προοπτικές ανάπτυξης και επέκτασης του Ομίλου μας.

Κλείνοντας, θα μπορούσαμε να εντοπίσουμε κάποια διδάγματα για τον κλάδο σας από τα δύο χρόνια της υγειονομικής κρίσης;

Η παγκόσμια κρίση της πανδημίας διαδραμάτισε καταλυτικό ρόλο στην αλλαγή της νοοτροπίας του κλάδου, καθώς μας έδωσε τον χώρο και τον χρόνο να αναθεωρήσουμε και να επαναπροσδιορίσουμε το τουριστικό μοντέλο και τη βιωσιμότητά του σε παγκόσμιο επίπεδο, επανεξετάζοντας την επόμενη μέρα για τον τουρισμό. Σε μεγάλο βαθμό, η πανδημία μάς οδήγησε σε καλύτερη συνεργασία μεταξύ των φορέων και των ιδιωτών, ενώ επιτάχυνε μία σειρά στόχων που είχαμε θέσει πριν την έλευση του κορονοϊού, όπως η απαγκίστρωση από το παραδοσιακό μοντέλο «ήλιος-θάλασσα», η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, η ολοένα αυξανόμενη σημασία των εξατομικευμένων εμπειριών για τους επισκέπτες μας και η μέτρηση της αποδοτικότητας και με ποιοτικούς δείκτες. Είμαστε πεπεισμένοι ότι ο ελληνικός τουρισμός θα λάμψει και πάλι, καθώς η χώρα μας είναι μια ανεξάντλητη πηγή απaráμιλλης ομορφιάς, μοναδικής ποιότητας και αυθεντικής φιλοξενίας.

Γιάννης Ρέτσος: «Είμαστε αισιόδοξοι για το 2022, παρόλες τις μεγάλες προκλήσεις που καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε»

«Ο ελληνικός τουρισμός έχει αποδείξει, μετά από 9 χρόνια δημοσιονομικής κρίσης και 2 χρόνια πανδημίας, ότι προσαρμόζεται στα δεδομένα, διαθέτει αντοχές, αντιδρά άμεσα και στο τέλος βγαίνει νικητής». Ο πρόεδρος του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων Γιάννης Ρέτσος, σε συνέντευξή του στο περιοδικό «Ανάπτυξη», εκφράζει την αισιοδοξία του για τις επιδόσεις του τουρισμού στην περίοδο του καλοκαιριού. Ο κ. Ρέτσος σε σχέση με τον παράγοντα του πολέμου στην Ουκρανία σημείωσε ότι «Αυτό που φαίνεται να υπερικχύει τη φετινή περίοδο, είναι η ανάγκη του κόσμου να ταξιδέψει με μεγαλύτερη ελευθερία, έπειτα από περίπου 2,5 χρόνια περιοριστικών μέτρων για την αντιμετώπιση της πανδημίας και για να επανέλθει σε κανονικότητα».

Ο τουρισμός είναι μια δραστηριότητα που είναι ιδιαίτερα ευαίσθητη σε γεγονότα τα οποία επηρεάζουν την ψυχολογία του ταξιδιώτη, καθώς και σε αλλαγές οικονομικών συνθηκών. Κατά πόσον ο πόλεμος στην Ουκρανία θα επηρεάσει τον τουρισμό;

Το πρώτο διάστημα μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, καταγράφηκε μία τάση ανάσχεσης των κρατήσεων, τόσο προς την Ελλάδα όσο και προς άλλους ανταγωνιστικούς προορισμούς. Επρόκειτο για μία φυσιολογική αντίδραση των εν δυνάμει ταξιδιωτών για την καλοκαιρινή περίοδο, ως συνέπεια των εξελίξεων στην Ουκρανία, που συγκλόνισαν και συνεχίζουν να συγκλονίζουν όλο τον κόσμο. Ωστόσο, στην πορεία ομαλοποιήθηκε η ροή των κρατήσεων από τις βασικές αγορές μας, εκτός βέβαια από τη ρωσική που έχουν επιβληθεί κυρώσεις, οι οποίες επηρεάζουν τις διεθνείς μετακινήσεις των Ρώσων, λόγω της εισβολής. Σε κάθε περίπτωση, αυτό που φαίνεται να υπερικχύει τη φετινή περίοδο, είναι η ανάγκη του κόσμου να ταξιδέψει με μεγαλύτερη ελευθερία, έπειτα από περίπου 2,5 χρόνια περιοριστικών μέτρων

για την αντιμετώπιση της πανδημίας και για να επανέλθει σε κανονικότητα. Είμαστε αισιόδοξοι για το 2022, παρόλες τις μεγάλες προκλήσεις που καλούμαστε, για μια ακόμα φορά, να αντιμετωπίσουμε.

Σύμφωνα με δημοσίευμα της βρετανικής εφημερίδας Guardian, η ανάκαμψη του ελληνικού τουρισμού εξέπληξε ακόμη και τους πιο αισιόδοξους. Η απόφαση να ανοίξει νωρίτερα η τουριστική περίοδος, όπως έγραψε η εφημερίδα, απέδωσε και υπήρξε μεγάλη αύξηση κρατήσεων το Πάσχα. Εκτιμάτε ότι θα έχει ανάλογη συνέχεια αυτή η ανάκαμψη;

Ο ελληνικός τουρισμός έχει αποδείξει, μετά από 9 χρόνια δημοσιονομικής κρίσης και 2 χρόνια πανδημίας, ότι προσαρμόζεται στα δεδομένα, διαθέτει αντοχές, αντιδρά άμεσα και στο τέλος βγαίνει νικητής. Το έγκαιρο άνοιγμα της αγοράς και η αύξηση των διαθέσιμων αεροπορικών θέσεων, είναι ένα ενθαρρυντικό δείγμα για τη συνέχεια. Ιδιαίτερα για την πασχαλινή περίοδο, διατηρήθηκε η αυξητική ροή των αφίξεων από το εξωτερικό, ενώ υπήρξε μεγάλη κινητικότητα και από την εγχώρια αγορά. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι ακόμη δεν είχαν ανοίξει όλες οι επιχειρήσεις, ενώ η κίνηση ανά προορισμό είχε διαφοροποιήσεις. Συνολικά για το 2022, πιστεύουμε ότι ο τουρισμός θα κινηθεί με ακόμη υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης, αξιοποιώντας μεταξύ άλλων το ισχυρό brand του, τις φυσικές ομορφιές της χώρας μας σε συνδυασμό με τις υψηλού επιπέδου τουριστικές υπηρεσίες, τη γαστρονομία, τον πολιτισμό και την ιδιαίτερα θετική υγειονομική εικόνα που διαμορφώθηκε τις 2 χρονιές της πανδημίας στις διεθνείς αγορές. Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να επισημανθεί ότι, πέραν των τουριστικών μεγεθών, υπάρχουν ανοιχτά κρίσιμα ζητήματα για τον ελληνικό τουρισμό, όπως οι βραχυχρόνιες μισθώσεις, τα χωροταξικά και άλλα, τα οποία αν δεν αντιμετωπιστούν, θα τα βρούμε μπροστά μας.

Σύμφωνα με τη μελέτη του ΣΕΤΕ «Ελληνικός Τουρισμός 2030 – Σχέδια Δράσης», το μοντέλο «Ήλιος και Θάλασσα», στο οποίο βασίζεται ο ελληνικός τουρισμός, πρέπει να εμπλουτιστεί. Με ποιους τρόπους μπορεί να γίνει αυτό;

Στη φετινή διοργάνωση του Οικονομικού Φόρουμ των Δελφών, είχαμε την ευκαιρία να παρουσιάσουμε την Εθνική στρατηγική για τον Τουρισμό με ορίζοντα το 2030 και έχουμε ήδη ξεκινήσει την παρουσίασή του ανά περιφέρεια. Οι δύο κύριοι άξονες της Εθνικής Στρατηγικής, είναι η χωρική και χρονική επέκταση του τουρισμού, με ισόρροπο και βιώσιμο τρόπο. Συγκεκριμένα, στους στρατηγικούς στόχους για τον ελληνικό τουρισμό με ορίζοντα το 2030, έχουμε συμπεριλάβει και τη χρονική διεύρυνση, ώστε να μην συγκεντρώνονται όλες οι αφίξεις το ίδιο διάστημα και να απλώνονται μέσα στο έτος, για να μπορέσουν και να μοιραστούν τα έσοδα καλύτερα και να ανταπεξέλθουν οι υφιστάμενες υποδομές. Παράλληλα, έχουμε θέσει και τον στόχο της αύξησης της

μέσης δαπάνης και της διάρκειας παραμονής ανά επισκέπτη, ενώ έχουμε επιχειρήσει να χαρτογραφήσουμε την Ελλάδα με όρους υποδομών, προσφοράς και ζήτησης και στόχο τον προσδιορισμό των κύριων στρατηγικών αξόνων. Όπως προέκυψε από τη μελέτη, η Ελλάδα στο προϊόν «Ήλιος και Θάλασσα» είναι ο τρίτος δημοφιλέστερος προορισμός παγκοσμίως. Τα μερίδια αγοράς στα υπόλοιπα προϊόντα είναι μικρότερα και η θέση της χώρας στην παγκόσμια κατάταξη παρουσιάζει σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης, κάτι το οποίο αποτυπώνεται αναλυτικά στα Σχέδια Δράσης 2030 του ΙΝΣΕΤΕ, με προτεινόμενο σχέδιο ανά περιφέρεια. Η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, η αύξηση της μέσης παραμονής, η έμφαση στην αειφορία, ο ψηφιακός μετασχηματισμός, η ανάπτυξη του MICE τουρισμού, η γαστρονομία, ο πολιτισμός, αποτελούν κύρια σημεία ισόρροπης ανάπτυξης. Παράλληλα, η στοχευμένη προβολή και προώθηση προορισμών στους οποίους αναπτύσσονται τα κύρια και συμπληρωματικά προϊόντα του ελληνικού τουρισμού αποτελεί μία αναγκαία συνθήκη για την επόμενη μέρα - ένα

πεδίο που καλύπτει με επιτυχία η Marketing Greece, μέσα από συνέργειες και συνεργασίες σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο.

Ο τουρισμός έχει σημαντική συμβολή στη διαμόρφωση του ΑΕΠ της ελληνικής οικονομίας. Σύμφωνα με τη μελέτη σας, σε τι πρέπει να δοθεί προτεραιότητα για να δούμε τα πρώτα θετικά αποτελέσματα στον τομέα;

Η μελέτη επικεντρώθηκε στην κομβική σημασία και την ολιστική προσέγγιση του προορισμού, με χαρτογράφηση των 13 Περιφερειών της χώρας, ανάλυση των υποδομών, της προσφοράς και ζήτησης και αξιολόγηση της ελκυστικότητας πόρων και προϊόντων, καθώς και των διεθνών αγορών – στόχων. Επιλέχθηκαν 36 προορισμοί και για κάθε έναν από αυτούς εκπονήθηκε αναλυτικό business plan, η σύνθεση των οποίων αποτελεί το Εθνικό Σχέδιο Δράσης, με εξειδίκευση συνολικά 2.000 δράσεων και χρονικό ορίζοντα το 2030. Από την ωρίμανση και υλοποίηση των εκάστοτε δράσεων σε τοπικό επίπεδο που αναφέρονται στη μελέτη, θα εξαρτηθεί και ο χρονικός ορίζοντας απόδοσης των πρώτων θετικών αποτελεσμάτων για τον τομέα. Εμείς, πέραν των ενημερώσεων που έχουμε κάνει σε κεντρικό επίπεδο, ξεκινήσαμε από την Κρήτη έναν κύκλο επαφών και σε περιφερειακό επίπεδο, προκειμένου να αναπτυχθούν συνεργασίες για την υλοποίηση συγκεκριμένων δράσεων, προς όφελος των προορισμών. Στόχος του ΣΕΤΕ, υπηρετώντας και τον ρόλο του ως Κοινωνικός Εταίρος, είναι μέσα από συζητήσεις και διάλογο με τους τοπικούς φορείς, να εξελιχθεί ακόμα περισσότερο ο τουρισμός στη χώρα μας με τη συνεργασία και άλλων παραγωγικών φορέων. Ο απώτερος στόχος είναι, υπό προϋποθέσεις, τα έσοδα το 2030 να φθάσουν σε 27 δισ. ευρώ, οι επισκέψεις στις Περιφέρειες σε 50 εκατ. και οι διανυκτερεύσεις σε 307 εκατ.

Είναι ασφαλές να πούμε ότι η Αττική θα είναι από τις περιοχές που θα έχουν τη μεγαλύτερη τουριστική ανάπτυξη τα επόμενα χρόνια στη χώρα, δεδομένων και των μεγάλων επενδύσεων υψηλού κόστους σε πολυτελή ξενοδοχεία;

Η διατήρηση του επενδυτικού ενδιαφέροντος, τόσο από εγχώριους όσο και από διεθνείς ομίλους, ακόμη και στα 2 χρόνια της πανδημίας, για τη δημιουργία νέων πολυτελών ξενοδοχείων, τόσο στο κέντρο της Αθήνας όσο και σε άλλα σημεία της Αττικής, οδηγεί πράγματι στην εκτίμηση ότι η πρωτεύουσα θα γνωρίσει έντονη τουριστική ανάπτυξη τα επόμενα χρόνια. Έργα όπως το Ελληνικό, αλλά και μία ενδεχόμενη θετική κατάληξη για τη δημι-

ουργία συνεδριακού κέντρου, θα ενισχύσουν περαιτέρω το τουριστικό προφίλ της Αθήνας και ευρύτερα της Αττικής. Επίσης, η περαιτέρω ανάπτυξη του City Break, η μεγαλύτερη διασύνδεση με τον πολιτισμό και η ανάδειξη της εγγύτητας με τα νησιά του Αργοσαρωνικού, μπορεί να επιφέρουν πολλαπλασιαστικά θετικά αποτελέσματα για τον προορισμό.

Ο τουρισμός ήταν από τους τομείς οικονομικής δραστηριότητας που υπέστησαν τις μεγαλύτερες ζημιές από την πανδημία. Οι «πληγές» στις επιχειρήσεις μπορούν να επουλωθούν από καλές συνεχόμενες τουριστικές χρονιές ή χρειάζεται και κάποια επιπλέον βοήθεια;

Θα πρέπει να διαχωρίσουμε την καλή πορεία του τουρισμού από τα οικονομικά αποτελέσματα των τουριστικών επιχειρήσεων, μετά τις απώλειες που υπέστησαν την τελευταία διετία. Οι επιχειρήσεις έχουν διαφορετικές αντοχές, ανάλογα με τις περιοχές της χώρας στις οποίες δραστηριοποιούνται και είναι βέβαιο ότι μία σειρά συγκυριών θα επηρεάσει τα αποτελέσματά τους. Ως παράδειγμα, θα μπορούσαν να αναφερθούν ο πολύ υψηλός πληθωρισμός, με ότι συνεπάγεται η εξέλιξη αυτή στη λειτουργία των επιχειρήσεων, όπως τις συνεχείς ανατιμήσεις στις πρώτες ύλες, η αύξηση του εργασιακού κόστους και η ενεργειακή κρίση. Ο ΣΕΤΕ, όπως και τα 2 χρόνια της πανδημίας, θα συνεχίσει να καταθέτει ρεαλιστικές προτάσεις για την άμβλυση των επιπτώσεων στις επιχειρήσεις του τουρισμού. Ενδεικτικά, σε βραχυπρόθεσμο επίπεδο, πρέπει να διασφαλιστεί η υιοθέτηση μέτρων οικονομικής στήριξης, ειδικά για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Μεσοπρόθεσμα, πρέπει να υπάρχει στενή εποπτεία για την εφαρμογή των μέτρων ανάκαμψης και την έγκαιρη υλοποίηση των δράσεων που χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Ανάκαμψης. Επίσης, επισημαίνεται η ανάγκη εστίασης και ευαισθητοποίησης σχετικά με τα εργαλεία και τα κονδύλια από την ΕΕ, που υπάρχουν ήδη για τη στήριξη της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης. Μακροπρόθεσμα, όλοι οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να εργαστούν προς ένα κοινό όραμα, ώστε ο τουρισμός να συνεχίσει να λειτουργεί ως πυλώνας για την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική αειφόρο ανάπτυξη, με βάση τα μοναδικά φυσικά, πολιτιστικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά κάθε προορισμού. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να εξασφαλιστεί η συνεχής συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, σε όλα τα στάδια της χάραξης πολιτικής, από τον σχεδιασμό έως την αξιολόγηση. Ειδικότερα, οι εθνικές αρχές πρέπει να ενθαρρύνουν την επαρκή συμμετοχή και την ενίσχυση της ικανότητας των κοινωνικών εταίρων στην επίτευξη των στόχων.

ΕΧΕΙΣ ΕΠΙΛΟΓΗ ΥΠΑΡΧΕΙ ΤΡΟΠΟΣ

**ΠΡΟΛΗΨΗ
ΘΕΡΑΠΕΙΑ
ΜΕΙΩΣΗ ΒΛΑΒΗΣ
ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗ**

1031 ΓΡΑΜΜΗ
ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

OKANA
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ

www.okana.gr

Ελληνικό γιώτινγκ: Ένα ακατέργαστο διαμάντι

Αιχμή του δόρατος για τον τουρισμό και την οικονομία της φιλοξενίας στη χώρα μας θα πρέπει να αποτελέσει το επιχειρηματικό στερέωμα του Σκάφους και της Θαλάσσιας αναψυχής. Αν και η τελευταία τριετία έφερε στο φως πολλά ζητήματα και διαφορετικές όψεις του κλάδου, σημειώνοντας σημαντικά βήματα, βρισκόμαστε ακόμη σε πολύ πρώιμο στάδιο. Απέχουμε πολύ από το να επιστρατεύσουμε ένα μοναδικό στον κόσμο σπλοστάσιο και να εισπράξουμε τα πολλαπλά οφέλη από αυτή τη γόνιμη και αστειρευτή κοιτίδα πλούτου.

Ο θαλάσσιος τουρισμός στην Ελλάδα αποτελεί εν έτει 2022 ένα ακατέργαστο διαμάντι το οποίο αιωρείται, αποσιωπάται ή παραμένει απενεργοποιημένο, αντί να αναδειχθεί και να λάβει τη θέση που του αξίζει, προσφέροντας απλόχερα σπουδαία οφέλη σε πολλούς και διαφορετικούς τομείς της αγοράς. Το γιώτινγκ δεν είναι ένας τομέας του τουρισμού, θα πρέπει να καταστεί βασικός πυλώνας αφού τροφοδοτεί πολλούς και διαφορετικούς κλάδους της οικονομίας. Τα σκάφη αναψυχής αποτελούν τα πιο αποδοτικά οχήματα για την ανάδειξη και προβολή της χώρας, αφού προσεγγίζουν μοναδικά σημεία της ελληνικής πολυνησίας και ακτογραμμής, και μεταφέρουν υψηλού επιπέδου επισκέπτες με ισχυρή αγοραστική δύναμη και μεγάλη εμβέλεια, και, τρόπον τινά, γίνονται οι ίδιοι φορείς προβολής και διαφήμισης της Ελλάδας.

Το επιχειρηματικό στερέωμα του γιώτινγκ είναι ένα πολυδιάστατο επαγγελματικό πεδίο, που προσφέρει πολλές ευκαιρίες και έχει άπειρες δυνατότητες. Είναι απόλυτα συνυφασμένο με τη στρατηγική για την προσέλκυση ποιοτικού τουρισμού στη χώρα μας. Από τη μεριά μας, πασχίζουμε να καταστεί σαφές ότι η Ελληνική Επιχειρηματική Σκηνή του γιώτινγκ και της θαλάσσιας αναψυχής είναι από τις πιο δραστήριες και σημαντικές παγκοσμίως. Θα πρέπει όλοι μαζί να το φωτίσουμε και δημιουργήσουμε μια αφετηρία για μια νέα εποχή αλληλεπίδρασης με το σύνολο του επιχειρηματικού κόσμου. Να γεφυρώσουμε τη στεριά με τη θάλασσα. Να σηματοδοτήσουμε την αρχή για έναν εποικοδομητικό διάλογο με την Πολιτεία, ώστε να γίνει καθημερινότητα ότι τα Σκάφη Αναψυχής δεν είναι εχθροί, είναι αυτόνομες επι-

χειρήσεις, όπως και τα ξενοδοχεία, και να μετασχηματιστούν στη συνείδηση του μέσου Έλληνα ως ένας πόλος δημιουργίας πλούτου, ανάπτυξης για όλους και βεβαίως εργασιακών ευκαιριών.

Το ελληνικό γιώτινγκ

Σήμερα, το ελληνικό γιώτινγκ είναι από τους πιο δραστήριους και σημαντικούς τομείς σε διεθνές επίπεδο. Είμαστε ιδιαίτερα δημοφιλείς στο εξωτερικό. Πρόκειται για έναν κλάδο με εξαγωγική δραστηριότητα, εξωστρέφεια, διεθνές δίκτυο ανωτάτου προφίλ και σημαντική τοποθέτηση. Η συντριπτική πλειοψηφία ναυλωτών, επενδυτών αποτελείται από ξένους υψηλού εισοδηματικού επιπέδου. Εκτός από τη συμβολή στην οικονομία που καταγράφεται με αυξητικές τάσεις, η θαλάσσια αναψυχή και η εκμετάλλευση σκάφους διαθέτουν μοναδικά πλεονεκτήματα:

- I. Το τουριστικό προϊόν πωλείται στο εξωτερικό και καταναλώνεται στο εσωτερικό με πολλαπλάσια οφέλη σε σχέση με οτιδήποτε άλλο - ξενοδοχείο ή κρουαζιέρα.
- II. Οι ξένοι επισκέπτες-ναυλωτές (από αστέρες Hollywood, οδηγούς F1, επιφανείς επιχειρηματίες - opinion makers) γίνονται οι ίδιοι φορείς προβολής στον δικό τους αντίστοιχο κύκλο ή δημιουργούν την πιο αποδοτική διαφήμιση για το μεγαλείο της ελληνικής πολυνησίας και της χώρας, γενικότερα.
- III. Ενισχύουν, καλλιεργούν τον ποιοτικό τουρισμό καθώς απευθύνονται σε υψηλού επιπέδου επισκέπτες, και αποτελούν το μοναδικό όχημα με το οποίο προσφέρεται η δυνατότητα να βιώσει ο επισκέπτης τον επίγειο παράδεισο στα ελληνικά πελάγη και νησιά.
- IV. Τροφοδοτούν πολλές και διαφορετικές αγορές - κάποιες φαινομενικά μη συνδεδεμένες, ωστόσο οι κλάδοι της τροφοδοσίας, των hi end υπηρεσιών, των κοσμημάτων ευνοούνται σε μεγάλα ποσοστά.

Ενημέρωση & απενοχοποίηση

Είμαι βέβαιος ότι διαθέτουμε όλα τα συστατικά για να γίνουμε πρωταγωνιστές παγκοσμίως, όμως, απαιτείται σύμπνοια και ενημέρωση σε όλα τα επίπεδα. Είναι ση-

μαντικό ότι πέραν των παραδοσιακών χωρών όπως η Γαλλία, η Ιταλία, η Κροατία -η οποία είχε ένα στρατηγικό σχέδιο ώστε να μπει στον χάρτη με πολλές επιδοτήσεις, ελαφρύνσεις, κίνητρα κλπ.- εισέρχονται στον χάρτη χώρες όπως είναι η Τουρκία, η Ταϊλάνδη, η Καμπότζη, η Ινδονησία, που υπολείπονται κατά πολύ της χώρας μας σε υπηρεσίες και τεχνογνωσία και φυσική ομορφιά, έχουν ασταθές και απρόβλεπτο κλίμα με ακραία φαινόμενα, όμως, με το κατάλληλο λανσάρισμα και μάρκετινγκ έχουν καταφέρει να πλασαριστούν στον χάρτη του θαλάσσιου τουρισμού.

Για όλα τα παραπάνω, θεωρώ ότι απαραίτητη προϋπόθεση και αφετηρία είναι να φέρουμε την ελληνική κοινωνία πιο κοντά νοητικά στην έννοια Σκάφος Αναψυχής. Να απενοχοποιήσουμε την έννοια «Σκάφος», «Κότερο», «Yacht», «Super Yacht». Να φρενάρουμε την ιδεοληψία ότι τα σκάφη ταυτίζονται με μια απρόσωπη ελίτ ή αποτελούν μέσα παραβατικότητας και παραοικονομίας. Απεναντίας, είναι μέσα δημιουργίας, ψυχαγωγίας, οικο-

νομίας, πλούτου για το σύνολο. Είναι η πύλη και το κατ'εξοχήν όχημα για τον ποιοτικό τουρισμό, με οφέλη που φτάνουν έως τα πιο απομακρυσμένα χωριά. Μια γόνιμη πλατφόρμα ανάπτυξης, που αν την καλλιεργήσουμε σωστά, θα επιστραφούν πολύτιμοι καρποί. Ένα δραστήριο οικοσύστημα γύρω από την κατασκευή, ναυπήγηση, συντήρηση, επισκευή, εκμετάλλευση.

Ενδεικτικά, παραθέτω τη συνολική συμβολή μαρινών και του γιώτινγκ, που μέσω της άμεσης και έμμεσης συνεισφοράς τους συνολικά συμβάλουν με:

793.435 Τουριστικές Αφίξεις αλλοδαπών τουριστών
1,23 δισ.€ στην Οικονομία
1,41% στο ΑΕΠ
43.626 θέσεις στην Τουριστική Απασχόληση
3,66 δισ.€ στις Επενδύσεις
1,94 δισ.€ στην Περιφερειακή Ανάπτυξη

[πηγή ΕΜΑΕ]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Του Νίκου Φιλιππίδη

Αντοχές μεγαλύτερες των εκτιμώμενων δείχνει η ελληνική οικονομία

«Καράβι» ανθεκτικό στις «θύελλες» αποδεικνύεται η ελληνική οικονομία. Μπορεί οι νέες αναθεωρημένες προοπτικές ανάπτυξης για την τρέχουσα χρονιά να είναι πλέον μειωμένες κατά τουλάχιστον μιάμιση μονάδες μεν, αλλά παραμένουν υψηλότερες από ό,τι στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες. Οι άμεσες επιπτώσεις δείχνουν, επίσης, μικρότερες από αυτές που υφίστανται άλλες χώρες. Οι δε εκτιμήσεις για το μέλλον εμφανίζονται καλύτερες.

Είναι χαρακτηριστικό ότι για την ώρα, αν και η εξάρτηση από τις εισαγωγές προϊόντων ενέργειας από τη Ρωσία υπερβαίνει κατά πολύ τον μέσο όρο της ΕΕ-27 (46,5%, έναντι 24,4%) και ο πληθωρισμός εκτοξεύθηκε μέσα σε ένα δίμηνο στις αρχές του 2022, η αβεβαιότητα όπως μετρίεται σε ευρωπαϊκό επίπεδο αυξήθηκε πιο ήπια από άλλες χώρες.

Οι ευνοϊκές προοπτικές του τομέα των υπηρεσιών, δηλαδή του τουρισμού, κάνουν το «θαύμα» τους. Είναι εντυπωσιακό πραγματικά για μια χώρα με τόσα προβλήματα -την ίδια στιγμή με τόσο ρηχή οικονομία- ένας κλάδος να μπορεί να κάνει τη διαφορά. Κι όμως, έχουμε συμπληρώσει πάνω από δύο μήνες πολεμικών επιχειρήσεων στην Ουκρανία και το τουριστικό ρεύμα προς την Ελλάδα όχι μόνο δεν υποχωρεί αλλά δείχνει να αυξάνεται. Δημοσίως οι άνθρωποι του τουρισμού μιλάνε για μεγέθη αντίστοιχα της καλύτερης χρονιάς για την Ελλάδα, του 2019. Ανεπίσημα, πιστεύουν με στοιχεία ότι θα πάμε καλύτερα. Θα σπάσουμε κάθε ρεκόρ από πλευράς εισπράξεων.

Υπάρχουν και άλλοι λόγοι που υποστηρίζουν γιατί το «καράβι» αντέχει στη «θύελλα». Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος σημείωσε πτώση, στις 24 από τις 27 χώρες της ΕΕ, μεταξύ Ιανουαρίου και Μαρτίου 2022. Παντού η ζημιά ήταν μεγάλη τόσο για την καταναλωτική όσο και για τη βιομηχανική εμπιστοσύνη.

Στην Ελλάδα, ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος διαμορφώθηκε τον Μάρτιο και τον Απρίλιο λίγο πιο κάτω από ό,τι ήταν λίγους μήνες πριν, που ήταν οι υψηλότερες τιμές από τον Δεκέμβριο του 2000. Δηλαδή το κλίμα κινείται πτωτικά όπως παντού, αλλά παρέμεινε κοντά στα υψηλότερα επίπεδα από την εποχή που μπήκαμε στο ευρώ.

Αυτή που ανησυχεί είναι η πτώση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης, κατά 7 μονάδες, καθώς επανήλθε περίπου στο επίπεδο του Αυγούστου του 2017, δηλαδή στην καρδιά εφαρμογής του τρίτου μνημονίου.

Για να το αντιμετωπίσει η κυβέρνηση, επίσπευσε την αύξηση του κατώτατου μισθού εφαρμόζοντάς την από την 1η Μαΐου. Ο κατώτατος μισθός στην Ελλάδα αυξήθηκε κατά 50 ευρώ, στα 713 ευρώ μηνιαίως. Μια άλλη μείωση, κατά 0,5% στις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης, θα τεθεί σε ισχύ από την 1η Ιουνίου, ανεβάζοντας τη συνολική μείωση σε 4,4 ποσοστιαίες μονάδες, ενισχύοντας περαιτέρω το διαθέσιμο εισόδημα.

Το μεσοπρόθεσμο

Όλες οι προαναφερθείσες εξελίξεις και το αρνητικό κλίμα δεν πτόησαν τη Standard & Poors. Παρά τη ρωσι-

κή εισβολή στην Ουκρανία, τις αυξανόμενες τιμές της ενέργειας και τον παγκόσμιο πληθωρισμό, προχώρησε στην αναβάθμιση της ελληνικής οικονομίας, φέρνοντας την αξιολόγησή της κατά μία βαθμίδα λιγότερο από την επενδυτική βαθμίδα. Ο στόχος της κυβέρνησης είναι να πετύχει την επιστροφή στην επενδυτική βαθμίδα το 2023.

Το σκηνικό που διαμορφώνεται και επιβαρύνεται κυρίως από την ενεργειακή κρίση, οδήγησε την κυβέρνηση, στο νέο επικαιροποιημένο μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό σχέδιο που συνέταξε, να προβλέπει αύξηση του ΑΕΠ 3,1% το 2022 έναντι 4,5% προηγουμένως και 4,8% το 2023. Η πρόβλεψη για την ανάπτυξη του ΑΕΠ για το 2022 βασίζεται σε μια υπόθεση ότι οι τουριστικές εισπράξεις ανέρχονται στο 80% του επιπέδου του 2019 και ότι τα κονδύλια του Ταμείου Ανάκαμψης θα συνεισφέρουν 1,9 μονάδες στο ΑΕΠ.

Όλα τα παραπάνω, παρά τις δυσκολίες δείχνουν ότι το μομέντουμ, δηλαδή ότι βρισκόμαστε στην αρχή μια δεκαετούς πορείας ανάπτυξης, δε χάθηκε ακόμα. Δε σημαίνει προφανώς ότι δεν μπορεί να χαθεί. Αν δε λήξει γρήγορα ο πόλεμος και δε βρεθεί ένας τρόπος να απομονωθούν οι επιπτώσεις του στην ενέργεια, όπως φαίνεται ότι γίνεται σε άλλους τομείς, τότε η ήπια πτωτική τάση που εκδηλώνεται μπορεί να λάβει οξύτερες διαστάσεις. Αλλά για την ώρα έχουμε ελάχιστα παρεκκλίνει από το σημείο που βρισκόμασταν ως χώρα και ως προοπτική της ελληνικής οικονομίας από ό,τι στις αρχές του περασμένου φθινοπώρου.

Ταμείο Ανάκαμψης: «Ένεση» ρευστότητας στις επιχειρήσεις για μεγάλες επενδύσεις

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον δείχνουν οι επιχειρήσεις προκειμένου να λάβουν φθνή ρευστότητα μέσω δανείων που χορηγεί το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Κονδύλια που αναμένεται να αξιοποιήσουν επιχειρήσεις από δυναμικούς κλάδους της Οικονομίας, της Βιομηχανίας, της Μεταποίησης, του Τουρισμού, της Ενέργειας, της Ναυτιλίας και του Real Estate για την υλοποίηση σημαντικών επενδύσεων. Πρόκειται για χαμηλότοκα δάνεια, με τις επιχειρήσεις να μπορούν να διεκδικήσουν ποσά έως και για το 50% της επιλέξιμης δαπάνης και παράλληλα μπορούν να λάβουν το 30% με δανεισμό από τις τράπεζες, με το υπόλοιπο 20% να συμπληρώνεται με ίδια κεφάλαια. Ήδη η χώρα μας έχει λάβει την πρώτη δόση ύψους 3,6 δισ. ευρώ και μέχρι το τέλος του χρόνου το υπουργείο Οικονομικών θα επιχειρήσει να διεκδικήσει άλλες δύο δόσεις από το Ταμείο Ανάκαμψης, συνολικού ύψους 5 δισ. ευρώ. Μάλιστα, στην επιτάχυνση της χορήγησης δανείων θα βοηθήσει και η λειτουργία του Μητρώου Αξιολογητών για τα δάνεια, που ξεκίνησε πρόσφατα από το υπουργείο Οικονομικών. Σημειώνεται ότι οι συμμετέχοντες στο Μητρώο θα αναλάβουν την αξιολόγηση των επενδυτικών σχεδίων για τα οποία αιτείται χρηματοδότηση από τα δανειακά κεφάλαια του Ταμείου Ανάκαμψης. Η επιλογή τους, από τα συμμετέχοντα στο «Ελλάδα 2.0» πιστωτικά ιδρύματα, γίνεται μέσω ηλεκτρονικής κλήρωσης.

Πώς θα διατεθούν τα κεφάλαια

Ειδικότερα, απόφαση του αναπληρωτή υπουργού Οικονομικών Θεόδωρου Σκυλακάκη καθορίζει τη διαδικασία διάθεσης κεφαλαίων στα πιστωτικά ιδρύματα, τους

όρους και τις προϋποθέσεις της διαδικασίας χορήγησης των δανείων στις επιχειρήσεις, την εξειδίκευση των κριτηρίων και του τρόπου ελέγχου της επιλεξιμότητας των επενδύσεων που χρηματοδοτούνται με πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης και τον ορισμό της διαδικασίας, των όρων και των κριτηρίων ανάθεσης σε αξιολογητές των επιλεξιμοτήτων των επενδυτικών σχεδίων.

Η διάθεση των κεφαλαίων σε πιστωτικά ιδρύματα πραγματοποιείται κατόπιν επιλογής τους, μετά από τη δημοσίευση δημόσιας πρόσκλησης, που εκδίδεται από τον αρμόδιο για την Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Ταμείου Ανάκαμψης. Τα δάνεια θα καλύπτουν κατ' ανώτατο όριο ποσοστό ύψους 50% του συνολικού επιλέξιμου επενδυτικού κόστους των χρηματοδοτούμενων επενδύσεων, ενώ η ιδιωτική συμμετοχή των επιχειρήσεων θα καλύψει, κατ' ελάχιστον, ποσοστό ύψους 20% του συνολικού επιλέξιμου επενδυτικού κόστους.

Η ίδια συμμετοχή δύναται να καλύπτεται με κεφάλαια από τα ίδια χρηματικά διαθέσιμα ή και δάνεια μειωμένης εξοφλητικής προτεραιότητας που λαμβάνει ο φορέας του επενδυτικού σχεδίου από τους μετόχους ή εταιρούς ή άλλες εταιρείες συνδεδεμένες με τον φορέα του επενδυτικού σχεδίου, καθώς και με εισφορά σε είδος που συνδέεται ευθέως με την επιλέξιμη επένδυση, αποτιμάται σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις και δεν μπορεί να υπερβαίνει το 10% του επιλέξιμου επενδυτικού κόστους. Ποσοστό ύψους τουλάχιστον 30% του συνολικού επιλέξιμου επενδυτικού κόστους θα καλυφθεί μέσω δανείου από τα πιστωτικά ιδρύματα.

Τα πιστωτικά ιδρύματα που επιθυμούν να χρησιμοποιήσουν ίδια κεφάλαια από κοινού με κεφάλαια του Ταμεί-

ου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας με σκοπό την παροχή πιστώσεων με ευνοϊκούς όρους σε επιχειρήσεις, υποβάλλουν αίτηση προς την Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Ταμείου Ανάκαμψης. Η εκταμίευση των διαθέσιμων κεφαλαίων για την υλοποίηση των επιλέξιμων επενδύσεων θα πρέπει να ολοκληρωθεί έως τις 26 Αυγούστου 2026. Σε περίπτωση εξάντλησης των διαθέσιμων πόρων, η Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Ταμείου Ανάκαμψης προβαίνει σε σχετική δημοσίευση, στην επίσημη ιστοσελίδα της.

Σημειώνεται ότι δεν επιτρέπεται η χρήση των πόρων των δανείων από το Ταμείο Ανάκαμψης για την αναχρηματοδότηση δανείων. Επιτρέπεται η χρηματοδότηση δανείων διασύνδεσης (bridge loans) συνδεδεμένων με επιλέξιμη επένδυση, υπό την προϋπόθεση ότι πρώτον το δάνειο διασύνδεσης έχει συναφθεί μετά την υποβολή της αίτησης για τη χορήγηση του δανείου από το Ταμείο Ανάκαμψης και δεύτερον η επένδυση έχει ελεγχθεί και κριθεί ως επιλέξιμη.

Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι ευρωπαϊκοί χρηματοπιστωτικοί θεσμοί διοχετεύουν, κατ' ελάχιστον, ποσοστό ίσο με το 38,5% των διαθέσιμων πόρων των δανείων του Ταμείου σε επιλέξιμες δράσεις που εμπίπτουν στην Πράσινη Μετάβαση και 20,8% σε επιλέξιμες δράσεις που εμπίπτουν στην Ψηφιακή Μετάβαση.

Το χρονοδιάγραμμα

Αξίζει να σημειωθεί ότι η χώρα μας θα επιχειρήσει να διεκδικήσει μέχρι το τέλος του χρόνου άλλες δύο δό-

σεις συνολικού ύψους 5 δισ. ευρώ, αφού πρώτα, όμως, εκπληρώσει 70 ορόσημα.

Η πρώτη δόση ύψους 1,97 δισ. ευρώ θα συνδέεται με 25 ορόσημα, τα οποία θα πρέπει να ολοκληρωθούν μέχρι και το τέλος Ιουνίου, οπότε και αναμένεται να γίνει η αίτηση πληρωμής. Μέχρι και το τέλος Δεκεμβρίου θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί τα 45 ορόσημα για την τρίτη δόση από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, για να μπορέσει η χώρα μας να λάβει δόση συνολικού ύψους 3,09 δισ. ευρώ, η οποία θα απαρτίζεται από επιχορηγήσεις ύψους 1,97 δισ. ευρώ και δάνεια ύψους 1,12 δισ. ευρώ. Στην περίπτωση που η αίτηση γίνει μέχρι και το τέλος του χρόνου, τότε η χώρα μας θα λάβει τα χρήματα στο τέλος του πρώτου τετραμήνου του 2023. Σημειώνεται ότι, μεταξύ άλλων, τα ορόσημα που είναι προγραμματισμένα να υλοποιηθούν για τη δεύτερη δόση από το Ταμείο Ανάκαμψης αφορούν το σχέδιο επιτάχυνσης της υλοποίησης των δημόσιων επενδύσεων, της βελτίωσης και του πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις αλλά και την εκκίνηση του σχεδιασμού ενός συστήματος μπόνους για ειδικές θέσεις. Πρόκειται για την έναρξη της καταβολής ενός μπόνους επίδοσης για τους υπαλλήλους που διαχειρίζονται τομείς του Ταμείου Ανάκαμψης.

Επίσης, πρόκειται για ορόσημα που αφορούν μεταρρυθμίσεις για τουριστικούς λιμένες, εκσυγχρονισμό και αναβάθμιση του ελληνικού συστήματος αναβάθμισης δεξιοτήτων και επανειδίκευσης, καθώς επίσης, την κωδικοποίηση και την απλούστευση της φορολογικής νομοθεσίας.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Της Νικολέτας Μακρή

Το ημερολόγιο των συναυλιών του καλοκαιριού

Μεγάλα ονόματα από τον χώρο της μουσικής επιφυλάσσει το φετινό καλοκαίρι στις συναυλίες της Αθήνας. Το αθηναϊκό κοινό σε μια διαδικασία μουσικής επανεκκίνησης, μετά από δύο χρόνια περιορισμών λόγω Covid, θα χαρεί τους αγαπημένους του καλλιτέχνες.

Nick Mason

Τεχνόπολη

Σάββατο 4 Ιουνίου

Ο εμβληματικός ντράμερ των Pink Floyd αναμένεται να παρουσιάσει δύο φαντασμαγορικά οπτικοακουστικά shows.

Evanescence

Θέατρο Πέτρας

Κυριακή 5 Ιουνίου

Το συγκρότημα της Amy Lee επιστρέφει για μια μοναδική συναυλία.

Πυξ Λαξ

Τεχνόπολη

Σάββατο 11 Ιουνίου

Η ζωή επιστρέφει στην κανονικότητά της και οι Πυξ Λαξ έρχονται να μας θυμίσουν τις παλιές μας συνήθειες και τη σημασία της μουσικής.

Μαρινέλλα - Νατάσα Θεοδωρίδου

Κατράκειο Θέατρο Νίκαιας

Τετάρτη 15 Ιουνίου

Η Μαρινέλλα και η Νατάσα Θεοδωρίδου ενώνουν τις φωνές τους, σε 5 μοναδικές συναυλίες.

Nick Cave & The Bad Seeds

Release Athens

Πλατεία Νερού

Τετάρτη 15 Ιουνίου

Το Release Athens υποδέχεται τους θρυλικούς Nick Cave & The Bad Seeds, στο πλαίσιο της πρώτης περιοδείας τους μετά από τέσσερα ολόκληρα χρόνια.

Δημήτρης Παπαδημητρίου

«Έξω από το κάδρο»

Ηρώδειο

Πέμπτη 16 Ιουνίου

Ο Δημήτρης Παπαδημητρίου παρουσιάζει μια αντιπροσωπευτική επιλογή τραγουδιών από το σύνολο του έργου του, μεγάλες επιτυχίες αλλά και κρυμμένα διαμάντια που μας καλεί να γνωρίσουμε.

Γιώργος Νταλάρας

Αφιέρωμα στον Απόστολο Καλδάρα με την

Εστουδιαντίνα Νέας Ιωνίας

Ηρώδειο

Σάββατο 18 Ιουνίου

Ο σπουδαίος ερμηνευτής αποτίνει φόρο τιμής στον μεγάλο λαϊκό συνθέτη και δάσκαλό του, Απόστολο Καλδάρα, διατρέχοντας το έργο του μέσα από τραγούδια-σταθμούς.

Patti Smith

Ηρώδειο

25 Ιουνίου

Η ιέρεια του πανκ έρχεται στο Ωδείο Ηρώδου Αττικού για μια μοναδική συναυλία

Muse

Eject Festival 2022

ΟΑΚΑ Open Air

Τετάρτη 29 Ιουνίου

Οι Βρετανοί super stars της ροκ μουσικής θα είναι οι headliners του EJEKT Festival 2022

Iggy Pop, Liam Gallagher

Release Athens 2022

Πλατεία Νερού

Σάββατο 2 Ιουλίου

Ο Iggy Pop, μοναδικός και ασύγκριτος, επιστρέφει για να μας χαρίσει ένα greatest hits show γεμάτο από τη δική του αστείρευτη ενέργεια. Ο Liam Gallagher, φωνή και ψυχή των Oasis, έρχεται στην Ελλάδα ακριβώς τη στιγμή που η solo καριέρα του απογειώνεται.

Μαρία Φαραντούρη
Αφιέρωμα στον Μίκη Θεοδωράκη
Ηρώδειο
Δευτέρα 4 Ιουλίου

Το Φεστιβάλ Αθηνών Επιδαύρου και η Μαρία Φαραντούρη προσκαλούν το κοινό σε μια κατασκευαστική μουσική βραδιά, αφιερωμένη στη μνήμη και την πολύτιμη παρακαταθήκη του Μίκη.

Οι Scorpions
Συναντούν τον Alice Cooper
ΟΑΚΑ

Τετάρτη 6 Ιουλίου

Η ροκ συνάντηση της χρονιάς είναι γεγονός. Scorpions - Alice Cooper! Δύο σπουδαίες ροκ συναυλίες σε μια βραδιά που θα θυμόμαστε για πάντα!

Νίκος Πορτοκάλογλου
Γιορτάζει 40 χρόνια
Ηρώδειο

Παρασκευή 8 Ιουλίου

Η καλλιτεχνική πορεία του κορυφαίου Έλληνα τραγουδοποιού μέσα από τα σημαντικότερα τραγούδια του, με αφιέρωση την εμφάνισή του ως ιδρυτικό μέλος των Φατμέ το 1982 έως και τη σημερινή του ενεργή παρουσία και προσφορά στη μουσική δημιουργία

Whitesnake
Τεχνόπολη
Σάββατο 9 Ιουλίου

Οι θρυλικοί βασιλιάδες του rock 'n roll Whitesnake έρχονται στην Ελλάδα για μία και μοναδική αποχαιρετιστήρια συναυλία

Laurie Anderson
Ηρώδειο
Κυριακή 10 Ιουλίου

Πρωτοποριακή περφόρμερ, ποιήτρια, τραγουδίστρια και μουσικός, η Laurie Anderson με την πληθωρική ενέργειά της, γλιστράει επιδέξια ανάμεσα στα μουσικά είδη.

Judas Priest
Release Athens 2020:
Κλειστό Φαλήρου (Tae Kwon Do)
Παρασκευή 15 Ιουλίου

Οι «metal gods» φέρνουν και στην Αθήνα το πιο εντυπωσιακό show τους σε μια ανεπανάληπτη βραδιά γεμάτη από greatest hits, γιορτάζοντας τα 50 χρόνια στην κορυφή του σκληρού ήχου!

Placebo
Τεχνόπολη
Πέμπτη 21 Ιουλίου

Μετά την πρώτη τους εμφάνιση στην Ελλάδα στο Rockwave Festival του 1999, οι Placebo έχουν μοιραστεί κι άλλες αξέχαστες εμφανίσεις με το ελληνικό κοινό.

Τώρα, το συγκρότημα επιστρέφει στην Ελλάδα στις 20 Ιουλίου στο Θέατρο Γης στη Θεσσαλονίκη και 21 Ιουλίου στην Αθήνα στην Τεχνόπολη Δήμου Αθηναίων σε μία πολύ ξεχωριστή Rockwave Night.

Calexico
Τεχνόπολη
Πέμπτη 28 Ιουλίου

Οι Calexico δεν ξεχνούν τους πιστούς τους φίλους. Ξανά στην Τεχνόπολη μετά από 22 ολόκληρα χρόνια!

Γιάννης Πάριος
Κατράκειο Θέατρο Νίκαιας
Παρασκευή 2 Σεπτεμβρίου

Ο Γιάννης Πάριος επιστρέφει στο Κατράκειο θέατρο προκειμένου να συναντήσει ξανά τους θαυμαστές του και να τους προσφέρει τον καλύτερο εαυτό του.

Madrugada
Στο Καλλιμάρμαρο
Σάββατο 24 Σεπτεμβρίου

«Madrugada και Ελλάδα, ένα είδος ερωτικής σχέσης...» («Madrugada and Greece, it's kind of a love affair...»), ομολόγησε ο front man του συγκροτήματος Sivert Høyem μετά τις ανεπανάληπτες εμφανίσεις τους στην Ελλάδα την άνοιξη του 2019.

Του Σταύρου Βαρδαλά

Πεδίο εφαρμογής και ποσοστά ενισχύσεων του νέου αναπτυξιακού νόμου (Μέρος Α΄)

Ο νέος αναπτυξιακός Νόμος 4887/2022 (ΦΕΚ Α΄ 16/04.02.2022), με τον τίτλο «Αναπτυξιακός Νόμος - Ελλάδα Ισχυρή Ανάπτυξη», στο δεύτερο κεφάλαιο αναφέρεται στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεών του και ορίζει τα ακόλουθα:

Στο άρθρο 5 προσδιορίζονται τα υπαγόμενα επενδυτικά σχέδια: Στα καθεστώτα ενισχύσεων του παρόντος υπάγονται επενδυτικά σχέδια όλων των τομέων της οικονομίας, με την επιφύλαξη των οριζόμενων στο Παράρτημα Α΄ «Υπαγόμενα και εξαιρούμενα επενδυτικά σχέδια», όπου συνοπτικά αναφέρεται ότι δεν υπάγονται στα καθεστώτα ενισχύσεων του παρόντος νόμου επενδυτικά σχέδια:

Με βάση τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 651/2014, στον τομέα του χάλυβα, όπως ορίζεται στο στοιχείο 43 του άρθρου 2 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 651/2014 κατά κατηγορία, στον τομέα των συνθετικών ινών, όπως ορίζεται στο στοιχείο 44 του άρθρου 2 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 651/2014, κατά κατηγορία, στον τομέα του άνθρακα, όπως ο άνθρακας ορίζεται στο στοιχείο 13 του άρθρου 2 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 651/2014, σχετικά με κρατικές ενισχύσεις προς τη βιομηχανία άνθρακα, στον τομέα της ναυπηγίας, στον τομέα παραγωγής, διανομής και υποδομών ενέργειας, με την επιφύλαξη της περ. α΄ της παρ. 4, στον τομέα μεταφορών (και της συναφούς υποδομής), όπως ορίζεται στο στοιχείο 45 του άρθρου 2 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 651/2014, κατά κατηγορία,

ρία. Με βάση την «Εθνική Ονοματολογία Οικονομικών Δραστηριοτήτων - Κωδικ. Αριθμοί Δραστηριότητας 2008» [υπό στοιχεία 1100330/1954/ΔΜ/2008 απόφαση του Υφυπουργού Οικονομίας και Οικονομικών (Β' 2149) και Εγκ./Πολ. 1133/2008], και με την επιφύλαξη των άρθρων 52 έως 58: Δασκοκομία και Υλοτομία, εξόρυξη άνθρακα και λιγνίτη, άντληση αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου, υποστηρικτικές δραστηριότητες για την άντληση πετρελαίου και φυσικού αερίου, υποστηρικτικές υπηρεσίες για την εξαγωγή λιθάνθρακα και εν γένει όποια δραστηριότητα σχετίζεται με τον τομέα του άνθρακα και του χάλυβα, συλλογή, επεξεργασία και παροχή νερού εκτός των υπηρεσιών αφαλάτωσης θαλασσινού νερού αποκλειστικά με χρήση Α.Π.Ε, κατασκευές κτιρίων, έργα πολιτικού μηχανικού κλπ., δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης, δραστηριότητες χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών κλπ., νομικές και λογιστικές δραστηριότητες, αρχιτεκτονικές δραστηριότητες και δραστηριότητες μηχανικών, δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδίων και υπηρεσιών κρατήσεων και συναφείς δραστηριότητες κλπ., εκπαίδευση, δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας, εξαιρούμενων των επενδυτικών σχεδίων τουρισμού υγείας και ιατρικού τουρισμού, με την επιφύλαξη της περ. ε) της παρ. 4, κλπ., αθλητικές δραστηριότητες και δραστηριότητες διασκέδασης και ψυχαγωγίας, με την επιφύλαξη της υποπερ. ζζ' της περ. γ' και της περ. στ' της παρ. 4 κλπ.

Στον τομέα του τουρισμού, κατ' εξαίρεση υπάγονται στα καθεστώτα ενισχύσεων επενδυτικά σχέδια: Ίδρυσης ή επέκτασης ξενοδοχειακών μονάδων τεσσάρων (4) τουλάχιστον αστέρων, εκσυγχρονισμού ολοκληρω-

μένης μορφής ξενοδοχειακών μονάδων που ανήκουν ή αναβαθμίζονται σε κατηγορία τριών (3) τουλάχιστον αστέρων, αφού παρέλθει πενταετία από την έναρξη λειτουργίας της μονάδας ή από την ημερομηνία ολοκλήρωσης της προηγούμενης επένδυσης εκσυγχρονισμού ολοκληρωμένης μορφής της μονάδας, καθώς και εκσυγχρονισμού μη κύριων τουριστικών καταλυμάτων, εφόσον αναβαθμίζονται σε κατηγορία τριών (3) τουλάχιστον αστέρων, επέκτασης και εκσυγχρονισμού ολοκληρωμένης μορφής ξενοδοχειακών μονάδων που έχουν διακόψει τη λειτουργία τους, με την προϋπόθεση ότι στο διάστημα διακοπής δεν έχει γίνει αλλαγή χρήσης του κτιρίου και ότι, μέσω της επέκτασης ή του εκσυγχρονισμού ολοκληρωμένης μορφής, αναβαθμίζονται σε κατηγορία τεσσάρων (4) τουλάχιστον αστέρων, ίδρυσης, επέκτασης και εκσυγχρονισμού ολοκληρωμένης μορφής Τουριστικών Οργανωμένων Κατασκηνώσεων (camping), τα οποία ανήκουν ή αναβαθμίζονται σε κατηγορία τριών (3) τουλάχιστον αστέρων και glamping κλπ.

Στον τομέα της ανθρώπινης υγείας και της κοινωνικής μέριμνας, κατ' εξαίρεση ενισχύονται τα επενδυτικά σχέδια για τη δημιουργία κέντρων αποθεραπείας και αποκατάστασης, όπως αυτά καθορίζονται με το άρθρο 10 του ν. 2072/1992 (Α'125) και επενδυτικά σχέδια για την παροχή Στέγης Υποστηριζόμενης Διαβίωσης Ατόμων με Αναπηρία, σύμφωνα με το άρθρο 30 του ίδιου νόμου. Ομοίως, κατ' εξαίρεση ενισχύονται τα επενδυτικά σχέδια για την παροχή υπηρεσιών οίκων ευγηρίας - ΚΑΔ 87.30.11.01.

Στον τομέα των αθλητικών δραστηριοτήτων και δραστηριοτήτων διασκέδασης και ψυχαγωγίας κατ' εξαίρεση

ενισχύονται οι κωδικοί αριθμοί δραστηριότητας (ΚΑΔ) του ΚΑΔ 93. Στον τομέα διαχείρισης ακίνητης περιουσίας κατ' εξαίρεση ενισχύονται τα επενδυτικά σχέδια του Κ.Α.Δ. 68.32.13.00 για επιχειρήσεις ανάπτυξης και διαχείρισης Ο.Υ.Μ.Ε.Δ., εφόσον αυτά αφορούν σε ίδρυση ή επέκταση και υλοποιούνται σε έκταση άνω των τριακοσίων (300) στρεμμάτων, μόνο για τα καθεστώτα «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» και «Επιχειρηματικότητα 360ο». Στον τομέα των δραστηριοτήτων μηχανικών, κατ' εξαίρεση ενισχύονται τα επενδυτικά σχέδια του Κ.Α.Δ. 71.20 για επιχειρήσεις τεχνικών δοκιμών και αναλύσεων, μόνο για το καθεστώς «Έρευνα και Εφαρμοσμένη Καινοτομία».

Τα επενδυτικά σχέδια που υπάγονται στο παρόν μπορούν να λαμβάνουν ενισχύσεις για επιλέξιμες δαπάνες:

- Περιφερειακού χαρακτήρα για αρχική επένδυση, είτε αυτοτελώς, είτε σε συνδυασμό με ενισχύσεις μη περιφερειακού χαρακτήρα των λοιπών τμημάτων του Γ.Α.Κ. και άλλων Κανονισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή
- β. αποκλειστικά μη περιφερειακού χαρακτήρα από τα υπόλοιπα τμήματα του Γ.Α.Κ. και άλλων Κανονισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε καθεστώτα που προβλέπονται στο Μέρος Β'.

Το επόμενο άρθρο 6 αναφέρεται στις επιλέξιμες δαπάνες περιφερειακών ενισχύσεων και ορίζει τα ακόλουθα: Οι επιλέξιμες δαπάνες των επενδυτικών σχεδίων για τις οποίες χορηγούνται περιφερειακές ενισχύσεις, με την επιφύλαξη ειδικότερων όρων και προϋποθέσεων που προβλέπονται στον παρόντα, είναι οι κατωτέρω:

- α. Επενδυτικές δαπάνες σε ενσώματα στοιχεία ενεργητικού και συγκεκριμένα δαπάνες για: αα. Την κατασκευή, την επέκταση και τον εκσυγχρονισμό κτιριακών εγκαταστάσεων, καθώς και ειδικών και βοηθητικών εγκαταστάσεων των κτιρίων, και για κατασκευές για τη διασφάλιση της προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία και στα εμποδιζόμενα άτομα, καθώς και διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου. Οι δαπάνες αυτές αθροιστικά δεν μπορούν να υπερβαίνουν το σαράντα πέντε τοις εκατό (45%) του συνόλου των ενισχυόμενων δαπανών περιφερειακού χαρακτήρα. Ο συντελεστής αυτός διαμορφώνεται στο εξήντα τοις εκατό (60%) για τις αντίστοιχες δαπάνες των επενδυτικών σχεδίων της περ. γ' της παρ. 4 του Παραρτήματος Α' και στο εβδομήντα τοις εκατό (70%) για τις αντίστοιχες δαπάνες των επενδυτικών σχεδίων της υποπερ. βγ' της περ. β' της παρ. 4 του Παραρτήματος Α'. Στο εξήντα τοις εκατό (60%) διαμορφώνεται, επίσης, για τις αντίστοιχες δαπάνες που αφορούν σε επενδυτικά σχέδια φυτικής παραγωγής σε

θερμοκήπια. Ο ως άνω συντελεστής διαμορφώνεται στο ογδόντα τοις εκατό (80%) για επενδυτικά σχέδια που υλοποιούνται σε κτίρια, τα οποία είναι χαρακτηρισμένα ως διατηρητέα. Οι δαπάνες αυτές ενισχύονται και στην περίπτωση που πραγματοποιούνται επί κατασκευών οι οποίες, κατά τον χρόνο υποβολής του αιτήματος υπαγωγής στα καθεστώτα ενίσχυσης του παρόντος, έχουν υπαχθεί στον ν. 1337/1983 (Α'33) ή στον ν. 4178/2013 (Α'174) ή στον ν. 4495/2017 (Α'167). Η έναρξη καταβολής των ενισχύσεων δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί, εφόσον στο εγκεκριμένο φυσικό αντικείμενο της επένδυσης περιλαμβάνονται κατασκευές για τις οποίες δεν έχει περαιωθεί η ως άνω διαδικασία νομιμοποίησης ή τακτοποίησής τους. αβ. Την αγορά του συνόλου ή και μέρους των υφιστάμενων παγίων στοιχείων ενεργητικού, όπως κτίρια, μηχανήματα και λοιπός εξοπλισμός επιχειρηματικής εγκατάστασης, υπό τις εξής προϋποθέσεις, οι οποίες πρέπει να συντρέχουν σωρευτικώς: i. η επιχειρηματική εγκατάσταση έχει κλείσει, ii. η αγορά πραγματοποιείται από τον φορέα του επενδυτικού σχεδίου, ο οποίος δεν σχετίζεται με τον πωλητή της επιχειρηματικής εγκατάστασης της περ. i εκτός εάν πρόκειται για μικρή επιχείρηση, η οποία αποκτάται από υπάλληλο του αρχικού ιδιοκτήτη, iii. η σχετική συναλλαγή πραγματοποιείται υπό τους συνήθεις όρους της αγοράς. Από τις εν λόγω επιλέξιμες δαπάνες αφαιρείται το κόστος στοιχείων του ενεργητικού, τα οποία έχουν στο παρελθόν επιχορηγηθεί ή επιδοτηθεί μέσω αναπτυξιακών νόμων ή άλλων καθεστώτων ενισχύσεων πριν από την αγορά τους. αγ. Την αγορά και εγκατάσταση καινούργιων σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού, συμπεριλαμβανομένων των τεχνικών εγκαταστάσεων και των μεταφορικών μέσων που κινούνται εντός του χώρου της εντασσόμενης μονάδας. αδ. Τα μισθώματα της χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing) καινούργιων σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού, του οποίου αποκτάται η χρήση, υπό την προϋπόθεση ότι στη σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing) προβλέπεται ότι ο εξοπλισμός περιέρχεται στην κυριότητα του μισθωτή, κατά τη λήξη της σύμβασης. αε. Τον εκσυγχρονισμό ειδικών εγκαταστάσεων που δεν αφορούν σε κτίρια, και μηχανολογικών εγκαταστάσεων.

- β. Επενδυτικές δαπάνες σε άυλα στοιχεία ενεργητικού, και συγκεκριμένα δαπάνες για: βα. Τη μεταφορά τεχνολογίας, μέσω της αγοράς δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, αδειών εκμετάλλευσης, ευρεσιτεχνιών, τεχνογνωσίας και μη κατοχυρωμένων τεχνικών γνώσεων, ββ. συστήματα διασφάλισης και ελέγχου ποιότητας, πιστοποιήσεων, προμήθειας και εγκατάστασης λογισμικού και συστημάτων οργάνωσης της επιχείρησης.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	Γιάννης Μηρατάκος	210-3624,280
Α' ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ:	Σοφία Εφραίμου-Κουενενάκη	210-3624,280
Β' ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ:	Σταύρος Καρούνης	210-3624,280
Γ' ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ:	Μιχάλης Σιαμίδης	210-3624,280
ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:	Μπάμπης Μωραΐτης	210-3624,280
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΕΠΟΠΤΗΣ:	Ευάγγελος Τσάγης	210-3624,280
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ Γ.Ε.ΜΗ. ΚΑΙ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ:	Σταύρος Γεωργιάκης	210-3624,280
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ:	Δημήτριος Δημητρίου	210-3624,280
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ:	Νικόλαος Βασιλείου	210-3624,280
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ:	Σπυριδούλα Γεωργοπούλου	210-3642,357

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Διευθύντρια: Φωτεινή Μυλωνά 210-3603228

Προϊστάμενοι Τμημάτων

Εμπορίου:	Λεμονιά Καναβέτα	210-3627911
Βιομηχανίας:	Παναγιώτης Γεωργαντάκης	210-3607944
Εξυπηρέτησης Μελών & Παραχής Υπηρεσιών:	Σμαράγδη Αρβανίτη	210-3382430
Δημοσίων Σχέσεων & Εκδόσεων:	Μαρία Μικαλοπούλου-Χρυσομαλλίδη	210-3625342
Βιβλιοθήκη:		211-1036928

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Διευθύντρια: Ελένη Φώτη 210-3631317

Προϊστάμενοι Τμημάτων

Διεθνών Σχέσεων:	Μαρία Ζωγράφου	210-3643304
Ευρωπαϊκών Υποθέσεων:	Ελένη-Στυλιανή Σιαρρά	210-3615059
Προγραμμάτων & Κατάστιχων:	Γεώργιος Γισούδης	210-3626236
Διαπραγματεύσεων:	Χρήστος Παναγόπουλος	210-3624341

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ

Διευθύντρια: Σπυριδούλα Γεωργοπούλου 210-3622158

Προϊστάμενοι Τμημάτων

Διοίκησης Προσωπικού:	Σταυρούλα Μωραγιώργα	210-3625903
Οικονομικής Διοίκησης:	Ελισάβετ Πολυδούλη	210-3623008
Προμηθειών:	Ιωάννης Χαρίτος	210-3626242
Οργάνων Διοίκησης:	Κωνσταντίνα Παπαδιαμαντοπούλου	210-3622158
Ταμείου:	Ελένη Ευαγγελιάκου	210-3618932

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΗΤΡΩΩΝ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

Διευθυντής: Βασίλης Σαλαπάτας 210-3615735

Προϊστάμενοι Τμημάτων

Μητρώου:	Φρανιζέσκα Καλαμπούρα	210-3382445
Ειδικών Μητρώων:	Ηλιάνα Σταυράκογλου	210-3382147
Ανάπτυξης & Υπολογιστικών Πληροφορικών Συστημάτων:	Χρήστος Γιαννιώτης	210-3382214

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Α.Ε. & Ε.Π.Ε. & ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΜΙΑΣ ΣΤΑΣΗΣ (Υ.Μ.Σ.)

Διευθύντρια: Παναγιώτα Αθανασίου 210-3646133

Προϊστάμενοι Τμημάτων

Τμήμα Α.Ε. Α':	Δέσποινα Γιακομίδου	210-3382138
Τμήμα Α.Ε. Β':	Ευθυμία Μπακολεουκά	210-3382207
Τμήμα Ε.Π.Ε.:	Εμμανουέλα Φώσκολου	210-3382321

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Ι.Κ.Ε., Ο.Ε. Ε.Ε. ΛΟΙΠΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΝ & ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΜΙΑΣ ΣΤΑΣΗΣ (Υ.Μ.Σ.)

Διευθύντρια: Διονυσία Γαριού 210-3382414

Προϊστάμενοι Τμημάτων

Τμήμα Ι.Κ.Ε.:	Αθανάσιος Παναγόπουλος	210-3382104
Τμήμα Ο.Ε. & Ε.Ε.:	Ελευθερία - Στυλιανή Παπαθανασίου	210-3382442
Τμήμα Ατομικών Υποκαταστημάτων Αλλοδαπών και Λοιπών Υπόχρεων:	Μαρία-Ελεονώρα Τιμοθέου	210-3382132

ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ ΓΡΑΦΕΙΟ (Υπαγόμενο στον Πρόεδρο του Δ.Σ.)

Προϊστάμενοι

Γραφείο Τύπου:	Ελένη Ευαγγελιάκου	210-3646043
Νομικός Σύμβουλος:	Σταύρος Βαρδαλάς	210-3644704

ΤΜΗΜΑΤΑ ΕΙΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ Ε.Β.Ε.Α.

ΜΕΛΗ Δ.Σ. - ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ

1. ΑΖΕΡΜΠΑΪΤΖΑΝ
ΣΟΦΙΑΝΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
Τηλ: 216 8006518

2. ΑΙΓΥΠΤΟΣ
ΚΙΩΛΕΙΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
Τηλ: 210 8180000
ΘΕΟΦΑΝΗΣ-ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΑΤΣΟΠΟΥΛΟΣ
Τηλ: 2109849218

3. ΑΛΒΑΝΙΑ
ΠΑΒΡΟΓΛΟΥ ΜΑΡΙΝΑ
Τηλ: 210 6384400 • Φαξ 210 6384500

4. ΑΛΓΕΡΙΑ
ΔΟΝΤΑΣ ΕΥΡΗΠΙΔΗΣ
Τηλ: 210 2404240 • Φαξ 210 2467177

5. ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ
ΚΟΥΡΤΑΛΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ
Τηλ: 210 3623727 • Φαξ 210 3623727

6. ΑΡΜΕΝΙΑ
ΚΟΥΡΤΑΛΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ
Τηλ: 210 3623727 • Φαξ 210 3623727

7. ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ
ΕΦΡΑΙΜΟΓΛΟΥ - ΚΟΥΝΕΝΑΚΗ ΣΟΦΙΑ
Τηλ: 212 2543189
ΔΟΝΤΑΣ ΕΥΡΗΠΙΔΗΣ
Τηλ: 210 2404240 • Φαξ 210 2467177

8. ΑΥΣΤΡΙΑ
ΒΕΝΤΟΥΡΗ - ΓΟΒΔΕΛΑ ΑΛΚΗΣΙΤΣ
Τηλ: 211 8803000 • Φαξ 211 8803040

STRUECKER MARCO
Τηλ: 210 6886424 • Φαξ 210 6886408

9. ΑΦΡΙΚΗ (ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ)
ΤΖΟΥΡΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
Τηλ: 210 9537370 • Φαξ 210 9537369

10. ΑΦΡΙΚΗ (ΔΥΤΙΚΗ)
ΔΟΝΤΑΣ ΕΥΡΗΠΙΔΗΣ
Τηλ: 210 2404240 • Φαξ 210 2467177

11. ΑΦΡΙΚΗ (ΝΟΤΙΩΣ)
ΤΖΟΥΡΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
Τηλ: 210 9537370 • Φαξ 210 9537369
ΘΕΟΦΑΝΗΣ-ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΑΤΣΟΠΟΥΛΟΣ
Τηλ: 210 9849218

12. ΑΦΡΙΚΗ (ΚΕΝΤΡΙΚΗ)
ΔΕΡΙΖΙΟΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
Τηλ: 210 2117676 • Φαξ 210 2117677
ΑΣΛΑΝΙΔΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
Τηλ: 210 6107465

13. ΒΑΛΤΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ
(Εσθονία, Λετονία, Λιθουανία)
ΔΟΝΤΑΣ ΕΥΡΗΠΙΔΗΣ
Τηλ: 210 2404240 • Φαξ 210 2467177

14. ΒΕΛΓΙΟ
ΠΑΝΕΤΤΑΣ ΜΑΡΚΟΣ
Τηλ: 210 8074390 • Φαξ 210 8074229

ΔΟΝΤΑΣ ΕΥΡΗΠΙΔΗΣ
Τηλ: 210 2404240 • Φαξ 210 2467177

15. ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑ
ΚΑΥΚΑΛΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
Τηλ: 210 5144401 • Φαξ 210 5142564

16. ΒΙΕΤΝΑΜ
ΚΑΡΑΜΑΛΑΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
Τηλ: 210 3220093 • Φαξ 210 3230890

17. ΒΟΛΙΒΙΑ
ΠΑΠΑΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
Τηλ: 210 4805200 • Φαξ 210 4805208

18. ΒΟΡΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
ΚΑΥΚΑΛΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
Τηλ: 210 5144401 • Φαξ 210 5142564

19. ΒΟΣΝΙΑ ΚΑΙ ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ
ΤΖΟΥΡΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
Τηλ: 210 9537370 • Φαξ 210 9537369

20. ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ
ΕΦΡΑΙΜΟΓΛΟΥ - ΚΟΥΝΕΝΑΚΗ ΣΟΦΙΑ
Τηλ: 212 2543189

ΔΕΡΙΖΙΟΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
Τηλ: 210 2117676 • Φαξ 210 2117677

ΠΑΒΡΟΓΛΟΥ ΜΑΡΙΝΑ
Τηλ: 210 6384400 • Φαξ 210 6384500

21. ΒΡΑΖΙΛΙΑ
ΒΕΝΤΟΥΡΗ - ΓΟΒΔΕΛΑ ΑΛΚΗΣΙΤΣ
Τηλ: 211 8803000 • Φαξ 211 8803040

22. ΓΑΛΛΙΑ
ΙΩΣΗΦΙΔΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ
Τηλ: 210 2886423 • Φαξ 210 2886907
ΚΟΥΡΤΑΛΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ
Τηλ: 210 3623727 • Φαξ 210 3623727

ΑΣΛΑΝΙΔΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
Τηλ: 210 6107465

23. ΓΕΡΜΑΝΙΑ
STRUECKER MARCO
Τηλ: 210 6886424 • Φαξ 210 6886408

ΑΛΞΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
Τηλ: 210 6140086

24. ΓΕΩΡΓΙΑ
ΜΙΧΑΛΟΣ ΧΡΙΣΤΟΣ
Τηλ: 210 8161333

25. ΓΚΑΝΑ
ΔΕΡΙΖΙΟΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
Τηλ: 210 2117676 • Φαξ 210 2117677

26. ΔΑΝΙΑ
ΑΛΞΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
Τηλ: 210 6140086

ΔΟΝΤΑΣ ΕΥΡΗΠΙΔΗΣ
Τηλ: 210 2404240 • Φαξ 210 2467177

27. ΕΛΒΕΤΙΑ
ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΡΟΛΟΣ
Τηλ: 210 8841789 • Φαξ 210 8812817

STRUECKER MARCO
Τηλ: 210 6886424 • Φαξ 210 6886408

28. ΗΝΩΜΕΝΑ ΑΡΑΒΙΚΑ ΕΜΙΡΑΤΑ
ΜΙΧΑΛΟΣ ΧΡΙΣΤΟΣ
Τηλ: 210 8161333

ΚΑΝΔΑΡΑΚΗΣ ΜΙΧΑΛΗΣ
Τηλ: 210 3634108

ΔΕΡΙΖΙΟΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
Τηλ: 210 2117676 • Φαξ 210 2117677

29. Η.Π.Α.
ΕΦΡΑΙΜΟΓΛΟΥ - ΚΟΥΝΕΝΑΚΗ ΣΟΦΙΑ
Τηλ: 212 2543189

ΙΩΣΗΦΙΔΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ
Τηλ: 210 2886423 • Φαξ 210 2886907

ΠΑΒΡΟΓΛΟΥ ΜΑΡΙΝΑ
Τηλ: 210 6384400 • Φαξ 210 6384500

30. ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ
ΣΟΦΙΑΝΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
Τηλ: 216 8006518

ΙΩΣΗΦΙΔΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ
Τηλ: 210 2886423 • Φαξ 210 2886907

ΜΙΧΑΛΟΣ ΧΡΙΣΤΟΣ
Τηλ: 210 8161333

31. ΙΑΠΩΝΙΑ
ΛΕΟΥΣΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
Τηλ: 210 6136633 • Φαξ 210 8042995

ΧΑΖΑΠΗ - ΠΙΠΤΑ ΑΛΞΕΑΝΔΡΑ
Τηλ: 210 5751896 • Φαξ 210 5717113

ΑΛΞΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
Τηλ: 210 6140086

32. ΙΝΔΙΑ
ΚΑΝΔΑΡΑΚΗΣ ΜΙΧΑΛΗΣ
Τηλ: 210 3634108

ΘΕΟΦΑΝΗΣ-ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΑΤΣΟΠΟΥΛΟΣ
Τηλ: 2109849218

33. ΙΝΔΟΝΗΣΙΑ
ΚΟΥΡΤΑΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
Τηλ: 210 3623727 • Φαξ 210 3623727

ΚΟΥΡΤΑΛΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ
Τηλ: 210 3623727 • Φαξ 210 3623727

34. ΙΟΡΔΑΝΙΑ
ΚΙΩΛΕΙΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
Τηλ: 210 8180000

ΚΟΥΡΤΑΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
Τηλ: 210 3623727 • Φαξ 210 3623727

35. ΙΡΑΚ
ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΙΑΛΟΣ
Τηλ: 6932190200 • Φαξ 210 8135513

36. ΙΡΑΝ
ΣΟΦΙΑΝΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
Τηλ: 216 8006518

37. ΙΡΑΝΔΙΑ
ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΙΑΛΟΣ
Τηλ: 6932190200 • Φαξ 210 8135513

38. ΙΣΗΜΕΡΙΝΟΣ
ΒΕΝΤΟΥΡΗ - ΓΟΒΔΕΛΑ ΑΛΚΗΣΙΤΣ
Τηλ: 211 8803000 • Φαξ 211 8803040

39. ΙΣΠΑΝΙΑ
ΠΑΠΑΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
Τηλ: 210 4805200 • Φαξ 210 4805208

ΠΑΝΕΤΤΑΣ ΜΑΡΚΟΣ
Τηλ: 210 8074390 • Φαξ 210 8074229

ΒΕΛΕΝΤΖΑΣ ΓΕОРΓΙΟΣ
Τηλ: 210 6269805 • Φαξ 210 8144593

40. ΙΣΡΑΗΛ
ΤΖΟΥΡΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
Τηλ: 210 9537370 • Φαξ 210 9537369

ΜΙΧΑΛΟΣ ΧΡΙΣΤΟΣ
Τηλ: 210 8161333

41. ΙΤΑΛΙΑ
ΜΠΕΚΥΡΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
Τηλ: 210 9484090 • Φαξ 210 9484110

ΚΑΥΚΑΛΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
Τηλ: 210 5144401 • Φαξ 210 5142564

ΑΣΛΑΝΙΔΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
Τηλ: 210 6107465

ΡΟΥΛΙΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
Τηλ: 210 2112000

42. ΚΑΖΑΚΣΤΑΝ
ΔΟΝΤΑΣ ΕΥΡΗΠΙΔΗΣ
Τηλ: 210 2404240 • Φαξ 210 2467177

43. ΚΑΝΑΔΑΣ
ΧΑΖΑΠΗ - ΠΙΠΤΑ ΑΛΞΕΑΝΔΡΑ
Τηλ: 210 5751896 • Φαξ 210 5717113

44. ΚΑΤΑΡ
ΚΟΥΡΤΑΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
Τηλ: 210 3623727 • Φαξ 210 3623727

45. ΚΙΝΑ
ΠΑΠΑΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
Τηλ: 210 4805200 • Φαξ 210 4805208

ΚΑΝΔΑΡΑΚΗΣ ΜΙΧΑΛΗΣ
Τηλ: 210 3634108

ΙΩΣΗΦΙΔΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ
Τηλ: 210 2886423 • Φαξ 210 2886907

46. ΚΟΛΟΜΒΙΑ
ΚΑΥΚΑΛΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
Τηλ: 210 5144401 • Φαξ 210 5142564

47. ΚΟΡΕΑ (ΝΟΤΙΩΣ)
ΚΩΛΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
Τηλ: 210 5728900 • Φαξ 210 57282600

48. ΚΟΥΒΑ
ΜΙΧΑΛΟΣ ΧΡΙΣΤΟΣ
Τηλ: 210 8161333

49. ΚΟΥΒΕΪΤ
ΔΕΡΙΖΙΟΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
Τηλ: 210 2117676 • Φαξ 210 2117677

50. ΚΡΟΑΤΙΑ
ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ
Τηλ: 210 9849577

51. ΚΥΠΡΟΣ
ΠΑΠΑΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
Τηλ: 210 4805200 • Φαξ 210 4805208

ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ
Τηλ: 210 9849577

52. ΛΕΥΚΟΡΟΣΙΑ
ΔΟΝΤΑΣ ΕΥΡΗΠΙΔΗΣ
Τηλ: 210 2404240 • Φαξ 210 2467177

53. ΛΙΒΑΝΟΣ
ΧΑΖΑΠΗ - ΠΙΠΤΑ ΑΛΞΕΑΝΔΡΑ
Τηλ: 210 5751896 • Φαξ 210 5717113

ΠΑΒΡΟΓΛΟΥ ΜΑΡΙΝΑ
Τηλ: 210 6384400 • Φαξ 210 6384500

54. ΛΙΒΥΗ
ΚΙΩΛΕΙΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
Τηλ: 210 8180000

ΘΕΟΦΑΝΗΣ-ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΑΤΣΟΠΟΥΛΟΣ
Τηλ: 2109849218

55. ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ
ΔΟΝΤΑΣ ΕΥΡΗΠΙΔΗΣ
Τηλ: 210 2404240 • Φαξ 210 2467177

56. ΜΑΛΔΙΣΙΑ
ΜΙΧΑΛΟΣ ΧΡΙΣΤΟΣ
Τηλ: 210 8161333

57. ΜΑΛΤΑ
ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΙΑΛΟΣ
Τηλ: 6932190200 • Φαξ 210 8135513

58. ΜΑΡΟΚΟ
ΠΑΠΑΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
Τηλ: 210 4805200 • Φαξ 210 4805208

59. ΜΕΪΚΟ
ΚΟΥΡΤΑΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
Τηλ: 210 3623727 • Φαξ 210 3623727

60. ΜΟΛΔΑΒΙΑ
ΜΙΧΑΛΟΣ ΧΡΙΣΤΟΣ
Τηλ: 210 8161333

61. ΜΠΑΓΚΛΑΝΤΕΣ
ΚΑΝΔΑΡΑΚΗΣ ΜΙΧΑΛΗΣ
Τηλ: 210 3634108

62. ΝΕΑ ΖΗΛΑΝΔΙΑ
ΕΦΡΑΙΜΟΓΛΟΥ - ΚΟΥΝΕΝΑΚΗ ΣΟΦΙΑ
Τηλ: 212 2543189

63. ΝΙΓΗΡΙΑ
ΔΕΡΙΖΙΟΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
Τηλ: 210 2117676 • Φαξ 210 2117677

64. ΝΟΡΒΗΓΙΑ
ΔΟΝΤΑΣ ΕΥΡΗΠΙΔΗΣ
Τηλ: 210 2404240 • Φαξ 210 2467177

65. ΟΛΛΑΝΔΙΑ
ΔΟΝΤΑΣ ΕΥΡΗΠΙΔΗΣ
Τηλ: 210 2404240 • Φαξ 210 2467177

ΡΟΥΛΙΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
Τηλ: 210 2112000

66. ΟΜΑΝ
ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΙΑΛΟΣ
Τηλ: 6932190200 • Φαξ 210 8135513

67. ΟΥΓΓΑΡΙΑ
ΔΕΡΙΖΙΟΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
Τηλ: 210 2117676 • Φαξ 210 2117677

68. ΟΥΓΚΑΝΤΑ
ΔΕΡΙΖΙΟΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
Τηλ: 210 2117676 • Φαξ 210 2117677

69. ΟΥΖΜΠΕΚΙΣΤΑΝ
ΚΩΛΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
Τηλ: 210 5728900 • Φαξ 210 57282600

70. ΟΥΚΡΑΝΙΑ
ΚΩΛΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
Τηλ: 210 5728900 • Φαξ 210 57282600

ΘΕΟΦΑΝΗΣ-ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΑΤΣΟΠΟΥΛΟΣ
Τηλ: 2109849218

71. ΟΥΡΟΥΓΟΥΑΗ
ΒΕΝΤΟΥΡΗ - ΓΟΒΔΕΛΑ ΑΛΚΗΣΙΤΣ
Τηλ: 211 8803000 • Φαξ 211 8803040

72. ΠΑΚΙΣΤΑΝ
ΚΑΝΔΑΡΑΚΗΣ ΜΙΧΑΛΗΣ
Τηλ: 210 3634108

73. ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ
ΚΙΩΛΕΙΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
Τηλ: 210 8180000

74. ΠΑΡΑΓΟΥΑΗ
ΒΕΝΤΟΥΡΗ - ΓΟΒΔΕΛΑ ΑΛΚΗΣΙΤΣ
Τηλ: 211 8803000 • Φαξ 211 8803040

75. ΠΕΡΟΥ
ΒΕΝΤΟΥΡΗ - ΓΟΒΔΕΛΑ ΑΛΚΗΣΙΤΣ
Τηλ: 211 8803000 • Φαξ 211 8803040

76. ΠΟΛΩΝΙΑ
ΜΠΕΚΥΡΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
Τηλ: 210 9484090 • Φαξ 210 9484110

ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ
Τηλ: 210 9849577

77. ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ
ΛΟΥΔΑΡΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ
Τηλ: 210 6658143 • Φαξ 210 6658079

ΚΩΛΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
Τηλ: 210 5728900 • Φαξ 210 5726260

78. ΡΟΥΜΑΝΙΑ
ΣΟΦΙΑΝΟΣ ΝΙΚΟΣ
Τηλ: 216 8006518

ΤΖΟΥΡΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
Τηλ: 210 9537370 • Φαξ 210 9537369

ΑΣΛΑΝΙΔΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
Τηλ: 210 6107465

79. ΡΩΣΙΑ
ΚΙΩΛΕΙΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
Τηλ: 210 8180000

ΚΑΝΔΑΡΑΚΗΣ ΜΙΧΑΛΗΣ
Τηλ: 210 3634108

ΔΕΡΙΖΙΟΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
Τηλ: 210 2117676 • Φαξ 210 2117677

80. ΣΑΟΥΔΙΚΗ ΑΡΑΒΙΑ
ΚΙΩΛΕΙΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
Τηλ: 210 8180000

ΚΟΥΡΤΑΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
Τηλ: 210 3623727 • Φαξ 210 3623727

81. ΣΕΡΒΙΑ
STRUECKER MARCO
Τηλ: 210 6886424 • Φαξ 210 6886408

ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ
Τηλ: 210 9849577

82. ΣΙΓΚΑΠΟΥΡΗ
ΑΛΞΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
Τηλ: 210 6140086

83. ΣΛΟΒΑΚΙΑ
ΜΠΕΚΥΡΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
Τηλ: 210 9484090 • Φαξ 210 9484110

84. ΣΛΟΒΕΝΙΑ
ΠΡΩΤΟΓΕΡΟΥ ΕΛΕΝΗ
Τηλ: 210 3458022 • Φαξ 210 3455170

85. ΣΟΥΔΑΝ
ΚΙΩΛΕΙΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
Τηλ: 210 8180000

86. ΣΟΥΝΔΙΑ
ΔΟΝΤΑΣ ΕΥΡΗΠΙΔΗΣ
Τηλ: 210 2404240 • Φαξ 210 2467177

ΒΕΛΕΝΤΖΑΣ ΓΕОРΓΙΟΣ
Τηλ: 210 6269805 • Φαξ 210 8144593

87. ΣΥΡΙΑ
ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΙΑΛΟΣ
Τηλ: 6932190200 • Φαξ 210 8135513

88. ΤΑΪΒΑΝ
ΒΕΝΤΟΥΡΗ - ΓΟΒΔΕΛΑ ΑΛΚΗΣΙΤΣ
Τηλ: 211 8803000 • Φαξ 211 8803040

89. ΤΑΪΛΑΝΔΗ
ΑΛΞΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
Τηλ: 210 6140086

Urisedon®

Συμβάλλει στην καλή λειτουργία του προστάτη
& του ουροποιητικού συστήματος

Αρ. Πρωτ. 229/12712/19-11-2016. Το ουρεθραμικό άλας της Serenoa repens εκχυλισμένο με υδροχλωρικό οξύ.

ΧΩΡΙΣ ΑΝΤΕΝΔΕΙΞΕΙΣ & ΠΑΡΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

Pharmaceutical Laboratories S.A.

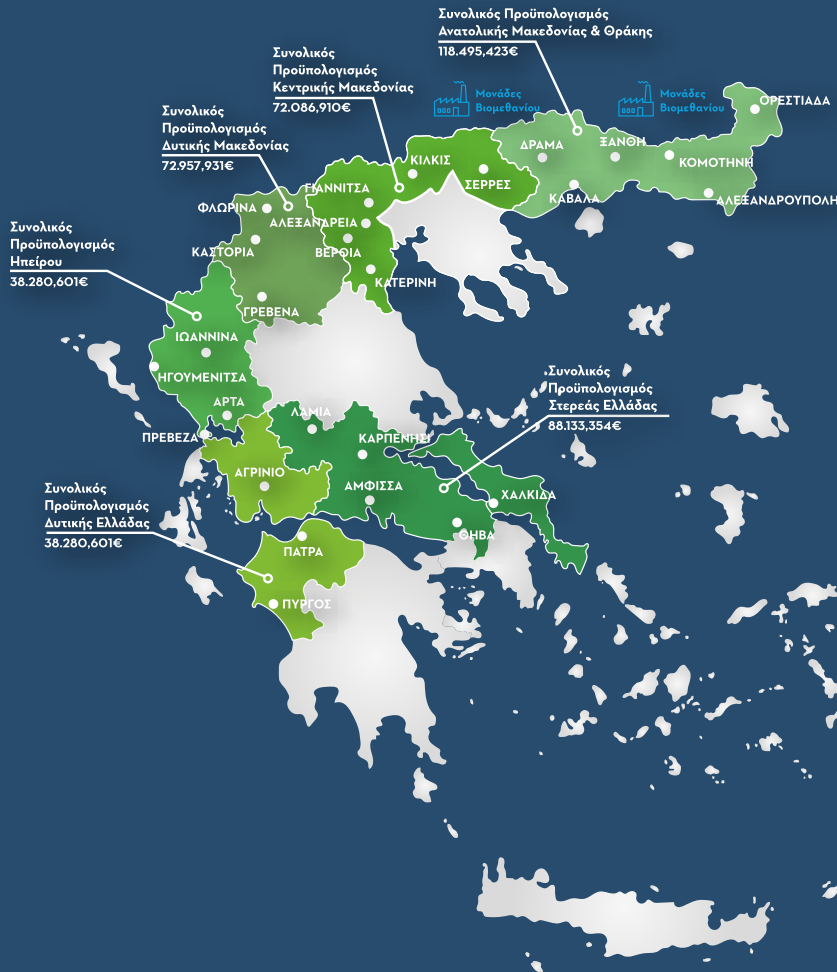
www.uni-pharma.gr

ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΙΚΤΩΝ
ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΑΕΡΙΟΥ

Τα καταφέραμε Φέραμε το φυσικό αέριο σε όλη την Ελλάδα.

Τα αποτελέσματά μας

- Μέσα σε ένα χρόνο δημοπρατήσαμε και ξεκινάμε έργα ύψους 300.000.000 εκ. ευρώ.
- Αναπτύσσουμε 1860 χιλιόμετρα δικτύου διανομής φυσικού αερίου και θα γίνουν τουλάχιστον 170.000 συνδέσεις τελικών καταναλωτών.
- Δημιουργούμε 6000 θέσεις εργασίας μέσω ιδιωτικών επενδύσεων άνω των 450.000.000 ευρώ.
- Είμαστε η πρώτη εταιρεία της χώρας που πρασινίζει τα δίκτυα φυσικού αερίου με την έγχυση και διανομή μειγμάτων βιομεθανίου και καθαρού υδρογόνου, στον οικιακό, εμπορικό και βιομηχανικό τομέα.

Δίνουμε ενέργεια στην Ελλάδα!